In nomine Domine Amen.

Ad perpetuam rei memoriam. Quoniam ea, quæ sub tempore fiunt, cum tempore simul pereunt, nisi fuerint litera„ rum connotatione perennatæ, proinde nos Sigismundus Dei gratia Rex Poloniæ Magnus, Dux Lituaniæ, nec non terrarum Cracoviæ, Sandomiriæ, Siradiæ, Lanciciæ, Cujaviæ, Russiæ, Prussiæ, Masoviæ, Culmen. Elbingen. Pomeraniæque domi„ nus et hæres, significamus tenore præsentium quibus expedit uni„ versis et singulis præsentibus et futuris, harum notitiam habi„ turis, quomodo dum nobis ex parte famatorum Magistrorum se„ niorum atque contuberniorum mechanicorum nempe sartorum et pellificum civitatis nræ Leopoliensis, fuisset expositum, qua„ liter Judei dicta civitatis nostræ Leopoliensis incolæ atque anteurbani et quidam etiam in civitatibus et opidis Russiæ et Podoliæ et ubivis alias existentes, præterea etiam nonnulli homines variarum sectarum artes has non profitentes, in eorum destructionem contra antiquam consuetudinem facultatem victus quærendi illis adimentes et intercipientes tunicas de panno simplici Rutenicas dictas opaschnie vestes denique de alio panno generis

omnis, pelliceasque variarum pellium parare, vestesque pa-
ratas suduere, eorumque artificia per ipsorum destruitores
quos sturarze vocant, exercere soleant, et cum hujusmodi tuni-
cis et vestibus paratis, et similiter pelliceis per et infra civita-
tes, oppida, villas in terris Russiae ac Podoliae per nundinas et
fora septimanalia equitantes et discurrentes mercentur ipsasque
venum exponunt et divendunt in eorum artificia quae nunquam
didicerunt, cum ipsorum jactura et praejudicio, se intromittentes ac
ingerentes. Quare supplicatum est nobis, pro parte dictorum arti-
ficum sartorum et pellificum civitatis nostrae praenominatae Leo-
polienses, quatenus illis de nostra regia clementia in talibus
gratiose providere dignaremur. Nos itaque non solum eorum
humillime supplicationis verum etiam illius nostrae civitatis
Leopoliensis in finibus incursionibus hostilibus expositae, quae
in terra Russiae primaria est totique Regno valde opportuna,
benignam rationem habentes, cupientes etiam ut artifices in
ea locati ad meliorem status sui conditionem pervenire
possint et non destruerentur, sed ut ad quevis obsequia ci-
vitatis illius nostrae pacis et belli tempore essent aptiores
et magis sufficientes, de clementia et benignitate nostra regia
ipsos privilegeamus per praesentes, quod a modo et temporibus
perpetuis nullus Judeorum tam Leopoli quam extra eandem et
alias ubicunque locorum habitantium ipsa artificia puta
sartoriam et pelli pariam in destructionem ipsorum sartorum

et pellificum civium Leopoliensium contubernium exercere, et neque tu-
nicas ipsas ex rudi panno, opasehnie dictas nec vestes quas-
cunque de qualicunque panno consutas nec pelliceas novas de
quibuscunque pellibus consuere et neque vestes novas subducu-
re, et nec se in eorum artificia intromittere et ingerere, et nec cum
ipsis tunicis paratis aut pelliceis per civitates, oppida, villas
et nundinas foraque septimanalia mercandi gratia equitare
et eas exponere, vendere vel permutare aut commutare palam vel
manifeste, praesumat et audeat: sub dictarum tunicarum vesti-
um, pellicearumque et aliarum id genus rerum ac eorum arti-
ficii ammissione. Quo circa tibi Generoso Nicolao Odnowski
de Fulsztin castellano Premisliensi et capitaneo Leopoliensi
moderno, et pro tempore existenti, atque etiam aliis quorumvis
locorum capitaneis et eorum vices gerentibus, nec non nostrae
civitatis Leopoliensis atque quarumcunque aliarum civitatum
et opidorum Proconsulibus et consulibus atque villarum offici-
alibus serio mandamus, ut cum dicti sartores et pellifices
Leopolienses tales praesentis ordinationis nostrae transgres-
sores et illi contravenientes detulerint, ipsos cum hujusmodi
rebus interdictis capiatis, et ad illos capiendos presidia
prebeant oportuna, quarum rerum medietatem pro usu nostro
convertatis, alteram vero medietatem dictis artificibus pro necessi-
tatibus contubernii eorum, et pro resarciendo damno, quod ex in-
fecto eorum artificio deceperunt, convertendam extradatis, hocque

nostrum privilegium in omnibus manuteneatis et observatis, ma„
nuteneri que et observari faciatis, omnia promissa debitae exequu„
tioni demandantes, pro officio suo et gratia nostra regia secus
non facturi. Harum testimonio literarum, quibus sigillum no„
strum est subappensum. Dat. Cracoviae feria secunda proxima
post Dominicam Misericordia Anno Domini Millesimo quin„
gentesimo quadragesimo tertio Regni vero nostri Anno trigesi„
mo septimo praesentibus Rndissimo ac Rndis in chro patribus
dominis: Petro de Gamratis Archiepiscopo Gneznen. et Episcopo Cra„
coviense Legatoque nato et primate Regni nostri. Nicolao Dzirgow„
ski Vladislaviensi, Sebastiano Braniczki, Posnanien. Samuele
Maciejowski Ploczen. et Regni nri viceCancellario Stanislao
Tarlo Premisliensi, Andrea Zebrzidowski nominato Cameneciensi
Episcopis, ac magnificis venerabilibus et generosis Joanne Amor
de Tharnow Comite, castellano Cracovien. et exercituum Regni
nostri supremo ac Sandomirien. Lubaczowien. et Strien. capita„
neo Petro Kmita comite in Wisnicze Palatino et capitaneo
Cracovien. et Regni nri marescalco ac Scepusien. Przemyslien.
Colenz capitaneo, Joanne de Tanczin Sandomirien. et curiae nrae
Marsalco ac Lublinen. capitaneo. Petro Slurewski Calissien.
et capitaneo Niessevien. Joanne de Cosczielecz Lanciicien. et
Schluchowien. Bidgostien. Tucholien. ac Naklen capitaneo. Nico„
lao Chodziczki de Poluticze Brzesten. Joanne de Cosczielecz

~~Inw~~ Juniwladislavien. et Brzesten. capitaneo. Stanislao Odrowąz de Sprowa et in Jarosław Russie Joanne Tworowski Podolie. Petro de Dambrowicza, Lubliner. et capitaneo Radomien. felice Srzeński de Sokołowo Ploen. et capitaneo Mariemburgen. et Ploen. Nicolao Sieniawski Belzen. et Halicen. Colomiensisq capitaneo, Andrea Gołczewski Rawen. Palatinis Andrea comite de Gorca et castellano Poznanien. Majorisque Polonie Generali et Buscen. capitaneo, Nicolao Wolski Sandomirien. Serenissimaque domine Bone conjugis nostre charissime curie magistro, ac Lanckoronensi, Sanocen. Viznen. ac Lomzen. capitaneo. Spitkone de Tarnow Woinicen. et regni nostri Thesaurario. Siradien. Trzepiczen. Brzeznicen. Chrzesowienque capitaneo. Petro de Opalienicza Gnesnen. et serenissimi domi Sigismundi Augusti filii nostri charissimi curie magistro. Costensique et Olstinen. capitaneo. Paulo de Wolia Radomien. et Regni nri cancellario ac Gostinen. capitaneo. Severino Bonar de ~~K~~ Baliże Biecen. castellanis. Suppario, burgrabio, et magno procuratori Cracovien. Biecen. Oswieczimen. Zatorien. Rabstinenque Capitaneo. Martino Zborowski Regni nostri procillatore, Martino Wolski cubiculi nostri prefecto et curie nostre Thesaurario et vexillifero. Andrea Czarnkowski Cracovien. et Wladislawien. scholastico. Jacobo Uchanski decano Ploen. et Cracovien. canonico. Stanislao Przeborowski canonico Cracovien. Secretariis nostris Hieronymo Staszkowski culine.

Augustino Zolwicz stabuli nri praefectis, ac aliis quam plurimis, dignitariis, secretariis, officialibus, praefectis et aulicis nris syn-cere et fidelibus nobis dilectis testibus circa premissa fidedi-gnis. Datum per manus Rn in christo pris domi Samuelis Maciejowski Epi Ploćen. et Regni nri vicecancellarii.

Samuel Eps Ploćen.
et Vicecanctt
mp.

Rto Reias Rn in Christo patris do-mini Samuelis Maciejowski Epi-scopi Ploćensis et Regni Poloniae Vicecancellarii.

Przywilej na dużym arkuszu pergaminowym czytelnie pisany brak pieczęci; znajduje się w cechu kuśnierzów. —

Sigismundus Augustus.

Dei gratia Rex Poloniae magnus Dux Lituaniae, Russiae, Prussiae, Masoviae, Samogitiaeq dominus et heres. Significamus p(rese)ntibus literis n(ost)ris quorum interest universis et singulis. Exhibitas esse coram nobis literas pergameneas, titulo et sigillo S(ere)ni R(egi)s olim Principis, domini Sigismundi Regis Poloniae parentis n(ost)ri desyderatissimi, munitas et firmatas, integras, sanas, nulliq suspicioni obnoxias. Continentes in se libertatem Contubernio sartorum Leopoliensium concessam ne (?) Iudaei in praeiudicium et detrimentum artis sartoriae, tunicas vulgo Opasznie dictas consuere, et consutas divendere praesumat et audeant. Supplicatumq nobis fuisse, ut illas earumq contenta omnia authoritate n(ost)ra Regia approbare ratificare et confirmare dignaremur, quarum quidem tenor est talis:

In Nomine Domini Amen. Ad perpetuam rei memoriam. Quoniam ea, quae sub tempore fiunt. Cum tempore simul pereunt nisi fuerint litterarum Coannotatione perennatae. Proinde Nos Sigismundus Dei gratia Rex Poloniae, Magnus Dux Lithwaniae, nec non terrarum Cracoviae, Sandomiriae, Siradiae, Lanciciae, Cujaviae, Russiae, Prussiae, Mazoviae, Culmensis, Elbingensis, Pomeraniaeque &. &. Dominus et haeres. Significamus tenore praesentium, quibus expedit, universis & singulis praesentibus et futuris harum notitiam habituris, quoniam dum Nobis ex parte Magistrorum Seniorum, atque Contuberniorum Mechanicorum famatorum [illegible] Sartorum et Pellificum Civitatis Nostrae Leopoliensis fuisset expositum, qualiter Iudaei dictae civitatis Nostrae Leopoliensis Incolae [illegible] Anteurbani, et quidem etiam in Civitatibus et Oppidis Russiae et Podoliae, et ubivis alias existentes, praeterea etiam nonnulli homines variarum Sorte Sectarum Artes has non profitentes, in eorum Destructionem contra antiquam Consvetudinem facultatem victus quaerendi illis adimentes et intercipientes, Tunicas de panno simplici Ruthenicas dictas Opaszniae, vestes denique de alio panno generis omnis, pelliciasq variorum pellium parare, vestesq paratas subducere, eorumque artificia per ipsorum Destructores, quos Huzarze vocant, exercere solcant. Et cum ejusmodi tunicis et vestibus paratis, et similiter pelliceis per et [illegible] infra Civitates, Oppida, Villas, in Terris Russiae ac Podoliae per Nundinas et fora Septimanalia equitantes et discurrentes, mercentur. Ipsasq venum exponunt et divendunt. In eorum Artificia, quae nunquam didicerunt, Cum ipsorum Jactura et praejudicio se ingerentes ac intromittentes. Quare supplicatum est Nobis, pro parte dictorum Artificum Sartorum et Pellificum Civitatis Nostrae praenominatae Leopoliensium, quatenus illis de Nostra Regia Clementia in talibus gratiose providere dignaremur. Nos itaque non solum eorum humillimae Supplicationis, verum etiam illius nostrae civitatis

/

Leopoliensis in finibus incursionibus hostilibus expositae, quae inter terra Russiae primaria est, totiq Regno valde oportuna, benignam rationem habentes, cupientes etiam, ut Artifices, in ea locati, ad meliorem status sui Conditionem pervenire possint, et non destruerentur, sed ut ad quaevis obsequia, Civitatis illius nostrae, pacis & belli tempore existant aptiores, et magis sufficientes, de Clementia et benignitate nostra regia ipsos privilegiamus, per praesentes, quod a modo et temporibus perpetuis nullus Judaeorum tam Leopoli quam extra eandem et alias ubicunque Locorum habitantium, ipsa Artificia puta, Sartoriam et pellipariam in destructionem ipsorum Sartorum et pellificum, Civium Leopoliensium, Contubernium exercere, et neque Tunicas ipsas ex rude panno Sukmanie dictas, nec vestes quascunq, de qualicunq panno consutas, nec pellicas novas de quibuscunque pellibus consuere, et neque vestes novas subducere, et nec in eorundum Artificia intromittere, et ingerere, et nec cum ipsis tunicis paratis, ac pellibus per Civitates, Oppida, Villas, et Nundinas, foraque septimanalia, mercandi gratia equitare, et eas exponere, vendere vel permutare, aut commutare, palam & manifeste praesumat, et caveat subdictarum Tunicarum, Vestium, pelliumque et aliarum id genus rerum, ac eorum Artificii, amissione. Quo circa Tibi Generoso Nicolao Odnowski, de Fulsztyn, Castellano Przemisliensi, et Capitaneo Leopoliensi, moderno et pro tempore existenti, atque etiam aliis quorumvis Locorum Capitaneis, et eorum Vices gerentibus, nec non nostrae Civitatis Leopoliensis, & atque quarumcunque Civitatum aliarum, et Oppidorum pro Consulibus et Consulibus, atque Villarum Officialibus serio mandamus, ut cum dicti Sartores et pellifices Leopolienses, tales, praesentis Ordinationis nostrae transgressores, et illi Contravenientes obtulerint; ipsos cum hujusmodi rebus interdictis capiatis, et ad illos capiendos praesidia oportuna praebeatur; quarum Rerum medietatem pro usu nostro Conversatis, alteram vero medietatem dictis artificibus pro necessitatibus Contubernii eorum, et pro resarciendo damno quod ex infecto eorum Artificio acceperunt, Convertendam extradatis; hocq nostrum privilegium in omnibus manuteneatis et observetis, manutenerique et observare faciatis. —

Omnia praemissa debitae executioni domandantes pro gratia nostra regia et officio suo, secus non facturi, Harum testimonio litterarum, quibus Sigillum nostrum est subappensum. Datum Cracoviae, Feria 2da proxima post Dominicam misericordiae.

Anno Dni Millesimo, Quingentesimo, quadragesimo tertio — Regni ve-
ro nostri Anno trigesimo septimo. —
Praesentibus Reverendissimis ac Reverendis in Christo patribus Do-
minis Petro de Gamratis Archiepiscopo Gneznensi et Episcopo Cra-
coviensi, Legatoque Nato et Primate Regni Nostri. + Nicolao Dzergow-
ski, Wladislaviensi Sebastiano Braniczki Poznaniensi, Samuele Ma-
ciejowski, Plocensi, et Regni Nostri Vice Cancellario, Stanislao Tarlo
Przemisliensi — Andrea Zebrzydowski nominato Camenecensi Episco-
pis, ac Magnificis Venerabilibus Generosis Joanne Amor de Tarnow, Comi-
te Castellano Cracoviensi et exercituum Regni Nostri supremo, ac San-
domiriensi, Lubaczoviensi et Stryensi Capitaneo Petro Kmitha
Comite in Wisnicze, Palatino et Capitaneo Cracoviensi, et Regni nostri
Marschalco, ac Sepusiensi, Przemisliensi, Colensique Capitaneo Joanne
de Tanczin Sandomiriensi, et curiae nostrae Marschalco ac Lubli-
nensi Capitaneo Petro Sluzewski Calisiensi, et Capitaneo Niessaviensi
Joanne de Koscielecz Lanciciensi, Sluchoviensi, et Bidgostiensi
Tucholiensi ac Mathlensi Capitaneo, Nicolao Chodziecki de Potu-
licze Brzestensi, Joanne de Koscielecz juniore Wladislaviensi et Brzesten-
si Capitaneo, Stanislao Odrowaz de Sprowa et in Jaroslaw Russiae
Joanne Tworkowski Podoliae Petro de Dambrowicza Lublinensi, et Ca-
pitaneo Radomiensi, Heliae Szremski de Sokolowo Plocensi, et
Capitaneo Marienburgensi et Plocensi, Nicolao Sieniawski Bel-
zensi et Haliciensi, Colomiensique Capitaneo, Andrea Golczewski
Ravensi Palatinis, Andrea Comite de Gorka et Castellano Pozna-
niensi, Majorisque Poloniae Generali et Busensi Capitaneo, Nico-
lao Wolski Sandomiriensi, Serenissimaeque Dominae Bonae
Conjugis Nostrae Charissimae Curiae Magistro ac Lanchorondensi, Sa-
nocensi, Wiznensi ac Lomsensi Capitaneo, Spitcone de Tarnow
Woiniciensi et Regni Nostri Thesaurario Sieradiensi, Krzepi-
censi, Brzeznicensi, Krzesioviensique Capitaneo — Petro de Opalieno
Gnesnensi, et Serenissimi Domini Sigismundi Augusti filii No-
stri Charissimi, Curiae Magistro, Costensique et Olsztynensi
Capitaneo, Paulo de Wolka Radomiensi et Regni nostri Cancel-
lario ac Gostyninensi Capitaneo, Severino Bonar de Balicze Biecen-
si Castellanis, Zupario Burgrabio et Magno Procuratore Cracoven-
si, Bieczensi, Oswiecimensi Zatloriensi Rabstinensique Capitaneo,
Martino Zborowski Regni nostri Pocillatore, Martino Wolski Lubli-
nensi nostri praefecto et Curiae nostrae Thesaurario et Vexillifero, Andrea
Czarnkowski Cracoviensi et Wladislaviensi Scholastico, Jacobo Uchan-
ski Decano Plocensi et Canonico Cracoviensi, Stanislao Przeborow-
ski Canonico Cracoviensi, Secretariis nostris. —
Hieronimo Staszkowski Culina, Augustino Kottwicz, Stabu-
li nostri praefecto, ac aliis quam plurimis dignitariis Secretariis Officiali-
bus.

Praefectis ac aulicis Nostris ~~sincere~~ et fidelibus Nobis dilectis testibus, circa praemissa fide dignis. Datum per manus Reverendi in Christo patris, Domini Samuelis Maciejowski, Episcopi Plocensis, et Regni Nostri Vice Cancellarii – Samuel Episcopus Plocensis et Vice Cancellarius subscriptum – Recognitio ejusdem in Christo patris Dni Samuelis Maciejowski, Episcopi Plocensis et Regni Poloniae Vice Cancellarii || P. Quomde nos Sigismundus Augustus Rex nominatus supplicationi ejusmodi benigni annuentes, litteras praeinsertas in omnibus earum punctis clausulis articulis et ... [illegible] prout approbamus ratificamus et confirmamus ~~[illegible]~~ approbandas ratificandas et confirmandas [illegible] praesentibus litteris nostris. Decernen eas robur debitae et perpetuae firmitatis obtinere debere. Juribus nostris Regalibus salvis ibidem semper manentibus. Volumusque praeterea, ne tam vestes praedictae, Opasznie dictae, quam aliae res ad vestitum humanum pertinentes quocunque vocitentur nomine, et quae ad ipsorum sartorum artificium pertinent ac spectant in oppidis et civitatibus tam in Russiae quam Podoliae Palatinatibus, sub celebratione tam nundinarum quam septimanalis fore, a quoquam, qui nunquam artificium hujusmodi didicerit in detrimentum praefatorum sartorum civitatis nostrae Leopoliensis vendantur. Quod si a quopiam secus factum fuerit is ammissione earundem vestium uti supra descriptum extat, per dominum seu officium quodcunque loci illius, ubi res hujusmodi venum fuerint expositae, irremissibiliter puniatur. In cujus rei fidem et testimonium sigillum nostrum praesentibus est subappensum. Datum Warsoviae in conventione generali Regni die Undecima mensis Junii. Anno Dni Millesimo Quingentesimo Septuagesimo. Regni vero nostri Anno Quadragesimo primo.

Sigismundus Augustus

Rex ~~Poloniae~~ &c.

Przywilej ten pisanym charakterem na dużym pergaminie, pieczęci brak na końcu tym samym pismem dopisane:

Studio et opera famati Joannis Doliza Civis et Mercatoris Leopolien, cum Gregorio Sartore fratre Contubernii Sartorum Leopolien Anno 1570 ~~zabronienie Żydom roboty rzemiosła tak krawieckiego jako też kuśnierskiego w Opaśnie nazwanego~~

1576

Stephanus

Dei gratia Rex Poloniae magnus Dux Lithuania Russia Prussiae Maso-
viae Samogitia, Livoniae & cet. Nec non Princeps Transylvaniae & cet.
Significamus praesentibus literis nostris quorum interest universis et singulis
harum notitiam habituris. Reproductas esse coram nobis per certos Con-
siliarios nostros nomine Civium nostrorum Leopoliensium artis Sartoriae
Magistrorum ~~nostras~~ literas pargamenceas sub ~~[illegible]~~ et sigillo appenso minori
Regni Serenissimi olim Sigismundi Regis Poloniae praedecessoris
nostri, sanas, salvas, et integras omnis prorsus suspicione ~~carentes~~ continentes
in se certas leges, seu constitutiones, quibus haec ipsa Sartorium fra-
ternitas utitur. Alias prout ipse literae latius in se haec omnia conti-
nent, quarum tenor sequitur de verbo ad verbum et est talis.

In Nomine Domini Amen. Ad perpetuam rei memoriam. Nos ~~[illegible]~~ Sigismundus
~~[illegible]~~ Dei gratia Rex Poloniae magnus Dux Lithvaniae, nec non Terra-
rum Cracoviae, Sandomiriae, Siradiae, Lanciciae, Cujaviae, Russiae
Prussiae, Masoviae, Culmen, Elbingen, Pomeraneq & cet. dominus et hae-
res. Significamus tenore praesentium universis et singulis, praesen-
tibus et futuris, harum notitiam habituris. Quia nos annuendo supplica-
tionibus quorundam Consiliariorum nostrorum pro Sartoribus civi-
tatis nostrae Leopol: nobis factis, cupientesque, ut ea ipsa civitas nostra
Leopoliensis tempore felicis nostri regiminis quo ad fieri potest, me-
lius instituatur, ac majus in dies capiat incrementum. Constituendum
denuo ac dandam et concedenda duximus Sartoribus praedictis, can-
dem civitatem inhabitantibus tam magistris, quam eorum sociis
edoctis et non edoctis modernis et pro tempore existentibus, fra-
ternitatem eorum Sartoriam perpetuo tenen et observan instituimus
ac damus et concedimus tenore praesentium mediante. Dantes etiam
et concedentes eisdem Sartoribus Leopoliensibus magisterium suae
artis exercentibus, prout damus et concedimus alios quoscunq ad hoc
suum artificium assummendi, et assumptos in eadem arte Sartoria
instruendi, edocendi, ac magisteriumque promovendi, plenariam et
omnimodam facultatem. Decernenq omnes et singuli eorum socii
in arte Sartoria, apud eos edocti et instituti, pro vere et legitime
edoctis, ac promoti in Magistros, ~~pro ad magisterium promoven-~~
~~di, plenariam~~ pro veris et legitimis magistris ubiq locorum ha-
beantur, dummodo ipsis aut eorum alicui legale non obsistat impe-
dimentum. Ut autem praedicta fraternitas Sartorum civitatis
Leopoliensis pro augmento et ornamento ejusdem civitatis bono
ordine ac regimine dirigatur; De consilio Consiliariorum nostrorum
/

nobiscum ad praesens existentium, statuendum et decernendum duximus Statuimusq decernimus et ordinamus, tenore praesentium median te. Ut quilibet in super dicta civitate nostra Leopol. artem Sartoriam laborare et exercere volens, fraternitatem ipsam Sartorum ineat ac suscipiat, et senioribus Magistris in omnibus artificiorum ipsorum que Sartorium concernentibus, iuxta constitutiones ipsis prius con cessas, quas in toto Confirmamus, obedientiam debitam exhibeat, ex perimentaq suae artis, quae vulgo Sztuki vocantur, coram eis faciat. E diverso vero nullus in praefata civitate nostra Leopoliense eiusq vicis et suburbiis non habita fraternitate Sartorium, artem Sarto riam, illic exercere audeat. Quae quidem nostra Constitutio, ut commo dius in exequutionem ponatur, damus et concedimus tenore prae sentium mediante potestatem praefatis Sartoribus, Civitatis nostrae Leopoliensi, modernis et pro tempore existentibus fraternitatem ha bentibus, omnes et singulos eos, quicunq in praedicta Civitate nostra Leopoliensi, eiusq vicis, ac suburbiis, non suscepta neq inita cum eis fraternitate, artem Sartoriam exercuerint, de dominibus sive sint civiles, sive dominorum spiritualium et Secularium, ibidem in civitate nostra Leopoliensi, ac vicis et suburbiis eius capiendi et tollendi, penisq iustis et convenientibus, iuxta arbitrium Consu latus et Senior. Magistrorum fraternitatis Sartoriae multandi et puniendi. In quibus capiendis et tollendis Consulatus praefa tus, et si opus fuerit etiam Capitaneus noster Leopol. pro tempore existens, totiens quotiens postulaverit necessitas, ac per Magistros ipsos Sartorum requisitus fuerit, auxilium suum opportunum praestare illis debeat et teneatur, perpetuis temporibus affuturis. Volumus tamen ut Sartores, duo castri nostri Leopoliensi, quos Ca pitaneus noster Leopol. pro tempore existens sibi deputaverit, ab hac praesenti institutione nostra immunes sint et exempti, neq ad ineundam dictam fraternitatem cogantur. In cuius rei testimo nium sigillum nostrum est praesentibus appensum. Dat. Cracoviae Feria tertia post Diem Festum Sanctae Trinitatium. Anno Dni Millesimo Quingentesimo Tricesimo Tertio, Regni nostri Anno Vige simo septimo. Praesentibus Rndus in Christo Patribus Dno. Petro Thomiczki Cracoviensi et Regni nostri vice Cancellario Ioanne Carnkowski Wladislaviensi Ioanne Premisliensi et Petro Cam necensi Episcopis Nec non magnificis venerabilibus et generosis Otta de Chodecz Cracoviensi et Leopoliensi Galiciensi Colomiensi Sniatinensi et Lubaczoviensi Capitaneo Stanislao de Brzezie Sandomiriensi Palatinis/.

Pętro Cmyitha de Wiśniecze, Sandomirien. Regni nostri Mar-
schallco et Capitaneo Cracovien. Przemislien. Scebuscien. Colen.
Stanislao de Sprowa Wislicien. Pętro de Opalenicza Landen.
et Serenissimi filii nostri Sigismundi Regis Curiae magistro
Spithkone de Tharnov Zawichostzen. Laurencio Miskowski
Bjecien. Severino Boner Zharnovien. Castelanis, Joanne Olesch-
niczki praeposito Scarbimirien. Stanislao Fathanro Scholastico
Sandomirien. Joanne Sbanski Samuele Maciejowski Canonicis
Cracoviensibus Secretario nostro Silvestro Ozarowski Succamerario
nostro et Capitano Zawichostien. Stanislao Staschkowski Magistro Coquinae nostrae
aliisque plurimis dignitariis, Officialibus et Aulicis nostris testibus ad
Praemissa fide dignis dat. per manus praefati Rndi in Christo Pa-
tris Dni de Thomicze Episcopo Cracovien. et Regni nostri vice Can-
cellarii Syncere nobis dilecti. Petrus Episcopus et vice Cancellarius
Insuper hoc etiam adiecto et expresso. Dum Magister novitius
Magisterium seu Experimentum suae artis qua vulgo Sztuki
vocantur voluerit conficere, seniori Magistro illud indicabit, in
quo ad instar veteris consvetudinis elaborabit, quod si Magistri
ejus Contubernii dignoverint, ejusmodi magisterium ab ipso exper-
diri non posse, ex arbitrio Contubernii erit puniendus, si illud pro-
be confecerit, Octo florenos Contubernio dabit, in quo ad instar solvi
Collationem praeterea sive convivium pro omnibus fratribus appa-
rabit. Quod si filium defuncti Magistri fratris ejus artis
filiam Magistri im matrimonium duxerit et in Contubernium
ejusmodi adoptare voluerit, quinque florenos Contubernio dabit
media Colatione pro fratribus adjecta. Dum aut aliquis Magister
ejusdem Contubernii defunctus seu mortuus fuerit filiumque suum
non edocuerit seu eliberaverit, tum liberum erit ejusdem Contuber-
nii Magistris, filium ipsius per quartale unius Anni eliberare.
Ipse vero eliberatur tenetur ejusdem Contubernii med. praecii quo ceteri solvere.
Quod si Magisterio non elaborato nec confecto ini medium fraternita-
tis suscipi voluerit, tum ad Contubernium Viginti florenos polon.
reponet, et colationem seu Nuptias nihilominus faciet. Ut autem
ordo in eo Contubernio conservetur omnes debitam obedientiam
Contubernio praestare tenebuntur, iuxta veteram consuetudinem,
sub poena unius Lapidis. Quod si frater aliquis sigillo ejusdem
Contubernii monitus comparere voluerit Unius Besmaň mulctandus
dus erit et sententia Contubernii stare debebit. Praeterea rationem

F

non audeat per unum annum integrum alium discipulum
suscipere, dium unum loco discipuli locare licebit, qui vero eam
constitutionem violaverit poena unius lapidis cerae punietur. Da-
mus etiam illis facultatem, mercatores et Pellifices aliosq[ue] oes rebus
his et laboribus privandi quorum fraternitati et Contubernio non-
per ipsos exponerentur laborarentur, et venderentur, ita ut medietas
Contubernio illorum cedat, altera vero officio quod confugerint cedere de-
bebit. Item ad petitionem diligentem nomine praefatorum Sarto-
rum Leopol. ad nos per Consiliarios nostros facta liberos pronun-
ciamus supramemoratorum Sartorum fraternitatem ad deductio-
ne et Comigrone seu etiam custodia hominum morte condemna-
torum ad locum illum vel alium quemcunque ubi suplicium de illis
sumeretur. Post quarum quidem literarum exhibitationem suplica-
verunt nobis eidem Sartores per praefatos Consiliarios nostros
suo et religionem nomine, ut literas eorum praeinsertas ipsis
a Rege Sigismundo Antecessore nostro concessas, approbaremus
innovaremus, ratificaremus, et confirmaremus. Cui petitioni uti
iuste et benigne nos annuentes, fraternitatem, seu Collegium
ipsorum, ac leges institutaq[ue], quae in istis nostris describuntur, ac
quoq[ue] in aliis, per praedecessorem nostrum olim Sigismundum
Augustum Regem Poloniae, de data Warsaviae in Conventu
Regni generali die Undecima Junii, Anno Millesimo Quin-
gentesimo Septuagesimo. ipsis sub Titulo Regni et sub manu
propria eisdem antecessoris nostri concessis quas hic proinser-
tas habere volumus, in omnibus earum literarum punctis
clausulis et articulis et conditionibus authoritate nostra Regia
approbamus, ratificamus, et confirmamus. Si et in quantum
legibus Regni nostri non derogent earumq[ue] usus habetur, ha-
bereq[ue] iuste et legittime debet. Decernentes eas et omnia in illis
contenta robur debite et perpetuo firmitatis obtinere debere.
Harum quas manu nostra subscripsimus et sigillo muniri man-
davimus. Datum Thorunii in Conventu Regni generalis die Quin-
ta Mensis Novembris. Anno Dni millesimo quingentesimo
Septuagesimo Sexto. Regni nostri. Primo.–

Stephanus Rex.

F. . . . . habere debebunt ut quilibet ex magistris disci-
pulum unum socium autem tres non plures habere debet . . . discipulum . . .
. . . .

Przywilej ten na dużym pergaminowym arkuszu w pierś bez pieczęci literami pisanemi
zaś przywilej Króla Zygmunta I który jest w środku inserowany również na pergamina
gockiemi literami pisany lecz pieczęć urwana.

Masoviae Volhiniae Podlachiae Livoniaeque &c. Princeps Transilvaniae

1578 9

Stephanus Dei gratia Rex Poloniae magnus Dux Lithuaniae Russiae
Prus. &c. Significamus presentibus literis nostris quorum
interest universis & singulis Reproducta esse nobis per certos
consiliarios nostros nomine civium nostrorum Leopolien. contu
bernii seu Fraternitatis Artificii Tornatoris & Pectinariorum Ma
gistrorum Civium & subditorum nostrorum Leopolien. Articulos
seu consuetudines inter ipsos ab antiquo tentos & observatos
supplicatumque est nobis ut eosdem articulos et consuetudi
nes in omnibus eorum punctis clausulis articulis & conditionibus
tam in parte quam in toto approbaremus, Confirmaremus inno
varemus et ratificaremus. Quorumquidem articulorum tenor de
verbo ad verbum sequitur est que talis. Inprimis omnis qui se
in hoc ipsum Contubernium & Fraternitatem incorporare volu
erit, primum debet Jus civile suscipere & sue legittime genea
logie literas officiosas ostendere artisque sue periciam & manus
sue laborem per probas quas Sthuki vocant docere & demonstrare.
Si fuerit Torneator ex tunc debet lagenam dictam Flasche in qua
duplex potus absque commixtione distinctum possit servari &
continere fabricare. Et demum epistham hoc est lantarum dictam
Lampa cum producta lignea alias zdtiago szyja ad medium quartum
precillum facere in cujus summitate fieri debet .. Cura
in formam pixidis redacta & etiam facere cupam seu ciffum
ad instar crateris Italiai laboris bene formati & superiori
operimento celato, | Quas probas cum ipse Torneator perficiet ipsaque
magistris ejusdem artificii ostendet et si eas probatas et juxta artem
... agnoscent ———— talem pro Magistro suscipere debent. Si vero
Talis hujus modi probis non satisfacerit ex tunc talis non debet in
Magistrum promoveri et neque ad contubernium seu fraterni
talem admitti tam diu donec plene artificium didicerit. Verum
si circa laborem talium barzon modico deliquerit poterit in
contubernium et fraternitatem admitti dum prius ratione non proba
tionis sufficienter partis sue in communitatem fraternitatis ad
Zerinium flor. unum pecunie reponet. Si vero fuerit pectinarius
debet primum laternam sacerdotalem ~~tali~~ ~~probum modico~~
~~deliquerit poterit in contubernium & fraternitatem~~ nunc ~~fa...~~
ex cornu Lucidam et perspicatam elaborare ac de solo uno cornu
pectem facere cum tribus distinctionibus itaque duo ordines
in ipso pectine debent esse cum strictis dentibus tertius vero
ordo cum denticulis varioribus.
~~...~~ Deniqz etiam faciet pectende cornu cum dentibus varijs

prolesis Teller elaboratumq omnes illius pectinis denticuli circum
digitum abducerendur, et rursus ad sua loca perspicue versa
reveniat seu reducantur et ubi talis ipsas probas perficerit
vel non perfecerit prout cum Torneatoribus supra expositum est
procedetur circa quarum probarum publicationem tam Torne
atores quam Pectinificis debent astenentur pro Magistris sea
petu cerevisia constituere et aspatueram produobus penis
vero pro uno grossis dare. Cum itaque novus Magister contu
bernia & fraternitatem suscipiet ex tunc ante omnia
medium florenum introitalium contubernio reponet cum uno
Bezmian cerae et constituet scapelum cerevisiae
pro confraternibus et tandem tenebitur ad cistulam flor quin
reponere quem si habere tunc non poterit, ex tunc sibi
certe rate tollerabiles constituentur pro quibus successive
poterit hujus medii pectinum dissolvere. Secus tusserit de filiis
Magistrorum & sociorumque Magistrorum filias sibi matrimonialiter
copulabit. Nam ipsi medietatem datis hujus & non magis
tenebuntur reponere & a probis erant liberi. Non debet
hoc ipsum contubernium Seniores Magistri elegi so
tum Catholici de Romana .... ut puta unus Torneator al
ter vero pectinifex. Qui si in utroque artificio non haberentur ex
toni ... entur de uno eodemque artificio ut puta ambo Torneatores vel pect
Quiquidem Seniores Magistri debent aliasque Magi
stros ad contubernium continue in duabus septimanis convocare & signum
unum pro consuetudine inter eos mittere quod signum non si Magistri
non expensaverint ex tunc propena unum Bezmian cerae fraternitate
restituere tenebitur. Seniores Magistri adjunctis sibi ad men
sam suam quatuor Magistri duobus catholicis ritus Romani & aliis
duobus ritus Graeci debent juxta consuetudinem aliorum contuber
niorum contubernium bannire & comparada unius ... candela
... argent cerea
attendet qua ardente si quis Magistrorum & unum quartale dicte candela
- - - - - - - -
contubernium venire neglexerit penem medii
grosi succumbet. Ubi vero Magister senior vel aliquis Magistro
rum comesalium qui solent - - - - - - - cistulam servare ad
contubernium non venerit donec ipsa candela arserit. Ex tunc te
nebitur pro pena - - - - - - - - - - - num reponere. Et
dum jam ipsi Magistri nec Seniores Magistros signo [illegible]

convocati fuerit in duabus Septimanis in contubernium tunc
processione latobus contubernij tenentur per medientem ad circulum
componere. Exceptis Magistris Senioribus qui ad compositione talium
peccatoriarum non tenentur. Si vero aliquis Magistrorum Seniorum vel
circa mensam sedencium non locato loco suo et nec .. erato a
mense surrexerit sub bannito contubernio talis pro pena duorum
grossorum demerebitur & junior solidum. Preterea siquis Ma-
gistrorum sub bannito contubernio verba inhonesta convicialia &
injuriosa proferre & contubernium inhonorare presumpserit
talis medium libre cere pro pena fraternitati dare tenebitur.
Quod alterius. Si quis Magistrorum quem ecolori Magistri ve-
cessivum aut culpabilem cognoscet & illum pro demerito pena
re aut corrigere velint. Ipse vero rebelliter ab eis recesserit talis pro
pena medii libre cere ad contubernium tenebitur reponere. Non debet
etiam unus Magister alteri Magistro familiam abducere nisi ad ducere
sub pena unius Bezmian cere. Discipulus qui alterum artificiorum
prefatorum informari voluerit tunc per Magistrum a........
debet suscipi ex tunc imprimis medium Bezmian cere
fraternitati & scapotum cervisie dare debebit ad quo artificia non
nisi legittimi filij debet suscipi & talis per 3 annos continue sit
tornatile vel pectinarium informari tenebitur. Qui vero disci-
pulus voluerit tempus suum pecunia redimere. Ex tunc
Magistros duas marcas persolvet vel prout cum Magistro suo
condictabit pro se celerius in artificio deliberans. Et dum
discipulus artificium plenarie didicerit & artificio iuxta
consuetudinem satisfecerit ex tunc illi Magister iste ipsius iuxta
laborem manus sue precium sue mercedis constituere debebit
dareque sibi tunicam Wratislaviensem nitram camisiam & caleorum
[illegible] suiciam aut solulares & ipse tenebitur apud
suum Magnum post elaborationem pro precio medium
annum laborare et tandem ubi se conferre voluerit
stabit in ejus arbitrio & voluntate. Tenebuntur Ceterea omnes
Magistri catholici & Ruthenici processioni ipso festo sacratissi-
mi corporis christi interesse armati & honorifice assistere
iuxta consuetudinem aliorum contuberniorum sub pena
duorum Consulum. Et si quis Magistrorum et confratrum
ejusdem contubernij tempore collationis pro eodem festo corporis

christi peragi solite aliquem non facto solum verum etiam
verbis inhonestis interturbaverit et qui molestum vel
litigiosum instilaverit talis tenebitur totam ipsam colla-
tionem per se solus persolvere tunc erit in gratiam fratrum
contubernialium Nullus etiam debebit vel poterit ipsa artificia
hic laborare in destructionem eorum solum illequi [illegible] contu-
bernium et fraternitatem habuerit sub pena duorum Magri
~~Romane obedientie ad sepulturam aliorum Magri~~
borum talium recessione cum cera [illegible] mirorum. Debent etiam
ipsi Magistri Torneatores et Pectinifices suas candelas ad
instar aliarum fraternitatum ~~talis~~ Eccles. Romana obedientia et
non alibi habere et duos Magistros Juniores qui infra divina
officia illas candelas succedent et extinguent illasque
conservabunt designare quod tum ipsi poterint per alium supplere
in quo officio negligentes mediante penabuntur. Nullus denique
nam ex ipsis super expressis ad data [illegible] matrimoniali
perfectam cuiuscunque copula sub pena tenor Magri Ro-
mane obedientie ad sepulturam alicuius Magistri quidem re-
ligionis uxoris librorum seu familiae debent cum eandem [illegible] venire et
funus illius mortui ad tumulum usque conducere et similiter circa
obsequia funeralia et Missas pro defunctis interesse sub
pena ~~duorum Magri~~ unius grossi Magistris revdittus
Graecis pari [illegible] suos confratres uxores libros et
familiam mortuos similiter ad Ecclam suam condu-
cere sub pena unius grossi. Item Magri pro redicti artifi-
cii alios quoscunque idoneos ad eorum Artificium assumere
assumptos instruere ac docere [illegible] socios facere ac
creare cognomina eis imponere juxta morem Artificii ejusdem Civi-
tatis Leopolien. ac deinde ad Magisterium promovere valeant
et possint. Usque solum propter eorum alibi pro idoneis
admissi artem exercere possint non secus ac si Cracoviae
didicerint. Item quicumque frater ad contubernium venerit

medis pedibus ~~latis~~

a quolibet pede per medium grossum solvere tenebitur.
Item licebit eisdem Magistris sub expressis vigore hujus
Privilegii nostri quod ad artificium ipsorum pertinet impe-
ritos Magistros qui vulgo Lataczeze seu Partacze ~~Flemming~~
~~quinque Fuler ad contubernii venerit~~ vulis vocantur
stillorum artificium impedientes ex civitate et ejus
sub urbiis depellere. Item quicunque Magister artis Tornerii
Pectinarii aut etiam Funarii discipulum apud se detinuerit
& laborare permisserit, ille vero discipulus cogno-
mine artificii illius usi Lato (id est bez przeniantki)
caruerit talis luet penam quinque Marcarum contubernio
ipsorum. Ita etiam sotius Magistri quicunque apud indoctum
Magistrum qui partacz sive szularz dicitur laboraverit
eandem penam super expsam contubernio reponet
quinque Marcas. Nec non per duas integras Septimanas
in carcere detineri debet. Item ut nemo audeat laborem
seu ... proprii artificii ipsorum convenit aliunde adducere
aut vendere sub ... mercimoniorum cujus medietas
altera vero parti conquerenti. Item Magister si sus-
ceperit aliquem discipulum ad informandum prius ad no-
titia fraternitati deducet & Magistri illius ... de signaturi
sit. Probationem hus ad duas Septimanas quod
si supra id tempus eum detinuerit talis duas libras
cere contubernio reponet. Ita etiam si aliquis discipulus ex ipsis
artificiis supra nominata ad unum annum tantum artificium
illud exercere voluerit tenebitur ... Magistro suo
quinque Marcas numeri et monete Polonicae. Item
quicunque ac ipsorum contubernium de alio venerit ...
ni alem susceptorius ad artem ta Tornearium Pectinaria

ac etiam ~~Tornatoriam~~ Funea exercere solens habeat certo contubernio literas confirmationis et susceptionis

in parte ad ipsa signa contubernium portare tenebitur.
Item ut singulus Magister signum ad se suum detineat sed ~~continuum~~ unice ad alium remittat quod si detinuerit et comprobatus fuerit viedenum grossorum luet. Item etiam ordo debet infra observari inter Magros artis Funariae videlicet...

~~Magister~~ artis Funarij si susceperit laborem ab aliquo pro summa quindecim florenorum eam debet perficere. Si vero supra

illam summae supra expressam tenebitur alium suae artis Magris nunciare, ac illis ad laborandum ~~dare~~ itidem dare. Item quando aliquis Magister in ijs superius scriptis articulis aliquid deliquerit duple punietur pena. Nos itaque Stephanus Rex prenominat.. circa solennem coronationem nostram regiam ~~omnia~~ omnia privilegia jura libertates immunitates laudabiles consuetudines subditorum nostrorum Cracovie

confirmaverimus & approbaverimus tamen cum iidem sub dictis artis contuberniorum Tornatorum Pectinariorum ~~Funariorum~~ nobis per certos consiliarios nostros humilime petierint speciali confirmatione sibi a Majestate nostra Regia providere petitioniqu ac supplicationi ipsorum ~~uti juste~~ benigne annuentes articulos seu ordinationes ejusdem contubernij seu fraternitatis superius descriptas in omnibus ejus momentis punctis clausulis articulis conditionibus hac sententiis in toto & in parte approbandum confirmandum corroborandum innovandum ratificandum (Si & in quantum legibus ac constitutionibus regni nostri non derogent earumque usus juste ac legitime habetur haberique debet) duximus Decernentes easdem ac omnia in ejs contenta robur debitum ac legitimum firmitatis obtinere debere Harum quas manu nostra subscripsimus & sigillo Regni nostri muniri

121

mandavimus testimonio literarum. Datum Leopoli die prima Mensis July Anno Dni Millesimo quingentesimo septuagesimo octavo Regni vero nostri Anno Tertio.

Stephanus Rex

Alb. Baranski

Przywiley ten ~~na pargaminie z pieczęcią~~ znayduje się w Pana Müllera grzebieniarza

Quadatium sibi proximiorem Magistri destinabit et ~~sellius~~ ultimus ad seniorem Magistrum reportabit sub pena unius grossi. Et siquis Magistrorum utriusque artificium ex suo signo perversitus absque legitima causa ad contubernium oportune non venerit vel se apud seniores

Stanislaus Augustus Dei Gratia Rex Poloniæ Magnus Dux Lithvaniæ Russiæ, Prussiæ, Masoviæ, Samogitiæ, Kijoviæ, Volhyniæ, Podoliæ, Podlachiæ, Livoniæ, Smolensciæ, Severiæ et Czernichoviæ.

Significamus præsentibus Literis Nostris Quorum interest Universis et Singulis, Reproductas fuisse coram Nobis Literas Pargameneas manu Serenissimi olim Sigismundi III. Prædecessoris Nostri subscriptas Sigilloq pensili minoris Cancellariæ Regni communitas, sanas, salvas et illæsas omniq suspicionis nota carentes, continentes in se confirmationem Jurium Contubernio Muratorum et Lapicidarum Leopoliensium servien. Quarum quidem Literarum tenor qui sequitur estque ejusmodi. Sigismundus Tertius Dei Gratia Rex Poloniæ Dux Lithvaniæ, Russiæ, Prussiæ, Masoviæ, Samogitiæ, Livoniæ, nec non Svecorum Gottorum Vandalorumq hæreditarius Rex. Significamus præsentibus Literis Nostris Quorum interest Universis et Singulis Reproductas esse coram Nobis Literas Pargameneas infrascriptas sub titulo et Sigillo Proconsulis Consulum Civitatis Leopoliensis emanatas et obsignatas certos articulos Contubernio Muratorum et Lapicidarum Leopoliensium boni ordinis inter se servandi in se continen sanas salvas illæsas omniq nota suspicionis caren, quas ut authoritate Nostra Regia approbare ratificare et confirmare Dignaremur. Supplicatum Nobis est, quarum Literarum tenor de verbo ad verbum sequitur ejusmodi. Consules Civitatis Leopoliensis notum esse cupimus Universis præsentibus ac futuris; Quia Nos incumbentes in id omni Officij cura ut ejus Civitatis omnes Cives et Incolæ in tranquillo semper maneant statu et ordine, postquam inter Mechanicos Nostris temporibus Muratorum et Lapicidarum cresceret varijs ex nationibus in hac Civitate numerus eo autem quod illis nulla esset constans et firma Legum ratio multæ orirentur inter eos discordiæ, cum quibus Nostrum ut plurimum conveniebant perturbareq solebant Officium ad bonum tandem Civitatis ejusdem commune et ad mutuam eorum pacificationem Nostrorum hac in re majorum morem et exemplum secuti matura cum deliberatione instituimus eis ut et alijs opificibus contubernium in quo ij omnes qui vel murata servant ædificia vel lapides ædificiis aptos incidunt resecant sculpunt aut polite tornant cujuscunque illi fuerint

./.

generis vel nationis intra et circa Civitatem eam Leopoliensem nunc et in posterum existentes communibus debent parere legibus et consvetudinibus juxta eos quos hic praecipuos tantum describimus articulos in haec verba: Primus articulus. Qui volet juxta artem suam in Magistrum ex socijs creari is veniens primo in Contubernium cum honestis Civibus duobus rogabit a Magistris omnibus se in eorum medium suscipi primaq illa fronte ostendet eis Literas institutionis suae sufficientes, et profitebitur coram, quod non alterius quam Romanae Catholicae sit Religionis. Seniores autem Magistratum curabunt Legi ex hoc Privilegio aut etiam ipsi denuntiabunt illi consvetudines omnes potissimum in ejus rem servientes: quibus tum ille, si per omnia satisfacturum se submiserit pro eodem primo ingressu ad commune Contubernij ejusdem depositorium dabit pecuniae Polonicae grossos Triginta simulq petet se Officio Nostro ab ipsis Senioribus ad Jus Civile commendare, quod antequam illi conferretur, debebit ut moris est suam thori legitimi genealogiam sive Literis authenticis, sive dignis fide Testimonijs probare, aut etiam de tali probatione ad certum tempus afferenda aliquam nobis dare cautionem. Et his quidem sic actis postulabit deinde a Contubernalibus Magistris ad faciendum artis experimentum certam sibi statui diem, qua ipse experimentum scribet et faciet in tali forma et figura qualis ei per Contubernium commonstrabitur in Papyro scripta et sub Nostro appresso Sigillo elineata. Postquam autem experimentum ejusmodi scripserit et omnibus Magistris illud praesentaverit, quatenus aliqua ex parte non reprehendetur, tum demum pro augendo communi fraternitatis contubernijq totius bono numerabit Florenos Decem monetae Polonicae et Civitati specialiter offeret ad armamentarium publicum Viginti globos lapideos tormentarios arte elaboratos ac praeterea Magistris Contubernalibus quotquot fuerint pro antiqua eorum observantia parabit convivium quod tamen ultra tria ciborum fercula et ultra unum vas cerevisiae majorem sumptum superare non debet. Contra porro ubi is ipse probans experimentum ab ipsis Magistris juste viderit esse reprehensum, tum in eo solum eorum petet atq ut poterit conciliandam sibi curabit gratiam caeterum filios Magistrorum vel eorum generos aut etiam post eos viduarum relictarum maritos

quod attinet his singulare hoc reservatur beneficium quod talis quisq scripta experimenti parte tantum dimidia, datisq ad Contubernium quinque florenis et convivio more aliorum Magistris, parate Magister creabitur. Secundus Articulus. Magistri et Socij ad eandem spectantes Fraternitatem ne rem Contubernalem tumultuarie et confuse, ut hactenus fuit, ge-rant, ex eo tempore debent habere utrinque sua separatim conventicula et hospicia in quorum scilicet uno Magistro praesidentibus suis juratis duobus Senioribus in altero autem Socij duobus item Magistris praesidentibus se se pro consvetudine gubernabunt, suaq tractabunt ne-golia. Et illi quidem Magistri duo qui semper Conven-ticulis Sociorum qualibet quindena celebrandis aderint observabunt id diligenter ut per eosdem Socios omnia ad honestatem et ad antiquam observantiam gerantur in suisq deliquijs puniendis ut omnino aequitati studeant. At quoties poenas decernent, ut ab eis gravato cuiqs inde primum ad Magistros deinde etiam a Magistris ad Nos Con-sules libera sit provocatio. Quoniam autem Magistri simul et socij in hac una Fraternitate ad Ecclesiastica et ad contubernalia onera quaevis ferenda sunt, esseq debent obligati propterea de pensio-nibus per socios ad carbonam Magistrorum comportari sic ordinavimus et ordinamus. Quod Magistri praefati ha-bituri sunt semper sub clave sua in Carbona sociorum pro-priam et specialem pixidem ad quam ex adversis pri-mum socijs qui de more Fraternitatem ingressi pensionem Ortowe dictam contribuunt tota eorum talis pensio quatuor scili-cet grossorum de poenis autem omnibus quoties ex aliquibus delinquentibus sumentur aut de pecunia quam eorum Singuli per quindenam ut moris est conferunt pars tantum debet in eorum Conventiculis sub illorum duorum Magistrorum praesentia separari et imponi. Magistri vero praefati pecuniam ejusmodi collectam quae cum illa pixide ad eos per duos illos Confratres quolibet anni quadrante deferretur in suum acci-pient depositorium et ea deinde pecunia cum sua item quam communiter congerent omnia Fraternitatis necessaria procu-rabunt. Tertius Articulus. Nemo Magistrorum plures operas praeter duas ad manus debet habere ut sic et aedificiis Civium studio diligentiaq majore quibus eorum incumbat et alteri suo contubernali f: quem etiam arte victum quaerere opus est: f quaerendi ejusdem victus rationem non praeripiat. Dum tamen opus unum ex illis duobus viderit se prope abso-

luturum

/.

tuni de tertio novo parando contrahere quidem poterit. atqui manum suam non prius illi apponet, donec priorum illorum operum alterutrum finiverit sub poena lapidum duorum cerae ad Contubernium luenda, ac nihilominus poena quoque tali solita sub ipsius etiam tertij cujuscunque operis ad illum Magistrum qui vel uno vel duobus operibus vacaverit privatione. Quartus Articulus. Pacta seu condicta mutua de contrahendis vel laborandis operibus quibusvis (quae Magistris tantum duobus ex observantia facere secum licet) Magister quisque cum Socio aliquo nulla debet habere sub unius cerae lapidis poena. Socius enim quilibet pro sua accidentaria mercede thrunkale dicta contentus debet esse antiquorum operum reparationibus ijs tantum quae duorum florenorum valorem non excedant unde ille Socius ad tales operandas reparationes Magistri sui consensum semper requirere ejusque discipulum ut etiam artis exercitamenta capiat in operando juxta se habere et eum in arte informare ut de mercede quoque aliquid eidem imputari debet materiam tamen reparationibus ejusmodi necessariam absque sui magistri vel aedificantis speciali scitu et voluntate prorsus nullam debet accipere. Occasione quarum omnium rerum poena dimidij cerae lapidis tali Socio qui praemissis contravenerit, imprimitur. Quintus Articulus. Socius qui aliunde in eam Civitatem venerit primum denunciabit suum adventum duobus Sociorum Senioribus a quibus deinde Magistris Seniores accepta de illo notitia ordinabunt eum ad illius Magistri officinam qui interea temporis vel nullos vel pauciores habuerit socios eaque ac simili ratione ordinare debent Magistris ex aequo singulis ij socij qui hybernis non fuerint ulli Magistrorum obligati, tales enim qui per Magistrorum quempiam hyemis tempore foventur quotquot fuerint omnes Vere toto et aestate prima ad festum usque Nativitatis Sancti Joannis Baptistae ab ejusdem Magistri cui sunt illa hybernatione obligati, officina non debet recedere sub poena pro contubernij arbitrio in eam rem statuenda. Circa quem quidem articulum Nos singulariter excepimus operum omnium Civitatis ejusdem publicam necessitatem ad quam scilicet Magistri singuli suo consueto modo et ordine tot socios dare debent quoadusque eorum Civile aliquod opus posceret. —
Sextus Articulus. Merces Socijs ac discipulis non debet per quempiam Magistrorum augeri, neque imutari ultra Officij Nostri immutationem et moderationem quae pro his ut

modo sunt temporibus donec aliquod aliud ea in re con-
stituerimus constituitur talis. Primum a festo Sancti Galli
ad dies Carnis privij Socio cuilibet pro labore diurno grossi quinq;
discipulo autem grossi duo cum sesquisextio. Deinde a diebus
Carnis privij ad Pascha. Socio grossi sex, et Discipulo grossi tres.
Postremo a Paschate ad Festum Sancti Galli Socio grossi septem
et Discipulo grossi quatuor. Cui ordinationi quoties aliquis
Magister contravenerit, toties convictus pœnam unius la-
pidis ceræ ad Contubernium succumbet. Septimus Arti-
culus. Discipulos plures quam duos nullus magistrorum
debet fovere in arteq; instituere ac nec eorum institutio-
nes confectos annos scilicet quatuor ullo unquam pretio
aut pacto minui faciet. Itaque Nos præfati Consules Leo-
polienses volentes ut ij muratores et Lapicidæ qui vel
muro ædificia construunt, vel etiam lapides sive ~~incidentes~~
~~et ij~~ incisione sive sculptura sive thorno ut dictum est
formant aut poliunt omnes in genere intra et circa
eam Civitatem ex præscriptis articulis et ex antiquis
consvetudinibus quæ per alias quasq; celebres Civitates
usu tenentur, juxta morem aliorum Civitatis hujus
Contubernalium artificium primo ad ipsius DEI Op-
timi Maximi honorem et gloriam, deinde ad singu-
lare Civitatis ejus decus et præsidium in omni
pietate bono Regimine et in moribus honestis in-
concordiaq; amore favore et in pace mutuo secum
vivant. Aedificijs autem struendis et elaborandis
Civitati huic et ejus Civibus per hanc ordinationem eo
facilius et solertius navent suam operam. His demum
ac alijs supra quoque memoratis ex causis invocato
DEI omnipotentis nomine vigore Jurium et Privilegio-
rum eam in rem per Serenissimos Reges Poloniæ No-
bis et Civitati huic antiquitus clementer conces-
sorum et confirmatorum hoc eisdem Contubernium
et fraternitatem prout fundamus per præsentes appro-
bando illis ratasq; faciendo consvetudines et ordinationes
tam hisce Literis præmisso modo descriptas quaq; etiam
communiter alias usu eorum antiquo servatas quas ni-
hilominus ad eam præsentem Contubernij institutionem
ut quandoque res, tempus aut necessitas postulaverit
augere minuere mutare corrigere Nobis atque postea

in Officio nostro successuris liberam facultatem relinqui-
mus. Quod autem superest eos quos ad tale inchoandum
Contubernium præferimus et locavimus præsentes:
quoniam artis eorum peritia multis ab annis in ea
Civitate Nobis et Civibus multis præsertim quibus
operas ædificiorum varias pulchre et satis industrie
construebant in eamque usque diem optime sem-
per fuit et est probata spectataq ideo quemq illorum
pro vero bonoq in sua arte perito Magistro agnoscendo
et confirmando in perpetuam rei memoriam hic quoq
scribimus et recensemus singulos ut sunt de nomine:
Petrus Karmior et Stanislaus Mleko qui duo ad annum
præsentem electi erant in Seniores Magistros. Rochus
Szafraniec Andreas Podleszny, Sebastianus Moczygemba, Se-
bastianus Ciszek, Joannes Kreglik, Petrus Niezgoda Jacobus
Regazolis, Henricus Horsth, Paulus Szczesliwy et Paulus Szczy-
czliwy. In quorum omnium præmissorum fidem Sigillum
Officij Nostri est præsentibus appensum. Datæ vero Nostræ
hæ Literæ Leopoli ex Residentia Nostra Consulari Die
Quinta Mensis Martii Anno Domini Millesimo Quin-
gentesimo Octuagesimo. Nos itaque Sigismundus Rex
suprascriptus supplicationi prædictæ dictorum fratrum
contubernij Fraternitatis Muratorum et Lapicidarum
uti justæ et consonæ benigne annuentes Literas præinser-
tas in omnibus earum punctis, clausulis articulis et
conditionibus approbandas ratificandas esse duximus,
ut quidem quantum de jure sunt et usus earum habe-
tur /: cum ea melioratione articulorum suprascriptorum
videlicet secundum quod attinet aby mistrzowie jednego
starszego Towarzysza obierali według woli swoiey, kto-
ryby przestrzegaiąc porządków, złych karał /: przykładem
inszych Cechów:/ a drugiego Towarzysza żeby sobie Towa-
rzysze obierali. Quintum. Żeby żaden Towarzysz
ktoregobykolwiek mistrz przez zimę foldrował to jest
dawał mu robotę albo go też na wiosnę przyiął do
roboty, takowy żaden nie ma odchodzić przez całe Lato
aż do Swiętego Michała. Ad Septimum. Mistrzowi każde-
mu wolno będzie chować y po czterech Uczniow. Octavum
vero articulum adjicimus et adjungimus. Aby każdy To-
warzysz nowo przywędrowany tu do tego miasta bądź
Włoch, bądź Niemiec, bądź jakikolwiek nacyi, stanąwszy

przed Mistrzami ma pokazać List od urodzenia i od
wyuczenia swego albo też mieć rękoymią słuszną po
sobie stawić stawić na czas pewny. A przytym ma po,
łożyć do Mistrzów Kopę, a do Towarzyszow Złoty y ma
za takowym datkiem bydź przyjęty do cechu y na swoie
mieysce osadzony między Towarzyszami /. approbamus
confirmamus et ratificamus præsentibus Literis No,
stris decernentes easdem vim et robur perpetuæ fir,
mitatis obtinere debere. Atq in ejus rei fidem et
evidentius Testimonium præsentes Literas manu
Nostra subscripsimus et Sigillo Regni Nostri com,
muniri mandavimus. Datæ Varsaviæ Die vigesima
quarta Mensis Martij. Anni Domini Millesimo
Sexcentesimo Primo Regnorum Nostrorum Poloniæ
Decimo quarto Sveciæ vero Anno Octavo. Sigis,
mundus Rex. And. Mokronoski m.p. Locus Sigilli per,
silis Minoris Cancellariæ Regni Confirmatio Arti,
culorum Contubernio Fraternitatis Muratorum
et Lapicidarum Leopoliensium Nos itaque Sta,
nislaus Augustus prædicto supplicationi benigne
annuentes præinsertas Literas contubernio Fraterni,
tatis Muratorum et Lapicidarum servientes in
omnibus earum punctis clausulis articulis ne,
xibus et ligamentis et conditionibus Authoritate
Nostra Regia approbandas confirmandas et ratifi,
candas esse duximus uti quidem approbamus confirma,
mus et ratificamus præsentibus Literis Nostris. Decer,
nentes easdem in quantum Juris est et usus earum
habetur vim et robur perpetuæ firmitatis obtinere
Debere. In quorum fidem præsentes manu Nostra sub,
scriptas Sigillo Regni communiri jussimus. Datum
Varsaviæ Die XXXI. Mensis Decembris Anno Domini
MDCCLXIX. Regni vero Nostri Anno VI. Stanislaus
Augustus Rex. — Antonius Sikorski S.æ R.æ M.tis
et Sigilli Majoris Regni Secretarius m.p. — Confirmatio Arti,
culorum Contubernio Fraternitatis Muratorum et Lapicidarum
Leopoliensi servien:

Feria quinta post festum S.S. Trium Regum

1585 17

Michael Dei gratia Rex Poloniae magnus
dux Lithuaniae, Russiae, Prussiae, Masoviae, Samogitiae
Livoniae, Kiioviae, Volhyniae Podoliae, Podlachiae, Smo-
lensciae Severiae Czernichoviaeq.

Significamus praesentibus Lris. Nris quorum interest Universis et singu-
lis Productas Nobis esse literas pargameneas, nomine et ex parte Contuber-
nij Magistros ~~concernentes~~ Mensatorum Leopoliensium continentes in se certos
Articulos, eiusdem Contubernii Magistros concernentes, manu Serenissimi Ste-
phani Regis Poloniae subscrptas Sigilloq Regni communitas, sanas salvas et
illesas omniq suspicionis nota carentes Supplicatumq Nobis ut easdem
Authoritate Nostra Regia confirmare et ratificare dignaremur, quarum quidem
Lrarum tenor sequitur eiusmodi estq talis. Stephanus Dei gratia Rex Poloniae
magnus Dux Lithuaniae Russiae Prussiae Masoviae Samogitiae Livoniae
ac Princeps Transsylvaniae. Significamus praesentibus Lris Nstris Uni-
versis et singulis quorum interest, exhibitas ~~esse~~ Nobis per certos Consi-
liarios Nstros nomine Mensatorum, civitatis Nstrae Leopoliensis, Literas
pargameneas ~~ad bonum~~ famatorum Proconsulis et Consulum curalis nostrae
Leopolien: sigillo eorum civitatis communitas, continentes in se Articulos
Constitutionum ad bonum Regimen et ordinem fraternitatis Magistrorum
artificii Mensatorum Civitatis Nstrae Leopol: pertinentes; Supplicatumque
Nobis esse eadem Lras, Articulosq et Constitutiones praedictorum Magistro-
rum Authoritate Nstra Regia approbare confirmare et ratificare di-
gnaremur. Quarum quidem Literarum tenor ejusmodi sequitur. In
Nomine Dni Amen ad perpetuam rei memoriam. Quoniam ea quae sub tem-
pore fiunt, simul cum tempore pereunt, nisi Litera adminiculo et fide digno-
rum testimonio, fuerint comendata. Proinde Nos Consules Civitatis Leopol.
Seniores ac residentes. Significamus tenore praesentium quibus necessarium
erit universis et singulis praesentibus et futuris harum notitiam habituris.
Quomodo venientes personaliter ad conspectum nostrae Consularis residentiae
famati Seniores Magistri cum certis Magistr. artis mensatoriae Cives Leopol.
debita cum instantia a Nobis postularunt quatenus eos primum ad laudem
et gloriam Omnipotentis Dei atq ad decus et honorem inclitae et ac primariae
hujus Urbis terrarum Russiae Leopol nec non pro eorum meliori et arti-
ficii eorundem Mensatorii bono Regimine ac administratione ~~ordinatur~~
aliorum hujus civitatis Artificum Contubernia et Fraternitates habentium
coequaremus illisq Contubernium et fraternitatem admittere ~~eum~~ non recusare-
mus. Utilitati et necessitati Comuni civitatis providen: et obtulerunt
Nobis in Scriptis certos Articulos desuper connotatos et juxta consuetu-
dinem eorum artificii recollectos et per eosdem ab antiquo exemplo aliar.
Regni Civitatum tentos et servatos. Petentes illos sibi per Nos approba-
ri et confirmari. Quorum Articul~~orum~~ tenor sequitur et est talis.
Articulus I: Omnes et singuli Magistri et socii artis mensatoriae debent
singulis Anni quartalibus et demum in quatuor et quatuor hebdoma-
dis continue et tandem quotiescunq signo ad mandatum Dominorum
Consulum. Vel postulante aliqua sub tempore necessitate per Seniores
Magistros illo Anno electos vocabuntur ad Contubernium convenire debent
sub poena Dnorum Consulum gross 6. Magistr. itidem 3 Vel quae in eos tunc
per Magistros decernentur; quam poenam solvere tenebuntur sine

quavis cunctatione aut dilatione nisi fuerint legaliter, vel quamvis necessi-
tate evidenti praepediti propter quam ad Contubernium venire non possent
nihilominus hujusmodi impedimentum ac Necessitatem ille Magister
aut socius debet ac tenebitur prius Magistris Senioribus publicare poe-
nae autem Dominorum Consulum in Contubernio, sunt 6 grossi, alias
vero Magistrorum Communium et Sociorum inobedientium meliu
grossus. Et quicunque Magistrorum Seniorum tenerit ad Contubernium
post illius banitionem grossum unum. Magistri vero ceteri et Socii
per medium grossum reponent. Articulus II Item tenentur et debent
singuli Magistri et Socii Contubernales huius artificii Mensatorii sin-
gulis Missis pro defunctis pro quolibet quartali anni dum fuerint vo-
cati sub poena trium grossor. adesse, exceptis iis qui domi non fuerint,
nihilominus debent senioribus Magistris notificare. Articulus III. Item
dum Magister Senior pro quatuor temporibus anni quas angarias vocant
vel alio quovis tempore signo Magistros Contubernales et Socios vocabit,
ipsi mox post acceptum signum una cum familia seu sociis, antequam
signum recibit ad Contubernium tenebuntur convenire. Et dum reverse
tur. Magister Senior cum honore assurgens Contubernium baniet et cele-
brabit dicens: Ego banio hoc Contubernium Authoritate Omnipotentis
Dei, Sacrae Regiae Mttis Dni Dni nostri Clementissimi authte Dnorum
Proconsulis et Consulum denique authoritate Officii mei propria et Con-
fratrum meorum Contubernalium. In quo bannito Contubernio, si quis
contra alterum excesserit verbo poenam luet, prout ceteri Magistri cogno-
scent. Si vero manu, prout D. Proconsul cum Consulibus ex Officio
decernet. Et ibidem omnes Magistri et socii honeste sese gerent ac con-
servabunt, atque unus alteri se justificabit, pro quo inculpatus fuerit
sive sit Magister sive Socius sive etiam discipulus. Quod si aliquis
ex eis fuerit pertinax aut temerarius, talem Magistri corrigere debent
prout dignum illis videbitur. Si autem correctionem Magistrorum
non curaverit, talis excessivus pertinax et temerarius Magister vel
Socius Officio Dominorum Consulum publicabitur et deferetur, ut
per eosdem puniatur. Si etiam aliquis praetenderit se a Contubernio vel
magistris in quapiam causa injuriam habere et ad Dnos Consules se revo-
caverit, id neutiquam illi denegare debent quin imo illud negotium
discernent ad Officium Consulare remittent. Praeterea Seniores Ma-
gistri non debent aliquem Magistrum aut Socium ex ira vel odio
in eum concepto temere judicare sed secundum justitiam et rei aequi-
tatem ac aliorum Magrorum iustam et dignam inventionem. Arti-
culus IV. Item tenentur et debent omnes Magistri ponere in con-
clavim seu pixidem communem pro singulis quartalibus per vigin-
ti grossos et Socii Contubernales per viginti grossos, si quodam eius
cum eisdem Magistris suis contubernium tenent. Et ibidem Magistri
praefati Sociis declaraturi sunt, quod hujusmodi pecunias compone-
re solet primum ad laudem et gloriam Omnipotentis Dei, quia pro
talibus pecuniis et aliis poenis receptis aut aut recipiendis de Magi-
stris et Sociis excessivis collectis et coactis de anno in annum sacerdotem
tenent, qui alteri eorundem servit et duas Missas singulis septimanis
celebrare solet, unam pro vivis alteram vero pro defunctis. Praeterea
candelas ad altare stativas ac arcas et quatuor superstatis sive signis

quatuor vero candelas circulatas alias Kręcone pro sepultura funerum et
ad obsequiat pro mortuis serviend. comparare et singulos Magistros
et Socios mortuos verorum Christianorum more ad sepulturam deduca,
re et tumulare solent. Articulus V Item Socius ejusdem Artificii Mensa,
torii qui fuerit idoneus et perfectus moribusque sua irreprehensibilis si vo,
luerit Contubernium suscipere ac se aliis Magistris incomittare, debet esse
probatus ac pro tempore quatuor temporum anni Magistros cum homi,
nibus probis ac honestis adire cum quibus postulaturus est ut in medium
corum suscipere eum quidem Magistri humaniter et gratiose suscepturi
sunt informareque tenebuntur, quo pacto in principio artis procedere et qua,
liter se in arte gerere et conservare debeat demum per laborem proba
alias Wsztuce, ut est specialiter descripta et dimensurata probaturus est.
Proba autem alias sztuka talis est et esse debet scrinium ex asseribus Flader in
Platano ligno alias na Jaworze bituminatum cum suis demensionibus
et scriniolis alias z Ladwzarniami cum aliis mensuris pertinentiis. Item
Mensa vulgo fasowany stol, in Platano cum cum Scrinio ex ligno eodem
platano cum Ladiszarnis et aliis mensuris ut sursum levari et duci alias
posuwac się in Scrinio ex ligno possit, ut Magistri ipsi mensuras designa,
bunt. Qui quidem Socii aliunde advenientes non mox petere debebunt
ut ad probas faciendas admitterentur, Verum tenebuntur prius quam
id postulabunt, annum unum apud Magistros mensatores laborem exerce,
re, Elapso autem hujusmodi tempore, ad hujusmodi tempus probas con,
ficiendas admitti rogaturi sunt, quos ipsi Magistri Ubi jam in civitate
notitiam acceperint, seseque modeste conservaverint, mensurae illius
proba alias Sztuki publicata et similitudine ac forme pro signa,
tae ne in illa conficienda exorbitarent, et variarent sed ut secundum
mandata et jussa facerent, debent ad ipsa probas admitti, Unde eorum,
dem apparebit et artificio et perfectio. Et cum hujusmodi satisfacient in
medium Magistrorum grate suscepturi sunt atque ibidem grossos viginti
introitalium reponent ac jus civile suscipient, juxtaque antiquam observan,
tiam circa ostensionem proba florenos quinque loco prandii dabunt.
Et Enim Magistri de novo creati antea super alios Magistros ordina,
bant prandium, verum id per Dominos Consules certis ex causis prohi,
bitum et constitutum est, quo tales pecuniae in Contubernium loco pran,
dii reponantur et in subsidium totius Contubernii converterentur pro
illisque arma nec non tormentarii pulveres, ac alii apparatus emeren,
tur pro Contubernio, a mundationeque armorum persolveretur. Nihilo,
minus ipse Magister recens creatus debet, ac tenebitur circa ostensio,
nem suae probe seu Magisterii super certos Magistros merendam
parare juxta suum posse, cui tenebuntur Magistri de Consuetudine
propinare ac Privilegium legi facere. Ut sciat se honeste inter colle,
gas suos conservare. Quod etiam Privilegium singulis anni quartalibus
propter Magistros juniores in Consuetudinibus et moribus exercendos
debet legi. Si autem ille socius ad Magistrum promovendus probae non
satisfacerent ea tunc id ita meliorare debet. Quod se in alium lo,
cum conferre ac ire tenebitur et loco Socii Unum Annum cum sex
septimanis laborem exercere et artificium informari et tandem illam
probam denuo juxta formam superius descriptam perficere et exequi

Quo facto familia ad artificium promptiorem et pleniorem eacrutationem erit ha-
bilior et civitati magis idonea. Articulus VI. Item nullus magister Mensator
ineruditus vulgo Partacz debet in damnum et injuriam magistrorum Mensato-
rum Contubernalium in ea civitate aut circa eandem se locare nec artificium
laborare quum ipsi Magistri contubernales probati onera civitatis in se tol-
lerant et reformant necessitatiq publicae satisfacere possunt et tam pacis
quam belli tempore ad omnem necessitatem Reipublic: istius sumptibq suis
et vitae non parcendo sint parati. Articulus VII. Item nullus socius
iter faciendo apud Mensatorem improbatum et non contubernalem alias
vulgo Stolarza albo Partacza magis duabus hebdomadis in opido alio vel
quovis alio loco laborare debet. In ea vero civitate ubi adest Contubernium
ne minimo tempore laborabit nisi Magistri contubernales illis non ne-
cesse habuerint vel propter indignam eorum conservationem eos habere
et conservare noluerint, nec amplius illis apud improbatum et imperitum
Mensatorem laborem facere quos servare nollent quam duabus septima-
nis, quod si ulterius praesument laborare extunc illud totum quod ultra
duas septimanas pro labore accipient, et poenam a Magistris et sociis
non evadent. Articulus VIII. Item nemo sociorum quaecunq res Magri
sui debet sibi appropriare sive a labore suo ab alia quavis re, sine
censu et voluntate Magri sui sub poena amissionis artificii sui. Arti-
culus IX. Item nullus Magrorum Mensatorum debet aut poterit
Solus met quintus laborare, ut si unum habet discipulum tres socios po-
test habere, si autem duos habet discipulos etiam duos socios servabit.
Quod si tres discipulos habebit extunc unum duntaxat socium tenebit.
Quae quidem ordinatio servari debet non tantum Leopoli verum in
aliis civitatibus et opidis ubi habentur contuberniae Russiae Podoliae
Volhyniae et Pokuciae consistent. Item nullus Magrorum debet servare
plures discipulos solum tres et quilibet eorum ad Annos quatuor infor-
mabitur adultus praesertim quod si junior septem annis informabitur,
vel prout Magister melius intellexerit. Casu quo interea Magister eorum
de hac vita decesserit extunc ipsi discipuli annos suos apud relictam
viduam Magistri sui promereri tenebuntur, si autem aliquis discipu-
lorum, a disciplina recesserit inscio Magro, et ad id eo non consentiente
ad octo vero septimanas, ad locum suum non redierit, talis denuo arti-
ficium apud eandem Magistrum suum erudiri, et effectaliter informari
si vellet in finem artificium laborare debebit, Qui discipuli dum ad formi-
dandum suscipientur, debent in librum contubernalem inscribi, et anni eo-
rum ad quos se addicent a quo tempore ibidem debent insigniri. Item si ali-
quis Magrorum apud aliquem Magnificum Dnum vel Nobilem in castro vel
curia magnum laborem plures susceperit et conduxerit, cui cum familia
sua satisfacere non sufficeret, poterit sibi ad tantum laborem plures socios
juxta necessitatem acquirere et a quolibet socio, quem ultra numerum deter-
minatum familiae suae susceperit ad hujusmodi laborem tenebitur, in
contubernium tot fertones quot Socios tenuerit singulis anni quartalibus
reponere quotiescunq vel illum laborem non determinaverit. Quae pecuniae
in Contubernium reposita ad comparanda arma convertetur. Articulus X
Item socius hujus artificii mensatorii ubi voluerit se alias conferre ac
in alia civitate vel opido Magister effici hic in terris Russiae Podolis

19

Volhyniae ac Pokuciae talis debet ~~esse officiens~~ esse sufficiens et probatus propter familiam. Et ut illi liberum esset discipulos suscipere servare et docere, qui discipuli essent habiles et idonei ad exercendum artificium et ut de illis teneatur prout de illis qui eruditi erunt et docentur Poloniae Cracoviae et in aliis civitatibus superiorum partium civitatibus Magistris et in ea civitate Leopolien: Capitali Russiae in contubernio nostro tenetur, extunc talis socius debet a nobis accipere informationem et authoritatem contubernalem qua sciat qualiter se in illa civitate vel opido in quo locabitur et Magister efficietur cum familia et discipulis gerere ac ordinare debeat et pro tali informatione et literis consvetudinum contubernalium sibi concedendis tenebitur dare in contubernium unum lapidem cerae ad faciendas candelas pro cultu Divino. Et enim talis socius fraternitati Nostrae adscribitur. Et a quibusvis aliis Contributionibus Contubernalibus et oneribus erit liber. Item si quis incredibilis Mensator alias Sto arz partacz voluerit se iustificare, ac expurgare, in hoc gratiam Nostram postulabit, ut sibi condonarent quod in eorum destructionem laborabat, et artificium callruit cum quo Magistri gratiose procedent. Articulus XI. Item dum aliquis disipulorum plenarie artificium didicerit et annos disciplinae compleverit sive hic Leopoli sive in aliis civitatibus et opidis Contubernio Nostro pertinentibus, talis discipulus jam post eruditionem, juxta consuetudinem per duas hebdomadas apud Magistrum suum elaborabit, postea Magister ille tenebitur pretium mercedis suae juxta manus laborem velut non dum exercitato et natu juniori habita ratione idonei talis suae pro illo tempore constituere, et tandem cum in labore junioris socius manum suam excolet, et melius assuescet poterit tunc Magister illi pretium mercedis adjicere sive meliorare. Post illas vero hebdomadas duas dum consuetudini satisfaciet, et ipsas duas specificatas septimanas elaborabit, debet Magister suus coram omnibus Magistris in Contubernio publice, recognoscere quod sibi satisfaceret discipulus adolescens pro artificio. Et omnes Domini Socii simul cum Magistris in numerum sui grate suscipient ac illum bonis et virtutis operibus instruent non ebrietatem aut lusum chartarum alq vel talorum, aut quid inhonestius. Dabunt ille illi cognomen iuxta suam affectationem honestum cum signo et charactere ut moris est assignatum. Articulus XII. Item ubi unus magister contubernalis, aut Socius alterum confratrem suum quovis in loco infamaverit et dehonestaverit extunc ipsi Magistri testimonia debent exaudire quibus examinatis partem ream iuxta excessum et causae cognitionem punire. Si autem ad corrigendum Magistrum excessivum sociumve famulo civitatis necesse habuerint debent Dominum Proconsulem accedere et ex officio ipsum famulum petere, quo accepto iuxta excessus sui meritum castigare. Articulus XIII. Item nullus hominum in damnum ~~Civitatis~~ ~~praepediendo~~ Magistrorum praefatorum ex eorum Contubernii aliunde hic in civitate laborem artificii eorum eis commodum et victum perpediendo ducere audeat sub

poena receptionis hujusmodi laboris, qui labor in eos inductus cum famulo Civitatis recipietur et ad prætorium importabitur et ven- detur pecuniaque pro tali labore recepta pro infirmis pauperibus in Xenodochijs decumbentibus distribuetur. Qui articulus extendi debet etiam ad alios Magistros et Socios, qui extra Contubernium ipsorum artificium exercuerint libertate nundinarum excepta. Articulus XIV. Item filii Magistrorum qui hic in loco artificium apud Magistros Mensatores Contubernales didicerint ipsi solum mediam probam, alias pulzluki prout eis Magistri mensuram tradent, et formam ostendent assigna- buntque laborare tenebuntur. Illud autem totum quod alii Magistri in promotione solent conferre ac tribuere contubernio ut præfertur ad com- munes necessitates dare etiam et pendere tenebuntur. Articulus XV. Item quilibet Magister et Socius tenetur interesse sepulturæ obsequiis et missæ pro defunctis ita prout circa missionem signi eis publicabitur, si cum familia vel sine familia esse debeant sub poena medii grossi. Articulus XVI. Item dum aliquis Magistrorum susceperit adoles- centem in disciplinam ac artificium Mensatorum informationem ipse adolescens debet primum duabus septimanis probare, an illi hoc artificium sit cordi et an Magister sibi aut ille Magistro placeat. postquam autem se a proba illa condixerit, jam et melior et diligentior fieri ac in eo artificio ~~se applicuit~~ illudque totis viribus proficere debe- bit. Pro contubernium grossos sex dare et reponere tenebitur in si- gnum quod ea eo tempore artificio se applicuit illudque suscepit. Casu quo in ea doctrina discipulum mori contingat extunc tenebuntur eundem Magistri aeque ut alium suum confratrem expedire. Ubi vero de infirmitate convaluerit, et ad pristinam redigerit sanitatem benefi- cium illud Magistro promereri tenebitur, ~~Quæ~~ quidautem magister in medicinam et suas necessitates erogaverit, hoc postquam in socium creabitur, cum bona voluntate ex gratiarum actione Magistro suo ela- borabit sin autem illo tempore quo in disciplina fuerat se se erga Magistrum bene et ultra damnum conservaverit beneficium discipulo collatum potest magister condonare, ac servitium remittere. Item disci- puli officium et munus erit, instrumenta Magistrorum omnis ge- neris diligenter servare, ac super intendere ne quid pereant, et si quid de talibus instrumentis per incuriam et neglectionem illius perierit discipulus cum emenda tenebitur illud Magistro reformare et reparare. Arti- culus XVII. Item si aliquis socius temere nulla habita causa sine voluntate Magistri dies communes feriaret in damnum jacturam atque dedecus Magistri sui alios denique infamaret, et rixas, ac contentiones cieret, aut suscitaret, vel excessivus foret, talis debet puniri juxta suum excessum et cognitionem magistrorum. –

Articulus XVIII. Item si quispiam Magistrorum ad aliam sibi civitatem pro socio quopiam destinaret et ille socius ad postulationem suam veniret, extunc ipse socius non debet se ad alium Magistrorum conferre nec alio commendari, alias bydz szykowan, solum illo Magistro, qui pro eo destinaverant, et laborando apud eundem Magistrum duabus septimanis, si illi locus non placuerit poterit ad alium ire, et alio laborem exercere, verum nullus Magistrorum alteri debet familiam persuasionibus, aut donariis avocare, nisi certo sciat illum socium penes eum Magistrum apud quem laborat, permanere nolle vel alio proficisci velle, tunc demum poterit illum effectare, ut se in labore juvaret. Secus qui faceret unum lapidem cerae contubernio reponet, et enim id repugnaret christianae charitati, si autem aliquis socius motu proprio, aliunde venerit debent socii sibi Magrum assignare, alias na szykowaniu socii debent illi Magistrum manifestare neminem apud quem ee vellet, si autem cum nulla notitia contraxerit et habuerit, ac si in ea civitate ante nunquam fuerit, extunc seniores socii debent illi Magistros manifestare neminem laudando, nec vituperando. Apud quem autem vellet laborare illuc per eos reducetur et locabitur, quod si iis magister illo socio non indigebit extunc alium locum sibi quaerent, ubi vocabit et acquisito cum illis loqebunt et more solito, adducent. Articulus XIX. Item nullus socius audeat a magistro suo duabus septimanis ante nundinas et duabus post nundinas recedere, donec accipiat admissionem seu consensum a magistro suo duabus hebdomadis cum in civitatem revertetur eidem ante recessum. quod si magister a socio postulatus a labore illum dimisserit extunc ille socius dictas duas hebdomades cum in civitatem revertetur eidem magistro tenebitur elaborare similiter duabus septimanis ante Festa Solenia, Paschae Pentecostes Michaelis, et Nativitatis Dni, nullus magister socium alienare nec socius a magistro recedere debet. Articulus XX. Item Postquam aliquis Magister artis hujus laborem contraxerit apud aliquem civem vel qualecunq hominem, extunc nullus alius Magister id sibi praeripere et praepedire debebit, sive derogationibus sive detestationibus. Et si ille civis non perfectum laborem solvere illi vellet et alteri alteram partem dimidiatam elaborandum daret, illi civi aut homini alius Magister non debebit laborare donec illi priori Magistri facta fuerit integra solutio et satisfactio sub poena unius lapidis cerae nisi ad id accedat rata et legitima causa.

Articulus XXI. Item quilibet Magistrorum tenetur socio suo qui se probe ac honeste in officina conservaverit providere, quo socius ipse singulis diebus Dominicis habeat indusium sive interulam mundam ac alias id genus necessitates, simili modo pro singulis mensibus lectisternia tota tota, in duabus autem septimanis pro balneis illi mediam grossum dare tenebitur, Merendam

quoque a Festo Solennis Paschatum ad Festum divi Michaelis Archan,
geli socius dabit, quod rursus a Festo sancti Michaelis ad Ferias Pascha
lis cessabit et deficiet. Socius autem a Festo divi Michaelis usq ad
Feriam quartam Cinerum ad laborem hora nona surgere, illumque
ad accensionem candelarum seu crepusculum vespertinum continua,
re debebit a Feria vero quarta cinerum ad Festum sancti Michae,
lis ad laborem surgere, et illum incipere quam primum illuxerit
et diescet tenebitur, in eoq ad laborem horam usq vigesimam tertiam
diligenter laborando, et verbis non necessariis ac confabulationibus
laborem non perturbando nec perperdendo perseverabit. Item so,
cius non habet Trunkgeld solum unum grossum et si quid ultra
fuerit, hoc erit in arbitrio Magistri iuxta socii ipsius conservatio,
nem. Item quilibet socius probus pro virtute sua debet et tene,
tur in officina sua in verbis cantilenis factis et operibus suis
signanter in praesentia Conjugis Magistri quam eque honore ve,
lut et ipsum Magistrum afficere debet, se modeste conservare, simi
liter etiam in praesentia puellarum filiarum, et filiorum, ac totius
familiae citra offensionem piarum aurium et scandalum malumve
exemplum segeret vel, nam quem honorem Magistris suis exhibe,
bit, talem etiam ab aliis cum in magistros promovebuntur
expectaturi sunt, et qua mensura mensi fuerint eadem illi reme,
tietur. Articulus XXII. Item quilibet magister mensator, si aliquis
socius apud eundem laborans infirmitatem inciderit tenetur so,
cium infirmum duabus septimanis in suis propriis sumptibus
et expensis servare, quod si ultra duas septimanas non convalue,
rit, tunc licet ipsum tenetur magister suis expensis servare
ac tollerare prout melius poterit tamen ille infirmus dum conva,
lescet ad pristinamque sanitatem perveniet, illud totum quidquid
magister suus tempore aegritudinis ad necessitates illius exposu,
erit tenebitur et debebit cum bona voluntate et gratiarum actio,
ne ille socius elaborare ne pro ingratitudine per divinam maje,
statem vindicaretur. Si autem ipse socius infirmus morietur, ex
tunc ipse magister suus in praesentia magistrorum et sociorum inven,
tarium rerum suarum confecturus est, et tales res morte illius derelictas
a se suscipiet et servabit tam diu donec aliquis suus consanguineus
aut propinquus advenerit et se publicabit. Quas res omnes conscri,
ptas ille magister in praesentia magistrorum et sociorum de ipsorum
consensu extradet, et ipsis propinquis restituet, ille vero affinis et
consanguineus tenebitur Magistro illi omnes suas impensas et
expensas quas fecit simul cum sepultura, et quidquid ille defunctus
alias tenebatur restituere et resarcire. Articulus XXIII. Item

nullus magister debet secreta magrorum quæ aguntur in rebus ex parte Dnorum Consulum sive ex parte Contubernii coram extraneis et præcipue coram et familia aut quamcunque alia persona et similiter in collationibus revellare. Præterea neque debent publicare illi cui faciunt sedere tunc cum illos se fratres consultantur. Nam non sine causa fit cui exire jubent partim enim agunt et libere res contubernales et secure agere et tractare possint, partim etiam quum illorum res agunt qui recedunt quandoque cum fratrem cum fratre et amicum cum amico si-mul contingit. Ideo nullus senior magister, nec aliquis magrorum alias institutiones et consuetudines sibi excogitare ordinare et advenire debet præter eas quæ superius descriptæ sunt ad damnum et destructionem et injuriam Reipublicæ et contubernii Mensatorum civitatis ipsius, imo has consuetudines et modos superius designatos annis singulis ex iureiurando confirmare debet. Et si quid difficile aut arduum inusitatum nec evenerit, quod ipsi magistri contubernales discerne-re sufficienter non valleant nec possent in hujusce rebus debent ad officium spectabilium Dnorum huius urbis consulum capessendi gratia consurgere atque in talibus et emergentiis quo pacto proce-dere debeant informationem petere, nihilque in talibus rebus sine eorundem consilio facere. Nos itaque Consules, prænominatæ urbis Leopol. attento quod ex debito officii Nostri maxime nobis interest religionem et pietatem promovere divinum cultum pro-pagare honestatem ac virtutem civitatis custodire illius commoda acquirere nec non regimini et bono commodo intendere ac quidquid illi ex re futurum sit diligenter curare quare cum contubernia et Fraternitates artificum pro civitatum decore ac honore Reipublicæ ad bonum statum et commodum communeque utilita-tem ac necessitatem pacis denique ac belli tempore ad defensum insti-tuunt et ordinantur ex quibus contuberniis et fraternitatibus Reipu-blicæ civitatum crescunt et amplificantur cives ipsi in virtute excre-scantur probitatis et honorum morum exemplum tum civilis disciplinæ et maxime obedientia in omni republica necessaria crescit quibus ipsæ civitates decorantur ac moderantur suaque accipiunt felicia incre-menta. Ideo instantiæ ac dignæ postulationi ipsorum seniorum ac communium magrorum memoratæ artis mensatoriæ civium Leopolien: acclinati pro debito officii Nostri ipsos articulos nobis per eos in scriptis porrectos diligenter prius recepsimus et examinavimus, quos cogno-vimus non secus quam pro laude divinæ Majestatis et communi bono melio-ri.

civitatis istius atque pro honesto regimine ac digna administratione ipsius contubernii ac fraternae charitatis se protendere. Quare Dei omnipotentis invocato nomine super eisdem magistrorum mensatorum articulis superius descriptis hoc ipsum Contubernium et fraternitatem eorum fundavimus ac ereximus, prout fundamus ac erigimus, eosdem articulos in omnibus et singulis ipsorum punctis et clausulis et articulis approbamusque ratificamus confirmamusque per praesentes temporibus perpetuis, Reservata nihilominus Nobis et successoribus Nostris plenaria facultate huiusmodi articulos, pro rei exigentia, et temporum varietate si et in quantum opus fuerit et necesse meliorandi moderandi corrigendo immutando et loco ipsorum pro utilitate et commodo Reipublicae civitatis et eorum artificii alios addendo et denuo faciendo harum tenore et testimonio literarum quibus in fidem et testimonium evidentius et efficatius est subappensum. Datae ex residentia Nostra consulari Sabbatho ante Festum Michaelis Matthei Evangelistae et Apostoli proximo Anno Domini Millesimo Quingentesimo Sexagesimo Secundo. Nos itaque Rex Stephanus Supplicationi eiusmodi benigne annuendo praeinsertos articulos Omnes et singulos una cum eorum contentis clausulis et conditionibus authoritate Nostra Regia approbanda ratificanda et confirmanda esse duximus approbamusque ratificamus et confirmamus hisce Literis Nostris temporibus perpetuis decernentes eos omnis robur debitae et perpetuae firmitatis in quantum Juri communi statutis et Constitutionibus Regni Nostri non repugnant debere obtinere. Hanc insuper praerogativam memoratis magistris Mensatorum Leopolien: concedentes quod Socios artificii mensatorum quos idoneos aptosque ad Magisterii gradum promovendos consuerint ex aequo in magistros promovere ac creare licitum erit illis, quemadmodum Magistris Mensatorum Cracoviensis civitatis Nostrae qui Magisterii exercendae artis mensatorum eam authoritatem obtinebunt ac si a Senioribus ac Universo collegio Fraternitatis Mensatorum Cracoviensium in Magisterium promoti creatique essent. Qui vero profitentes,

artem eandem Mensatorum in Collegium legesq[ue] et instituta ipsius legitime non fuerint accepti et admissi neq[ue] continerantur in corpo re præfati Collegii ii omnino facultatem circa civitatem Nostram Leopolien: suum artificium exercendi et opera sua vendendi habere non possunt a Magistrisq[ue] ad exercendam artem suam admitti debent. In quorum omnium fidem præsentes manu Nostra subscriptas Regni Regni sigillo communiri mandavimus. Datum Cracoviæ die nona Mensis Maji Anno Domini Millesimo Quingentesimo Octuagesimo quinto Regni vero Nostri Anno Decimo. Stephanus Rex Lowu[?] Sigilli Secretarius Mlodziejewski.

Nos itaq[ue] Michael Rex Supplicationi prædicti Contubernii benigne annuendo præinsertas literas in omnibus eorum punctis clausulis approbanda et confirmanda esse duximus prout quidem approbamus et confirmamus præsentibus hisce. Et quoniam ipsud Contubernium ob paucitatem sui sufficere civilibus oneribus non potest, et tot præpeditiones in Artificio suo habent, id circo inhaerendo conclusioni eorum Articulorum, nonnullos Artifices eisdem similes ut pote Capsularios Vitrarios eorumq[ue] Socios addimus et conjungimus, qui conjuncti huius artificiis uti debent sine quavis perpeditione Architectorum Sculptorum et Organar: In cujus rei fidem Præsentes manu nostra subscriptas sigillo Regni communiri mandavimus. Dat. Leopoli Die XVI Mensis Octobris Anno Domini M.D.L.XXIII. Regni Nostri IV Anno. — Michael Rex m.p. —

Stanislaus Brzenski Generalis Regens Cancell. Regni

Confirmatio Mensatorum Civitatis Leopoliens.

Privilegium

Contubernii Mensatorum Leopoliensium
a Serenissimo olim Rege Michaele benigniter
confirmatum et approbatum

Przywilej ładnie kursywą pisany na 4 arkuszowych pergaminowych
kartach ma na ~~ee~~ różowej wstążeczce blaszaną puszkę w której się
duża czerwona woskowa pieczęć Króla znajduje.

1593

1.

23

Consules civitatis Leopoliensis universis et sin„
gulis harum notitiam habituris tenore praesentium notum fa„
ciamus Quomodo coram nostra consulari Residentia comparen„
tes personaliter famati Hieronymus Waiwott et Jacobus Ogo„
rzałek artificii pellionum Ceikmagistri aliique Magistri ejus„
dem contubernii civitatis ejusdem Leopoliensis palam publice
benevoleque obtulerunt officio nro literas permagereas confir„
matoreas a S. R. Mte moderna D. Dno clementissimo articu„
lorum prorogativarum et immunitatum fraternitatis pellificum
civitatis ejusdem Leopoliensis ipsis a Divo olim Sigismundo
primo Rege Poloniae clementissime indultarum salvas et il„
lesas manu S. R. Mtis subscriptas et sigillo Regni obsigna„
tas Quas quidem quoniam ex consilio et instinctu nostri offi„
cii a S. R. Mte D. Dno clementissimo ad augmentum et de„
core ejus civitatis impetraverunt ut ad notitiam omnium aliorum
contuberniorum et civium tum etiam exterarum civitatum
deducerent et ut tanto magis nota et conspicua foret muni„
fica et liberalis voluntas Regia et propterea nequis contra

immunitates ipsorum aliquod amnus ignorantiam praetendere pos-
sit; denique ut etiam nos tanto promptiores ad exsequendam volun-
tatem et jussa Regiae Majestatis cognoscant actis iisdem nostris
inseri petierunt et obtinuerunt in tenore quo fuere tali

Tenor literarum privilegii

Sigismundus Tertius, Dei gratia Rex Poloniae, Magnus Dux
Litvaniae, Russiae, Prussiae, Masoviae, Samogitiae Livoniaeque etc.
nec non Regni Sueciae hereditarius Rex. Significamus praesenti-
bus literis nostris quorum interest universis et singulis exhibi-
tas esse coram nobis literas pargamineas sub titulo Divi ac
exoptatissimi avi nostri Sigismundi Regis sigillo Regni majoris
Cancellariae munitas salvas integras omni suspicione nota caren-
tes, continen in se articulos prorogativas immunitates fraterni-
tatis pellifizum Leopolien intra muros commorantium quas ut in
novo pergameno describi mandare easdemque authoritate nostra Regia
confirmare approbare et ratificare dignaremur supplicatum est
nobis. Quarum quidem literarum de verbo ad verbum tenor is est
qui sequitur: In nomine Domini amen. Regum atque omnium prin-
cipatum est subditis suis patentes aures praebere, cum ea quae
vel justa vel ex re Reipublicae fuerint petere enituntur. Idque apud
posteritatem perenne sit literarum monumentum et testium anno-
tatione roborare. Proinde nos Sigismundus Dei gratia Rex Polo-
niae Magnus Dux Litvaniae Russiae Prussiae etc. nec non terrarum
Cracoviae Sandomiriae Siradiae Lanciciae Cujaviae ac Culmen.

Elbingen Pomeraniæ Dnus et heres Significam tenore presentiu quibus expedit universis prntbq et futuris harum notitiam habituris. Quia famosis proconsuli et cons. Leop. fid. nris petitiones nobis pro parte artificum pellificu Leopolien intra muros comorantiu porrigere pro fraternitate eis per nos concedenda cujus ipsi con„sules descriptz cora exhibuerunt articulos. Nos consulu ipsoru peti„tionibus gratiose annuentes fraternitate ipsoru pellificu in Civitate eadem nra Leopolien intra muros ejusdem constituere et admitten duximus constituimusq et admittamus per prntes articuloru infra scriptoru sub tenore inprimis ut quilibet juvenis magister cupiens cum pellificibus fraternitatem suscipere et contubernio eorundem adscribi tenebitur ante oia pro examine unu Almutiu de pellibus aspergellinis facere ad quod quide facien debent sibi de fraternitate duo mgri Christianq et Rutenus deputari quo„ru consilio negotiu suum peraget, debetq tale almutiu in plena congregata fraternitate ostendi quæ discernere debebit an talis magister artificio satisfecerit ipsoruq arbitrio statit eunde sus„cipere vel rejicere. Item postqua mgr talis artificio satisfecerit, ut et per fraternitate decernetur suscipien in ipsa susceptio„ne quæ ultra quindena differri non debet reponet pro erario comuni fertone ruthenu alias quindecim gross. Polon et duos Biesmani cera sine quavis dilatione et prandium seu refec„tionem fratribus obligabitur procurare. Si vero propter

difficultates aut occupationes aliquas ipse Juvenis Magister
comode prandium aut refectionẽ talem procurare non posset talis
loco refectionis reponet duodecim florenos ad commune fraternita„
tis ærarium, a quo quidem prandii seu refectionis impensa et duo„
decim floren: in commune scrinium repositione liberi fore debent
Magistrorũ filii et similiter qui filiam alicujus Mgri in conjugem
ducens fraternitatẽ suscipere decrevit. Insuper neque ad examen
præfatum erunt adstricti Nihilominus tamen ad fertonis Auctenicii
et duorũ Bresmiani ceræ repositionis obligabuntur, Item quicunque
Magistrorũ in vilipensione et artificii vilipendiũ auderet labora„
re pelles animalium sponte mortuorũ quas vulgo marticse vocant,
aut leporinas inter regulinas vel caprinas inter agnelinas pelles
miscere aut quacunque artis falsificationem committere talis pro pœna
quotiens aliquid præmissorũ patrare præsumpserit totiens unum
lapidẽ ceræ aut solvet aut reponet. Item nullus magistrorũ
de contubernio solus sine aliis Mgris debet a mercatore qui pelles
cujusvis generis in civitatem adduxerit emere sed debet talem
pellium advectionem in fraternitate promulgare ut omnibus emere
volentibus innotescat, ut non uni vel duobus tota pellium ad„
vectorum summa cedat poterit tamen quilibet centum vel duccen„
tas pelles, quæ ad forum seorsum deferuntur emere sine tali
publicatione faciend: ultra vero minime sub pœna medii lapi„
dis ceræ. Item deinceps in uno communi publico loco pelliceæ

ad vendendum exponi debent, quae antea nonnisi in domibus ipsorum vendebantur. Locum autem eiusmodi omnes Mgri comuni consensu deliberationeque, tamen consultata approbante designabunt Nihilominus volens iuxta antiquam consuetudinem in domo sua exponere vendereque facere istud poterit hac constitutione non obstante. Item si quis Magistrorum de contubernio fraternitatis ipsius alibi pelliceas aut alias artificii eorum res elaboratas coemeret et in civitatem vendendi gratia adduceret et de hoc convictus foret talis pro pena licet cera lapidem. Item a procurendas ad coemendas pelles et alias res artificii ipsorum in suburbio aut civitatis valvas, recipiantur res empta fisco civili inferrendo et insuper fraternitati pro pena solvat pretii medium eius quo res emptas procurrens comparavit. Et si quis invenietur in vico suburbii ad jurisditionem castri pertinens illorum res emptas confiscabit et poenam medii pretii percipiet loci capitaneus noster aut ipsius vice capitaneus dimidium vero fraternitati Pellificum reddere curabit, quibus istud praesentibus committimus. Item quia nemo ducet aliunde laborem artificii Pellificum de quibusvis locis Regni super ipsos. Item Litwaniae laborem similiter nullus publice portet neque ad vendendum exponat duntaxat in nundinis ubi libere particulatim summa vero omni tempore vendere poterit sed qui summarie ex aliunde ductas pelliceas mercatorum more vendere voluerit istud licebit facere cuique.

in summo Depositorii civilis vigore. Item quia nullus pellifex extra fraternitatem ipsorum et maxime sub aere in jacturam fraternitatis ipsorum laborem exercebit sub pœna decem Marcarum Capitaneo loci solven. fraternitatiq quoq praedictorum pellificum totidem succumben. Item quod sartores nullo pacto debent cujus„ vis generis sive manerici subducere vestes, neq se in pellificum artem ullo modo intromittere sub pœna unius sexagenae consula„ tui reponen. Sed tamen cum articulum de sartoribus sit consti„ tuimus ut in civitate Cracovien inter pellificum et sartorum fraternitates est decretum. Item cum Magistri per signum anxan„ tur ut insimul fraternitate intersint, qui post talem anxationem venire renuerit, talis duorum grossor pœna punietur. Item qui secreta eorum, quae cum scientia consulatus decernerentur publi„ caverit duos Biesmianz cerae fraternitati solvet, consulatui vero pœnam ex arbitrio debebit. Item si quis Magistrorum familiam alteri alienaverit talis fraternitati pro pœna lapi„ dem cerae debebit. Item si contra quempiam Magistrorum pro indebito labore querulatz fuerit id fraternitas inter par„ tes differ[illegible] discutere debet et dijudicare debet. Item si quis servorum aut famulorum fericaverit de propria voluntate et laborem discontinuat, feria secunda sive aliqua die talis luet pœnam arbitrorum Magistrorum. Item cum quis ad quemcunq Magistrorum res pilosas alibi confermentatas alias

kwaszone et y garbowane cujuscunq generis existant talis non debet eas ipsas pelles incidere neq consuere, donec secum illus pri„ us Magistris repraesentaverit vel publicaverit et qui talia occul„ tare praesumpserit, duos Biesmiany cerae pro poena fraternitati reponat. Item cum Magistri convocati fuerint ad conducendum et contumulandum funus, qui non conduxerit funus, neque se in domo Magistri in qua funus extat repraesentaverit unum Biesmianum cerae fraternitati debebit. Item cum alicui Magi„ strorum datur ad laborandum cujuscunq generis res tum parare debet et laborare in domo sua propria et officina et non alibi hunc articulum transgrediens unum biesmian cerae fraternitati de„ bebit. Item cum quis in contubernio mature et sobrie gesto ac ben„ nito controversia verba convitialia et injuriosa proferre auderet talis medium lapidem cerae fraternitati solvet. Item si quis Magistrorum pro debito coram contubernio conventus fuerit et accusatus et ipse debitum recognoscens se coram contu„ bernio obligaverit quod pro certo statuto die sine prorogatione solvere voluerit et tandem adveniente termino solutionis minime solverit isti labor est deponen. Item cum ab consu„ latu mandatum manat super seniorum et aliorum ... con„ gregatione Magistrorum quicunque non venerit unum bies„ mian cerae debebit. Item seniores duo Magistri tenentur can„ delarum curam habere easdem incenden et extinguen et super„

veniente .... ex prioribus duobus a tali candellarum

cura liber erit quam junior suscipere tenebitur et candellas

extinguere et insuper Rutheni tenebuntur ipsi contubernio omne

jus facere juxta contenta istius Privilegia .... cition.. quo

subscriptis satisfacere et parare sepultura duntaxat exclusa

sic neq Romanae fidei Ruthenorum neq Rutheni Romanorum

sepulturis debebant interesse quod expresse prohibemus nec quicquam

quam sepulturis debebant etiq. Praeterea nullus Ruthe..

norum vel quovis modo a fide S. Romana Ecclesia scissus in

seniorem contubernii Magistrum eligi debebit, tenebuntur tum

Rutheni ipso die Sacratissimi Corporis Christi circa candelas ferre

et servire solennitati officio durante sub poena duorum biesmia..

rii cera irremisibiliter solvere. Quae omnia probantes Consulatu

Civitatis nostrae Leopolien volumus, et isto hoc privilegii

tenore decrevimus perpetuo valere sine tamen praejudicio juris

et justitiae nostro et cujuslibet. In cujus rei fidem et te..

stimonium praesentibus sigillum nostrum est subappressum.

Actum Leopoli feria tertia post festum Sancti Martini

proxima Anno Domini Millesimo quingentesimo nono Re..

gni vero nostri tertio praesentibus ibidem Reverendissimis

in Christo patribus Dominis nec non Magnificus Generosis

et Venerabilibus Bernhardino Archiepiscopo Leopolien Ma..

thia Episcopo Premislien Eccleiae et Regni nostri Vicecancel..

lario Spitkone de Jaroslaw Castellano Nicolao

de Kamieniec Palatino et Capitaneo Cracovien ac exercituum nostrorum Campiductore generali Nicolao Gardzyna de Lubracz Calisien Jaroslao de Lasko Lenucien Stanislao Kmitha de Wisznicze Russia Nicolao Firley de Dąbrowycza Lublinen Palatinis Joanne Zaremba de Calinowa Posnanien Georgio Krupsky Belzen Joanne de Lasko coadjutore Gnesnen Ecclesia perpetuo et Regni Poloniae Cancellario Christophoro de Szydlowiecz succamerario Cracoviensi Joanne Lalatsky Praeposito Gnesnensi et Petro Tomiczky Decretorum Doctore Archidiacono Cracoviensi Ecclesiarum Secretariis nostris et aliis quam plurimis consiliariis nostris et curien nostris testibus circa praemissa sinceris et fidelibus nobis dilectis.

DATUM per manus ejusdem Reverendi patris Domini Joannis Coadjutoris Ecclesia Gnesnensis perpetui et Regni nostri Cancellarii de Lasko sincere nobis dilecti JOANNES qui supra Coadjutor et Cancellarius NOS itaque supplicationi praefatae benigne annuentes praeinsertas literas innovandas in novoque Pargameno describendas nec non ratificandas approbandas et confirmandas esse duximus, uti quidem praesentibus in omnibus earum punctis clausulis articulis et conditionibus

in quantum iuri communi non sunt contraria usuque earundem habetur, non derogando quicquam nostris et Serenissimorum praedecessorum nostrorum Decretis eas approbamus ratificamus et debitum robur habere declaramus. In cuius rei fidem praesentes manu nostra subscriptas sigillo Regni nostri consignari jussimus. DATUM WARSCHOWIAE in comitiis Regni Generalibus die vigesima secunda Mensis Maii ANNO DOMINI Millesimo Quingentesimo Nonagesimo tertio Regni vero nostri Anno sexto. SIGISMUNDUS REX. ACTUM LEOPOLI SABBATO post festum Sancta Margaretae Virginis et Martyris proximo ANNO DOMINI Millesimo Quingentesimo Nonagesimo Tertio.

(~~Sigillum~~)

Mądrowic
Nrius C. mp

Przywilej na dużym pergaminowym arkuszu pisany przy zgięciach nieco nadpsuty pieczęć była przybita do przywileju lecz zepsuta.

1653 28

Przywilej przepisany tokarzy, powroźników lwowskich, oryginał ... znajduje się w ... gmachu.

Joannes Casimirus

Dei Gratia Rex Poloniae, Magnus Dux Lithuaniae Russiae Prussiae Masoviae Samogitiae Livoniae Smolensciae Czernichoviaeq[ue], nec non Suecorum Gottorum Vandalorumq[ue] Haereditarius Rex.

Significamus praesentibus literis Nostris, quorum interest universis et singulis. Exhibitas esse Nobis literas papyreas, ex Actis Officii Consularis Leopoliensis authentice extraditas, continentes in se Articulos Contubernii Tornatorum et Funificum Leopoliensium, quarum tenor sequitur talis. Actum Leopoli Feria Tertia ante Festum Sanctae Margarethae Virginis et Martyris proxima Anno Domini Millesimo Sexcentesimo Quinquagesimo Tertio. Universis et singulis, quorum interest, tenore praesentium significamus. Quomodo in plenariam Officii nostri Consularis residentiam personaliter venientes Famati Contubernii Tornatorum et Funificum Leopoliensium Cechmagistri, pro Anno praesenti electi, et jurati, sani mentibus, et corporibus existentes, non compulsi nec coacti, suis et aliorum Magistrorum Seniorum et Juniorum Tornatorum, et Funificum Contubernalium, in magno numero, ac frequentia personaliter ad latus suum adstantium nominibus agentes, ac ad infrascripta omnia assensum benevolum praebentes palam, ultro benevoleq[ue] puncta seu Articulos infrascriptos, bonum Ordinem Contubernii sui coniuncti concernentes, ac spectantes, in scriptum consentaneo ultro ultroq[ue], de unanimi, et concordi suo totiusque Contubernii conjuncti voto redactos, manibus propriis eorundem subscriptos, eosdem in omnibus, et singulis introcontentis, clausulis positionibus, ac membris approbantes, confirmantes, et singula per Officium nostrum perpetuo, vigore Jurium et Privilegiorum a Serenissimis Regibus Poloniae, Civitati huic super Depositorum publicum datorum approbari, et firmari, ad Acta praesentia suscipi, illisq[ue] inferi, de tenore verborum sequenti produxerunt. In Nomine Domini Amen. Działo się pod czas Sessyi Kwartalney Całey Cechy Powroźniczey, y Tokarskiey Od dawnych lat, w Mieście Lwowie złączoney, w Roku

Tysiąc Sześć set Pięćdziesiątym Trzecim, w Poniedziałek
nazaiutrz po Przenayświętszey Troycy. Iż przez tak wiele
lat dla różnych przyczyn nie mogliśmy do Porządków
w niektórych punktach strony oboiey Cechy naszey tak
iako się w [illegible] inszych Miastach Koronnych zachowuie do te-
go czasu przyiść; tedy teraz za spolną radą, i zezwoleniem
Braci Starszych y Młodszych, tak Tokarskiey, iako i Po-
wroźniczey z iednoczoney Cechy idąc przykładem innych
Miast Koronnych Rzemiosła Tokarskiego y Powroźnicze-
go stosuiąc się do dawnych Przywileiów naszych, a mia-
nowicie do Przywileiu Swiętey pamięci Króla Stephana
de Datta Leopoli die prima Mensis Iulii Anno Domini
Millesimo Quingentesimo Septuagesimo Octavo (Które-
mu niwczym derogować niechcemy zachowuiąc we wszy-
stkim dawne czasy nasze zwyczaie, y obrzędy, namówi-
liśmy między sobą, zgodnie wszyscy Starsi y Młodsi obo-
iey Cechy pewne Artykuły, y one do uwagę Panow Ra-
dzieć Lwowskich którym to de Iure et consuetudine
antiqua należy podaiemy: Które są takowe. Pierwszy
Artykuł. Ieżeliby który Brat, tak Rzemiosła Tokar-
skiego, iako też y Powroźniczego, chciał do Cechy na-
szey wstąpić takowy powinien naprzód złotych pięć
nasic Polskich do publiczney Skrzynki odliczyć; po-
tym powinien na Wierzą Cechy naszey pułkamienia pro-
chu ruszniczego, a do Kościoła Swiętego Wawrzyńca (Któ-
rego sobie za Patrona obieramy, y pomieniony Kościołek
iego pod staranie nasze bierzemy chcąc w nim wedle prze-
możenia naszego, wszelakie ochędostwo opatrywać)
Pułkamienia wosku. Nadto powinien będzie karny, do
Cechy naszey szkolney wstępuiący, albo Collatia dla Braci
sprawić albo do Skrzynki Dwanaście złotych, liczby y mo-
nety Polskiey odliczyć, y Dwa skopce miodu dać. A na-
dewszystko powinien będzie experimentum Rzemiosła
swego uczynić, to iest potrzebną sztukę niżey opisanym
sposobem wystawić i zrobić. Brat Rzemiosła Tokar-
skiego powinien będzie zrobić według pomienionego
Przywileiu od Swiętey pamięci Króla Stephana nadane-
go Flaszkę o iedney szrobie w którey mogłby być dwoiaki
napóy osobno bez wszelakiego przemieszania. Tenże powi-
nien zrobić Konew, którą lempa nazywamy, z długą szy-
ią według Przywileiu Stephanowskiego. Item Kubek Kło-
skiey roboty, także według opisania w pomienionym Przy-
wileiu wyrażonego. Brat zaś Rzemiosła Powroźniczego,

/.

ma zrobić Lindwę na sązni (ani mniey ani więcey) Dwa
nascie a ta ma bydź dwa razy drutowana, a trzeci raz z
puszczana. Tenże ma zrobić pas złotniczy drutowy na
łokci zupełna cztery. Item sznur dwa razy drutowy na
trzydzieści sązni, ani mniey ani więcey na ostatek Sieć
zwierzęcą Trowtą na sązni Trzydzieści, w ktorey ma być
ok dwadzieścia y cztery. Drugi Artykuł. Jezeliby
który Brat takowey sztuki wyzey opisaney niepoka,
zał, y oney nie dla umiejętności, ale dla inszey słuszney
przyczyny nie mogł dosyć uczynić, tedy powinien będzie,
lub Tokarz, lub Powroźnik takową sztukę zapłacić według
wynalazku wszystkiey Cechy; iako też o tym wyraźliwie
ma strony Tokarzów Przywiley Króla Stephana.
Trzeci Artykuł. Co się zaś tycze Mastkow tuteisznych Lwow
skich oboyga Rzemiosła tedy takowy gdy mu czas słusz
ny do przyimowania Cechy przyidzie, powinien będzie albo
połowicę sztuki iuż wyzey opisaney zrobić, albo też poło,
wicę gotowemi pieniędzmi, takze według wynalazku
Cechowego zapłacić. Czwarty Artikuł Każdy ktory kol,
wiek do Cechy tey w spolney wstąpi y powinnosciom wy,
zey opisanym dosyć uczyni, powinien będzie, pokazawszy
list dobrego urodzenia swoiego Swiadeczny. Prawo Miey,
skie, według Praw y zwyczaiu Miasta tego przyiąć, y przy
się ye przed Urzędem Radzieckim Lwowskim uczynić, a do
Ey Miejskiego Tez buntow lontow przez Powroznikow będzie a Rzeli Tokarzyk
Muszkiet do Cekhauzu skrzynie spolney oddać. Czego Cech mistrze z powin
nosci swoiey pilnie przestrzegać maią. Piąty Artikuł.
Ta Cecha nasza z Tokarzow y Powroznikow złączona
na każdy Rok zwyczaynego w tym miesiącu wszystkim Ce,
chom czasu, Cechmistrzów dwoch obierać, y onych Panom
Raycom praesentować, a ci obay Cechmistrze powinni być
Religiey Rzymskiey, iednego z Tokarzów, a drugiego z Po
wroznikow będzie. Szosty Artikuł. Cechmistrze zgodnie
obrane, y przysięgli powinni będą według następuiącey po,
trzeby Braciią na Schadzkę zwyczaynym sposobem obsy,
łać, a Bracia obesłani wszyscy do Cechy w czas, pod winą
Szesci groszy schodzić się maią. Siodmy Artikuł. Zie,
zeby też Bracia Cechy tey naszey złączoney na pogrzeby
na Msze żałobne, albo insze potrzeby y Akty od tychże
Cechmistrzów wezwani byli, tedy stawić się zawsze bez wszy,
kiey contradictiey maią, a ktoreby w tey mierze nie chciał
być posłusznym, y nie stawił się na takowe Akty tedy winą
szesci groszy nieodpuszczenie ma być toties quoties opus
fuerit, karany. Osmy Artikuł. Bywszy na Schadzkach
/.

y siedząc przy wystawioney skrzynce, wszelako okrom,
nosi wszyscy w obec y każdy z osobna zachowai powinni,
tego wszelakim sposobem przestrzegaiąc, aby trzezwość
iako nayspilniey być może, zachowali. A iżeby kiedy
ktory piiany do cechy przyszedł, tedy takowy Trzy
Grzywny winy odliczyć powinien będzie, z ktorych dwie
Urzędowi Radzieckiemu Lwowskiemu, a Trzecia Cechowi na
teraz ma. Dziewiąty Artikul. Na publicznych Schadz-
kach, y Porzeczeniu Brackim, każdy mieysce swoie
trzymać, y na niem skromnie, y cicho siedzieć, tak iako
kto pierwey do cechy wstąpił powinien; a gdyby ieden
drugiemu mieysce wziął, i onego umyślnie posiadł,
tedy takowy Dwa Funty wosku do Kościołka Swiętego
Wawrzyńca, y na insze Brackie potrzeby ma dać irre-
missibiliter. Dziesiąty Artykuł. Ktorgby Brat przyiął
chłopca na naukę, tedy powinien onego we dwoch niedzie-
lach Cechowi opowiedzieć, a w drugich Niedzielach onegoż,
według dawnego zwyczaiu zapisać w Cechu ma. A iżeliby
nad dwie Niedziele takowego chłopca u siebie miał, a onego
Cechowi nie opowiedział, tedy podpadać będzie pod winę Trzech
Funtów Wosku do Kościołka swiętego Wawrzyńca, i na
insze Brackie potrzeby. Jedynasty Artykuł. Chłopiec
albo Uczeń na naukę do Mistrza dany lubo to Tokarskiego
lubo Powroźniczego Rzemiosła Trzy lata zupełne a nie
mniey uczyć się powinien, a Trzy lata skończywszy, y już
od Mistrza wyzwoliwszy się, powinien będzie robić za
Wochlon, u Mistrza swego (u ktorego się uczył) półroka,
a to według zwyczaiu tu we Lwowie. Dwunasty Artykuł.
Tak Tokarczyk, iako Powroźniczek tu we Lwowie przema-
nek według Rzemiosła Szynkownego, powinien będzie
sprawić, stosuiąc się w tey mierze, y do prawa y do zwy-
czaiu dawnego. Trzynasty Artykuł. Iżeliby ktory
Brat umarł, a do cechy co został winien, tedy Matronka
iego Wdowa pozostała, iżeliby chciała po śmierci męża
swego zaczynać Rzemiosła, powinna będzie dług przez
Matronka swoiego zaciągniony płacić. Czternasty Ar-
tykuł. Ktokolwiek z Braci miał dwoch Towarzyszow
tedy takowy powinien iednego dać, y spuścić w Domie, iże-
liby go potrzebowała dla poratowania i pożywienia swo-
iego. Piętnasty Artykuł. Ktoby się oźwał po umarłym oycu
swoim a niebył wyzwolonym lubo w Tokarskim lubo w
Powroźniczym Rzemieśle tedy powinna Cecha takowego

/

tu we Lwowie wyzwoli. Szesnasty Artykul. Brat Kaz-
dy leteżnego Cechu Powroźniczego powinien robić robotę
Siedmtokrotną Dwunastą, y Sześć łokiestną: a na ktorego,
by się Brata pokazało żeby miał więcey robić roboty ośm-
mierną ten popadac pod winę Pięć Grzywien do Cechu
nie żepuszczone. Siedmnasty Artykuł. Jezeliby ktory
brat abyżą Rzemiesła drugiemu Bratu Czeladnika ode-
wił powinien Pięć Funtow Wosku na potrzeby Kościół-
ka Swiętego Wawrzynca dać, i na insze potrzeby Brac-
kie. Osmnasty Artykuł. Jezeliby ktory Brat robotę
drugiego poważył się ganić czego według postoliszego
wszystkich Cech zwyczaiu, y zachowania czynić niepo-
winien) Tedy takowy Trzy Funty Wosku oddać powi-
nien będzie, a takowy Wosk, iako i te ktoresmy wyzey
za rozne Winy mianowali, y naznaczyli, do Kosciołka
Swiętego Wawrzynca ma się obracać, a naybardzey na
nabożenstwa, i na insze potrzeby Cechowe. Dziewiętna-
sty Artykuł. Ktory Czeladnik z pola przyiąderzie
powinien, wedle zwyczaiu wysłać do Mistrza do Star-
szych po robotę. Ktora ma mu być obmyslona, aby dar-
ma czasu przy Lwowie nietrawił, a zwłaszcza, że się
też to po wszystkich miastach Koronnych zachowuie.
Artykuł Dwudziesty. Towarzysz ktoreby kolwiek
tak Tokarczyk, iako y Powroźniczek, chciał sobie
robić, aniżeliby Cechę przeprawił, takowy każdy po-
nien będzie dać do Skrzynki Sześć Grzywien, y roboty
poniechać, aż w przod Cechę opisanym sposobem przepra-
ni, y wszystkim powinnosciom dosyć uczyni: poniewaz
y Constytutia Koronna Roku Panskiego Tysiąc Szesc Set
Jedenastego na Seymie Walnym Warszawskim uchwalona
tego chce, aby Rzemieslniky łozny, ktorzy prawa Mieyskie-
go niemaiąc, Rzemieslnikom Cechowym przez swoie robo-
ty zywnosć odeymuią: do zadnych ciężarow y podatkow
i płacy należących, nie przykładaią się od Miast odpędze-
ni byli, y rzemiesła onym zabronione, ktorym pod Sectią
tak ludzi stanu Duchownego, iako tez Swieckiego, służyc
nie ma. Artykuł Dwudziesty Pierwszy. Jesliby ktory
Brat przyjoł robotę Powroźniczego Rzemiosła więcey nad
złotych Pięćdziesiąt, tedy takowy drugiego Brata do Kom-
pamey swoiey przypuscić powinien. A na ostatek submi-
tuiemy się wszyscy Powroźnicy teraz, y na potym zawsze

w tey Czesze będący, że kiedy kolwiek będzie potrze,
ba liny do Zegara Mieyskiego Ratusznego, tedy one
zrobić y do Zegara oddać bez żadney zapłaty powinni
będziemy, a to zawdzięczaiąc łaski y dobrodzieystwa
Panow Radziec naszych, y chcąc sobie onych na dal,
sze czasy Cechę tey oboygiey naszey za Patrony przy,
sposobić. Ktorym też na ten czas te nasze zgodne po
stanowienie Artykuły do uwagi y dostwierdzenia, wedle
Prawa y zwyczaiu Miasta tego podaiemy. Malcher Cech,
mistrz Rzemiosła Powroźniczego, Jan Mama Cechmistrz
drugi Stołowy. Jakób Tokarz trzeci Stołowy, Jakub
Miechowski czwarty Stołowy.

Nos vero affectationi praenominatorum Tornea,
torum et Funificum uti legime coram nobis factae, an,
nuere volentes, super eorundem Punctorum et Arti,
culorum revisionem Clarissimum Jacobum Dolczynski
Juris utriusq Doctorem, et Excellentem Martinum
Anczewski Philosophiae et Medicinae Doctorem
Sacrae Regiae Maiestatis Medicum Collegas nostros
Consulares uti natura prudentia insignes et legum
Patriarum peritos addidimus et deputavimus.
Qui quidem modo praemisso a nobis assignati et
deputati, cum praeinsertos Articulos, et Puncta dili,
genter considerassent, atq ad normam tam Juris Polo,
nici, quam Maydeburgici examinassent, omnia illa
Juri Communi et Municipali Civitatis hujus conformia,
ad aequitatem et Bonum Ordinem Contubernii, quo
Civitates, praesertim in hac provintia, uti in ipso cum
hostibus confinio, et quod potissimum hoc dubio
formidolosoq tempore conservantur et retineritur,
spectantia esse retulissent. Nos affectationi prae,
nominatorum Contubernalium anterius specificato,
rum legitime annuendo praeinserta Puncta et Arti,
culos omnes, et singulos in omnibus illorum introcon,
tentis, clausulis conditionibus, membris, obloquentiis ac
positionibus, secundum Jura et Privilegia Civitati huic
Metropoli Russiae antiquitus per Serenissimos Divae
memoriae Reges, ac Principes Polonice, tum et per fe,
liciter nunc Nobis regnantem Dominum, Dnum nostrum
clementissimum benigne concessa, praecipue vero super
Depositorum Publicum data Legibus publicis ac Con

stitutionibus Regni approbata, confirmandos, et appro-
bandos esse duximus prout quidem praesentibus appro-
bamus, confirmamus, circaq Jura ac Privilegia Civitatis
praerecensita conservamus, Actisq nostris inseri permi-
simus, vim et robur perpetuae firmitatis et validitatis
easdem obtinere, seseq Contubernales iuxta obloquentiam,
ac dictam earundem gerere, minimeq eisdem contraire
verum easdem observare inviolabiter, et manu tenere sub
poenis vallatis intro descriptis debere decernantes, ac in-
iungentes hac sententia et approbatione nostra ac prae-
missa mediante. Ceterum cum nostri muneris sit pro-
videre ut in Contuberniis, quae Seminaria sunt Civita-
tis huius, et Ordo anima rerum conservetur, eo antiqua
Jura, priscaq Consvetudines forte, tectaq retineantur, eam
obrem auctoritate nostra, qua hac in parte nobis a Sere-
nissimis Regibus Poloniae concessa, et benigne tribu-
ta antiquitus fungimur, hos insuper Articulos, ac
praeinsertos addendos, et adjiciendos esse censuimus,
addimusq et adjicimq.–

Pierwszy. Poniewaz Siestrzy, y Grzebieniarze według
dawnych Praw do tego Cechu, de quo res ad praesens agitur
należeli, y należyc powinni, a teraz tych nieszczęsliwych
czasów odłączyli się, tedy aby w tey mierze dosyc się działo
Prawom y Zwyczaiom dawnem, powinni będą wszyscy Sie-
nicy, y Grzebieniarze, przy Lwowie mieszkaiąci do tey Ce-
chy dwszy Złotych Piętnascie do Skrzynki (a Grzebie-
niarzy przytem y sztuke w Stephanowskim Przywileiu
opisaną powinni będą wystawić) wstępuiąc y rownoz So-
karzami y Powroznikami, wszystkim Cechowym powinno-
sciom dosyć czynić, albo ter na Każdy Kwartał po Złotych
Trzy, a to każdy z osobna uczynić ma do Skrzynki odło-
zywszy wolni od Podatków, y inszych Cechowych powinnosci
które ~~takowych Kramarzow~~ się przytrafią zostawai będą.
Drugi. A iż wiele się znayduie przy Lwowie takowych
Kramarzow Ktorzy, Ktorzy Powroznicząm robotę to iest
postranki, sznury, linwy lonty pasy wrzeciemice, szle, bi-
cze, y insze tym podobne rzeczy do Budek przedaią, czym
Cesze Powroźniczey są na wielkiey przeszkodzie, tedy za-
biegaiąc temu taz Cecha Powroźnicza mieć będzie Budki
swoie za wyraźliwym ; naszym pozwoleniem, y Czynszu
pewnego do Lonheriey (Które Panowie Oeconomowie
/.

umowie i postanowie maią, płaceniem dla przedawania publice roboty swoiey, a Kramarzy pod straceniem Towaru swego w tym przeszkadzai Powroznikom nie będą powinni. Trzecia. Podczas Jarmarku Lwowskiego, ieżeliby który z Miasta naszego Powroźnik albo Sitnik Tokarz, albo Grzebieniarz przyiechał powinien będzie w tym Cechu opowiedzieć, y do Skrzynki złotych dwa oddać, y odliczyć, co gdy uczyni wolno mu będzie, z robotą swoią, przez wszystek Jarmark siedzieć y one przedawać.

Quos quidem Articulos per Nos Boni Ordinis, et Regiminis causa hoc loci additos et adjectos Notum Artifices, et Pictonarii Leopolienses, pro die hodierna eo nomine legitime, citati et personaliter comparentes coram nobis in omnibus acceptaverunt. ~~Nos autem vigore Jurium nostrorum~~ iisq acquieverunt ac sese iisdem in omnibus parituros sponte, ultro et benevole submiserunt. Nos autem vigore Jurium nostrorum facultatem addendi, minuendi, et corrigendi praeinsertos Articulos et Puncta nobis reservavimus, et reservamus praesentium vigore. In cujus rei fidem Sigillum Officii nostri Leopoliensis praesentibus est subappressum. Ex Actis Officii Consularis Leopoliensis extraditum. Samuel Casimirus Kuszewicz Civitatis Leopoliensis Notarius ~~Lo~~ Locus Sigilli. Supplicatumq Nobis quatenus literas praefatas authoritate Nostra Regia approbare et confirmare dignaremur. Cui supplicationi benigne annuentes literas easdem, una cum suis omnibus Punctis, articulis, clausulis, ligamentis adjectionibus conditionibusq generaliter universis approbandas et confirmandas esse duximus, approbamusq confirmamus et ratificamus praesentibus hisce statuentes ut robur debitae firmitatis obtineant. In cuius rei fidem praesentes manu nostra subscriptas Sigillo Regni communiri mandavimus. Datum Leopoli Feria Quinta post Festum Sanctae Margarethae Virginis et Martyris proxima Anno Domini Millesimo Sexcentesimo Quinquagesimo Tertio Regnorum Nostrorum Poloniae Quinto. Sueciae vero Sexto Anno.

Joannes Casimirus m.p.
Rex.

Michał z Bożej łaski król polski wielki Xiąże Lit: Ruski
Pruski Zmujdz: Mazow: Inflant: Smoleń: Kijow: Wołyński
Podolski Podlaski: Siewier: i Czernikowski, oznajmujemy tym li„
stem przywilejem naszym komu to wiedzieć należy. Iż pokła„
dane było przed nami całego magistratu miasta naszego Lwowa
prawo, pod datą w poniedziałek na zajutrz po święcie S.
Wawrzyńca męczennika w roku tysiącznym sześćsetnym pięćdzie„
siątym, sławetnym i uczciwym rzemiosła siodlarskiego katolic„
kiej i greckiej religii mieszczanom lwowskim nadane, i supliko„
wano nam jest przez P. P. Rady urzędników dwora nasze„
go, abyśmy pomienione prawo powagą naszą królewską wzmoc„
nili i ztwierdzieli, które od słowa do słowa tak się w sobie
ma:-
Rajce miasta lwowa, wszystkim w obec, i każdemu z osobna, ko„
mu to wiedzieć należy, wiadomo czyniemy, jako przed zupełny
urząd nasz przyszedszy sławni i uczciwi mieszczanie rzemiosła
siodlarskiego, tak nacii katolickiej, jako też i religii greckiej
mieszczanie Lwowscy po własnych imionach niżej podpisani
będąc napomnieni od urzędu naszego podczas elekcyi ur„
zędów miasta tego w roku teraźniejszym niedawno uczynione„
go

tak spólnie i jednostajnie między sobą postanowili, aby porządki rze„
miosł swojch w tem mieście, według zwyczajów inszych rzemiosł
po Koronie pewnym prawem obyczajami i artykułami zmocnio„
ne i opisane na czasy wieczne przez siebie i potomnych swo„
ich trzymali. i według onych przystojnie, cicho w rzemieśle swo„
im zachowali się, żądali urzędu naszego, abyśmy według staro„
dawnych miasta naszego przywilejów, Dekretów i po wszystkiem
Królestwie zachowując się Zwyczajów. Więc i opisanego prawa
Majdeburskiego, naprzód ku czci i ku chwale imienia Pań„
skiego, potem też ku spólnemu miasta tego pożytku i ozdobie
pomienionych siodlarskiego rzemiosła bractwo i cechę postano„
wili, i onym porządki albo artykuły pewne, które nam według
Zwyczajów i zachowania swego cechowego na piśmie gotowem
podali, do słusznego porządku przywiedli, i potwierdzili,
których artykułów taki jest pierwszy porządek. Ktoby chciał
do porządku cechu siodlarskiego przystapic potrzeba, aby był
wyuczony dobrze według Zwyczaju na lat cztery u jednego
mistrza, a żaden nie ma bydź przypuszczony do cechu, któ„
ryby niepokazał listów dwóch. Jeden ma bydź pokazany
z metryki, jak jest urodzenia dobrego pod pieczęcią. Dru„
gi ma pokazać od wyzwolenia rzemiosła, jako się cztery
lata uczył poczciwie pod pieczęcią cechową, dopieroż

ma prosić cechmistrzów o cechę obestania braci, jeżeliby chciał do cechu przystąpic siodlarskiego, ma się wprzód sprawić gdzie za towarzysz został, a gdy się z tego sprawi powinien przerobic u jednego mistrza ćwierć roku, dopieroż od tego mistrza ma się starać o porządek cechowy, a to dla tego aby był w sprobowaniu jeżeli jest dobrze w nauce wyćwiczony, i aby probę rzemiosła pokazał, powinien się pierwiej przewędrować dwie lecie za towarzysz :/: Dopiero ma żądać o pokazanie sztuk jakowe ma robic, jeżeli majster połowe sztuk, jeżeli uczelnik, który się na sztę rylata uczył, ten ma wszystkie sztuki robic zadosyć uczynieniem powinności zwyż opisanych, któremi mają być pozwolono i pokazano. – Naprzód ma pokazać, takową probę która się zowie sztukami, powinien robic u tego mistrza, u którego mu z cechu bracia naznaczą od cechmistrzów. A takowy żaden niema bydz do sztuk przypuszczony tylko aby był urodzenia dobrego, i w rzemieśle dobrze wyćwiczony i wyzwolony tak z katolików, jako też z religii greckiej. A sztuka takowa ma być robiona rzemiosła siodlarskiego. Naprzód. Drzewo łupać przy wszystkich mistrzach, przy którem łupaniu drzewa ma bracia częstować według kondycyi swojej: a sztuka takową powinien robic. Siodło bogate blachą wszystko kowane jak najprzystojniej, na to ma mieć

czasu niedziel dwie. Sztuka druga siodło usarskie w suro,
wiec wszystko powleczone, w którymby sztuki żadnej nie było,
na to mieć czasu niedziel dwie. Trzecią sztukę: Siodło
kozackie z jednej sztuki zrobione sarowicą także powleczo,
ne. Czwartą sztukę: Siodło kozackie z jednej strony rogiem
nieskładanym. A te sztuki przy mistrzach wszystkich w domu
u którego mistrza, gdzie mu cechmistrze naznaczą, mają być
robione, tylko bez żadnej promocii, ani bez porady drugiego,
a gdzieby się doświadczono, żeby kto pomagał, ma być karany
ten który sztukę odprawuje i robi; częścią kamieni wosku,
a gdyby sztukom dosyć nie uczynił, powinien za każdą
sztukę odkładać po złotych trzydziestu, i kolaiya sprawic
dla wszystkich mistrzów. Co zrobiwszy pokazać P.P. Mistrzom
powinien rzemiosła swego. A gdzieby też takowym sztukom, al,
bo najmniejszych z tych mianowanych dosyć nieuczynił, albo
jaka nagana była, to się niema za sztuk dosyć uczynienia
brać, ale znowu powinien będzie ćwierć roku przerobić
u którego mu brata naznaczą, a to dlatego, żeby się
lepiej przećwiczył w rzemiośle: dopiero znowu zacząc
sztuki zwyż opisane robic wszystkie. A jeśliby jeszcze co
sztuki niedoskonale zrobił, to się P.P. mistrzom na rozsądek
przypuszcza. A po ukazaniu, wypisaniu i wyprawieniu sztu,

ki

i.

jeśli będą przyjęte, i po oddaniu zwyż opisanego wstępnego, ma
dać złotych piętnaście, i kolacyą wstępną sprawić, albo za nie
dać złotych piętnaście. A gdy temu zadosyć uczyni, ma pro„
sić P. P. mistrzów o pośrodek i miejsce, aby mu było poka„
zane w cechu. Gdy tedy temu wszystkiemu dosyć uczyni, powinien
będzie dać muszkiet z ładownicą i szablę do cechu i złotych
trzydzieści za kolacyą i ma mu bydź szynkowano od P. P.
mistrzów wszystkich przywilej ukazany, postępki, zachowanie
braterskie przeczytane, albo przepowiedziane. Rzemiosła
tego mistrz, dosyć punktom zwyż opisanym uczyniwszy do
cechu wstąpiwszy posługi cechowe powinien będzie rok i
sześć niedziel odprawować, według potrzeby nauk P. P.
cechmistrzów swych; i póki po nim nie nastąpi drugi te„
dy powinien będzie posługiwać do nastąpienia drugiego
po sobie do cechu. Wolno też P. P. siodlarzom cecho„
wym robotę swoję publicznie w sklepie albo kramach i
na którem kolwiek miejscu naznaczonem od JchMciów
P. P. radzieć, tak jako i insze towary różne przedawać.
Sym mistrzowski tegoż cechu siodlarskiego ma bydź wolen
od sztuk robienia, tylko ma wędrować rok i sześć nie„
dziel do inszych miast, a to dla przećwiczenia rzemiosła
i obyczajów, do tego przed wstępkiem swym do cechu

ma przerobic rok i sześć niedziel za towarzysz u kogo mu się będzie podobało. A tak świadectwo dawszy o dosyć uczynieniu rzemiosła swego będzie przypuszczony do cechu między bracią, jednakże powinien będzie oddać złotych półosma, i poczęstowanie braterskie za kolacyą złotych pół osma. Gdy to odprawi otrzyma pośrodek postrzyżstwa połowicę posługi. Także i ten co mistrzównę pojmie rzemiosła swego, od sztuki robienia wolny, tylko to odprawi co mistrzowski syn, ktoby też wdowę pojął z dziatkami wolny od sztuk oddawszy powinności takowe jako mistrzowski syn, jednakże do tego z osobna złotych trzydzieści ma dać, a to za pół sztuki, któreby miał robic. Wdowę ktoby zaś pojął bez dziatek męża swego zmarłego rzemiosła siodlarskiego, towarzysz powinien pół sztuki, któreby powinien robic, ma być wolny od przerobienia powinności, nie tak jako majster albo starszmistrz chłopca jednego od męża swego cechu pozwalamy uzyć, tylko ma go oddać na dwanaście niedziel przed wyzwoleniem jego do cechu, aby go mistrz w przyuczonym rzemiośle doznał i wyzwolił. Chłopiec też ma trwać ujednany u mistrza swego na cztery lata nie odchodząc od mistrza swego, a gdyby odszedł, a niebyło

by

go sześć niedziel, nie ma bydź przyjmowany na te które już przetrwał lata, ale już znowu gdy się powróci ma trwać cztery lata. Użyć też mistrz siodlarskiego rzemiosła żaden niema jedno jednego ucznia, a drugiego po nim wolno we trzy lata przyjąć. Wdowy i córki mistrzowskie mają się w swym stanie uczciwie zachować, a gdyby była która przeświadczona w nierządzie swym, takowych odsądzamy od rzemiosła i wolności. A ktoby takową pojął, powinien cała sztukę robić. także i mistrz gdyby miał bydź przeświadczony w stanie swym małżeńskim, ma bydź od rzemiosła oddalony, albo winę dać według uchwały wszystkiej braci. Wszetki w cechu będący, któryby się nie ożenił do roku sześć niedziel po występku swym, powinien będzie dać do cechu na potrzeby cechowe pięć grzywien. Partacz którejkolwiek jurisdikcii jeżliby chciał sztukę robić, powinien się sprawić P. P. cechmistrzom w cechu według postanowienia albo uchwały braci wszystkich partactwa swego. Mistrz z inszego miasta, gdyby żądał o pośrodek do wstępnego ożeniony do tego z dziatkami, powinni mu pozwolić wyżej opisanym sposobem sztuki robić gdyby jeno mógł być w cechu tam w którym mieszka może być przyjęty. Bractwa i cechi za pewnemi

Kondycjami, tylko dla wolności towarzyszów chowania uczniów
i uczenia i dziatek swych wyzwolenia, jedno ich mają ujed-
nać, i wyzwalać obecnie i w cechu Lwowskim, jednakże
takowe dziatki rzemiosła siodlarskiego nie mogą się ożeny-
cić mastkami Lwowskiemi albo mistrzownami. A gdy-
by kto takową pojąwszy przybył do Lwowa na mieszka-
nie, powinien całą sztukę robić. — Partactwa wszelą-
kie nieporządne postanowienia wolno sprawować na
każdy czas, których się wiele znajduje w rzemieśle siodlar-
skim. Roboty siodlarskiej niepowinni z kąd innąd przy-
wozić, i z żadnych miast, tylko na jarmark lwowski, a
gdyby robotę taką przywieźli, powinni się z nią wprzód
opowiedzieć cechmistrzom Lwowskim, gdyż mogą bracia tę
robotę zapłacić, którzy bliżsi są a niżeli kupcy, dla tego
aby się partactwo nie mnożyło. A jeżeliby też mistrze
lwowscy roboty tej nie kupili, wolno będzie przedać, ko-
mu się podobać będzie, oddawszy powinność do cechu
siodlarskiego od każdej sztuki po groszy trzy. Niepo-
winni też gdy robotę przywiozą siodlarską, to jest
siodła, tebinki, taszki, poduszki, wojłoki, skórki, i
inne do kulbaki należące rzeczy, wszystkie apróz afto-
wanych rozwięzywać wozów, ani odsznurowawać póki

póki cechmistrze tej roboty niezrewidują; a to dla tego
aby mistrze lwowscy nie mieli nagany przez robotę ladą
jaką pod zaborem i przepadkiem wszystkiego towaru, poło-
wica urzędowi Lwowskiemu, połowica do cechu, któryby
się ważył odwiązać i przedawać towar takowy bez wiado-
mości cechmistrzów; A któraby robotę jeżeli kto chciał kupić,
powinien będzie dać do cechu od każdej sztuki po groszu na
cechową potrzebę. A wszyscy partacze na mil trzydzieści mieszka-
jący, a zwłaszcza w stronach podolskich wołyńskich i pokutskich nie
mogą się sprawiać jedno we Lwowie, a to dla tego iż lwowskim mi-
strzom w rzemieśle szkodzą, także i insi wszyscy partacze ze
wszystkich krajów polskich mogą się sprawiać we Lwowie, bo
im będzie ważno wszędzie i bez nagany. Albowiem się to pozwa-
la mistrzom lwowskim, i takowa im dana jest moc na takowych
nieporządnych ludzi. Mistrzowie zaś we Lwowie nigdzie na
sprawę nie mogą jeździć, ale gdyby był dokąd turbowany, po-
winien się takowy sprawić jako doma w cechu swym we
Lwowie. Czeladź rozporządek swój mieć mają od mistrzów
postanowiony to jest barkaty schadzki insze porządki czasów
pewnych, a to dla tego aby porządnie zatowarzysz mogli zo-
stawać a drugie też towarzystwo nabyte we złych nałogach
poprawiać, albowiem nigdzie niemoże zatowarzysz zostać jedno

w tém mieście w którémby sztuki robione. Tak że gdyby zaro-
bienia ożenił się powinien się sprawić za siebie i za dziatki
swe, chciałliby aby dziatki swe i siebie samego uwolnił od naga-
ny. Ażeby im wolno czeladź było chować mistrzom rzemiosła siod-
larskiego wolno im też robić olstra, jako i po inszych miastach
w koronie polskiej, gdyż ta robota siodlarzom należy, wolno
też siodlarzom przypuścić do cechu swego rzemiosł inszych, a
mianowicie szynkownego rzemiosła, za dozwoleniem urzędu
miejskiego Lwowskiego, i kontentacią słuszną cechi siodlar-
skiej, którzy się jednak mają sprawować i sądzić według zwy-
czaju starodawnego porządku rzemiosła swego nieprzeszka-
dzając jeden drugiemu w swych porządkach i zwyczajach,
wolno też będzie siodlarzom siodła wszelakie farbować,
malować farbami, złotem srebrem, tak na capie jako i na
gruncie, także i łabinki które do siodeł należą, stosu-
jąc się do dekretu P. Pradziec jako siodlarzom kulbaki,
i insze wszystkie rzeczy należące do tegoż rzemiosła malo-
wać, a jeżliby się który taki nalazł na przeszkodzie bę-
dący cechy siodlarskiej, takowego wolno będzie zabrać
z wiadomością urzędu, tak grodzkiego Lwowskiego, jako i
miejskiego na którejkolwiek jurisdikcyi. Towarzysze

rzemiosła

siodlarskiego, ktorykolwiek przywędruje do Lwowa powinien się opo„
wiedzieć cechmistrzowi starszemu i prosic o pozwolenie, aby mu ka„
zano spatrzać o robotę na niedziel dwie, co cechmistrz powinien
uczynic i rozkazać cechmistrzom aby mu spatrzono w robocie
pożąwszy od cechmistrza po starszych warsztatach, a jeśli na ten
czas będą towarzysze, jezeliby niebyło towarzyszow, wolno będzie
zaciągnąć z inszego rzemiosła Szynkownego, albo też bracia młodsi
cechu tego mogą spatrzać o robotę. Przerobiwszy dwie niedziele to„
warzysz nowotny ma mieć rachunek dopiero na sztufart posta„
nowic to jest siodeł aby wyrobił sześćdziesiąt, a magister ma mu
zapłacic według ujednania z nim i według ręki. Niema też ro„
bic u jednego magistra, tylko kopę wyrobiwszy siodeł, powinien
do drugiego magistra pujść także kopę wyrobic, po starszych
mistrzach, aż do najmłodszego. A jezeli się cechce zabawic
przy tem mieście robieniem, niepowinien takowego sztufarku
robić, ale na tydzień według ręki i ujednania. A jeżliby się
brat takowy znalazł, ktoryby robieńcom na sztufark da„
wał robotę, i onych jednał, i płacił im tak jako sztufarko„
wi, popada w winę do skrzynki cechowej sześć kamieni wo„
sku. – Nie powinien też brat od brata czeladzi odmawiać,
a gdyby było przeświadczono, powinien dać dziesięć grzywien
winy, połowicę urzędowi miejskiemu, połowicę do cechu, a

a to dla tego, aby jeden drugiego chleba nie zbawiał. Powinni też cechmistrzów mieć dwóch jednego z Polaków starszego, drugiego z religii greckiej tudzież i stołowych dwaz polaków, a dwa z religii greckiej, aby obierani bywali. Tymże spo„ sobem i czeladź ma się sprawować, dwa towarzysze z pola„ ków dwa z religii greckiej każdego roku mają obierać. A wyzwolenie ucznia, tak u polaków, jak i religii greckiej ważne być ma, i przyjmowane. Baltazarów dwa i pisar„ za, którzy powinni dochodami i rozchodami cechowemi zawiadować, rachunek z nich oddawać czasu zdawania swych urzędów przed elekcyją następującą braci swej, aby dobra cechowe niebyły zawiedzione, przy których klucze powinny zostawać od skrzynki cechowej, a tak będą wolni od podatków cechowych pospołu z cechmistrzami i z pisarzem. Mistrzowie powinni będą odprawować czgaty we czterery nie„ dziele, i sprawy gaić porządkiem albo obyczajem dawnym i każdy na ten czas powinien się sprawić, jeżeliby był w czem był winien do cechu to jest w postarkach cechowych i długów z bracią i inszych rzeczy tym podobnych. W pouczaniu vota jeden drugiego aby nie turbował, i nie przeszkadzał, ale siedząc na swych miejscach, albo komu należy porządnie czekał,

aż na niego przypadnie pod winą kamienia wosku.
Także na ustępie będąc cudzych wotów wysłuchawszy nie powia„
dał pod winą kamienia wosku, a to dla tego aby każdy nie oba„
wiał się, nikogo i sprawiedliwie mógł swoje votum podać,
albo osądzić, przy którym cugancie powinni się składać do
skrzynki cechowej po groszu, i na suche dnie także po gro„
szu. – Cechmistrze gdyby zaniedbali obesłać cechy na cugant,
powinni dać groszy dwanaście na wosk, także gdyby przez
niedbalstwo za zmarłą bracią, mszy S. w kościele albo służ„
by bożej nieodprawili w cerkwi gdy z religii greckiej bę„
dzie któren brat zmarły jako jest dawny zwyczaj po
wszystkich cechach, powinni dać po groszy ośmnastu na wosk.
A któryby zamieszkał na mszą świętą suchedniową, albo na
kwartalną służbę bożą w cerkwi, gdyby kto z braci, żona, syn
córka, albo kto z czeladzi i towarzyszów i ktokolwiek tego
rzemiosła umarł, a niebył na tym pogrzebie, powinien dać wi„
ny groszy sześć, także na cugant i na suche dni każdy„
brat. Baltasarowie zaś gdyby omieszkali do otwierania
skrzynki, winy na wosk powinni dać po groszy dziesięci. A
gdyby dla niedbalstwa niebył, i dla niego skrzynka nie była,
powinni dać winy groszy ośmnaście, ażeby się wyświadczył
trudnościami, i to kluczyk powinien oddać braci inszemu sto„
towemu czasu niebytności swej w cugant gajny. Gdyby brat

który swarzył się, albo sprzeczny i nieposłuszny był w cechu
ma winy popaść groszy ośmnaście, a z osobna gdyby w pospolitém
mieszkaniu połajał jeden drugiego, to jest na przechadzce, w posie-
dzeniu, powinien dać winy groszy ośmnaście, i więcej według
obelżenia, a to dla tego, aby bracia zgodnie mieszkali w mi-
łości, jeden drugiego w mieszkaniu nie podnajmował, ani
podkupował, pod winą dziesięciu grzywien, połowica u-
rzędowi połowica do cechu, roboty przed kupcem cudzej nie
ganił, pod winą sześciu kamieni wosku, insze podatki któ-
reby za zezwoleniem i uchwałą wszytkich braci, które nie
są tu opisane, takowe które będą z consensem P. P. radziec
postanowione mają być mocno trzymane. Mistrzowie zaś
w tym cechu będący, czeladź, towarzysze, robiennicy i uczelni-
kowie rzemiosła siodlarskiego pod te każde i wszystkie z osob-
na dla nich zwyż opisane porządki i artykuły teraz i potym
będących podlegać mają z powinnościami, kondycjami wzwyż
opisanémi. To też wiecznymi czasy w tym cechu siodlarskim
być ma od mistrzów rzemiosła tego siodlarskiego teraz i
na potém będących, że w obieraniu na każdy rok cech-
mistrzów przysięgłych pierwszego z polaków, a drugiego
z greckiej religii być mają cechmistrzami, także i między
czeladzią jako się wyżej namieniło. A żaden żadnego nie

ma

uprzedzać z mistrzów jedno jako kto wstąpił do cechu. A gdy suche dni przyjdą, to suche dni i woski wyżej opisane na dwoje powinne się dzielić: To jest połowica do ołtarza, który sobie katolicy w kościele metropolitańskim lwowskim obiorą, a druga połowica do ołtarzów cerkwi greckiej także z podobania swego obranej. A ponieważ między rze- miosłami siodlarskim i kaftarskim bywają częste niezgody i dissensyje strony rzemiosła, zabiega temu urząd miejski lwowski, aby się według dawnych, i nieraz postanowionych stosowali dekretów, i taką czyni ordinatią i declaratią: Że tebinki czerwone pikowe, także tebinki szare nie- tiszkowane i tebinki proste na kształt ostrowskich ze wszelkich skór i materyi jedwabnej także i z sukna robione nie kaftarzom, ale samym siodlarzom tylko do robienia mają należeć. Niepowinni też będą kaftar- że zakrawać żadnej roboty, która do siodeł należy, tylko sami siodlarze robić mają, mianowicie podusz- ki, taszki, tabinki; a jeżeliby płaty i insze do kulbaki należące rzeczy kazał sobie kto wykaftować, tedy to kaftarze mają wykaftować od siodlarza wykrojone wziąwszy, a do siodlarza nazad powinni oddać do robienia, pod winą pięcindziesiąt grzywien, połowa urzędowi,

a połowa do cechu, gdyż każdy powinien się swoim szczy-
cic rzemiosłem, a cudzego przysposabiać sobie nie powinien.
A siodłarze niech kontentuja sie swym rzemiosłem wedlug
postanowionego sądu. R. P. radziec że im należy kulbaki
robić, poduszki, taszki, łebinki, wojłoki skórki płaty ze
wszelkiej materyi tak jedwabnej jako sukiennej, safianowe
juchtowe i z różnych inszych skór zdobiąc swoje rzemiosło
złotem, srebrem, jedwabiem sztepować, jako ich przynależy
rzemiosłu, którym siodlarzom w przedawaniu swojej roboty
nikt nie powinien przeszkadzać: to jest otwierac z kulbaka-
mi, i inszym siodlarskim towarem sklepu, ani haftarze ani
ormianie, w których siodlarze cechu tego niepowinni sobie
szkody czynic, przedawaniem do sklepu ormianom, haftarzom
pod winami wyżej opisanémi nieodpustnémi. My tedy
pomieniony urząd miasta Lwowa uznawszy i dobrze
uważywszy i wzwyż opisanych artykułach porządek który
sławni i uczciwi Gabriel Gieszkowicz, Ostafiej Za-
rebicz, Wojciech Gryglik, Simeon Lewkowicz mistrzo-
wie i fundatorowie cechy tej mieszczanie Lwowscy do
czytania uważenia i potwierdzenia podali słusznych i przy-
stojnych dla porządnego w cechu tym mistrzom rzemiosła
siodlarskiego sprawowania przyczyn poszedł, i nic się

wain

niezachowuje, ani znajduje, żeby z pospolitym miasta tego pożytkiem, ozdobą i uczciwością tego rzemiosła być mię miało. A osobliwie chcąc, aby takim porządkiem i postanowieniem zwyczaj inszych rzemieślników i cechów także się i ci w rzemiosłach swych siodlarskich mistrzowie, towarzysze, czeladź, robienicy, chłopcy uczelnicy teraz i na potem będący we wszelakiej posłuszności, uczciwych obyczajach w pomienionej powinności swej zadzierali się i rządzili: Dla tegoż pomocy Bożej wezwawszy, mocą praw i przywilejów od najjaśniejszych królów P. P. naszych mściwych nam nadanych, więc powagą urzędu naszego cechy bractwo onym założyliśmy, jako z tem pisaniem naszem już odtąd zakładamy i gruntujemy, artykuły wyżej opisane wszystkie i każdy z osobna potwierdziliśmy, i umocnili, i odtąd rzeczą i skutkiem potwierdzaliśmy i umacniamy na czasy wieczne, obiecując to po sobie samych, i którzy potem na urząd radziecki następią potomnie następujących Collegów naszych i z pomienionego rzemiosła mistrzów wszystkich, i tych którzy do tego cechu należeć będą, przy wyż opisanych porządkach i artykułach i sami zachowują, i od tych którzyby sprzecznemi byli pod winą bronić będą. Do którychto wyż opisanych punktów i artykułów

cechowych zwyż opisani cechu tego mistrzowie, chcąc zaraz rząd dobry zażać przychilając się obrali sobie na ten rok zgodnie cechmistrzów Gabryela Pieszkowicza z po- laków Ostafiego Zarembice z religii greckiej, i nam onych do potwierdzenia prezentowali, których my aż do przyszłej elekcyi za cechmistrzów władzą urzędu naszego potwier- dzili; Dla lepszej wiary i pewności także i świadectwa, pieczęć urzędu naszego radzieckiego przycisnąć rozkaza- liśmy. – Działo się we Lwowie na ratuszu w residencyi naszy w poniedziałek na zajutrz po święcie S. Wawrzyń- ca męczennika i lewity Roku Pańskiego tysiąc sześć- setnego pięć dziesiątego. U tego prawa przy pieczęci miejskiej taków podpis. Samuel Casimirus Kuszewicz Philosophiae et U.J.D. Civitatis Leopoliensis Notarius. —

My Jan Kaźmierz Król do zwyż pomienionej SŁAWETNYCH rzemiosła siodlarskiego cechmistrzów tak Katolickiej jako i greckiej religii ludzi jako słusznej łaskawie się skło- niwszy suplikij, przerzeczone prawo we wszystkich punktach, clausulach, kondycjach terminach i paragrafach mocą i powagą n. Królewską, in quantum est juris communis sa- luis Reipb. Ecclesiaeque Romanae Oneribus stwierdzamy

41

i podług Dekretów na dniu wyrażone approbujemy. Naco dla lepszej wiary ręką się naszą podpisawszy pieczęc koronną przycisnąć rozkazaliśmy. Dan. we Lwowie Dnia XVI. Mca Octobra Roku Pańskiego MDCLXXI° panowania naszego II° ROKU.– Michał Król.— Stephanus Hankiewic Reg: Majestatis Secretarius m.p.

1671

42

Michał

z Bożej Łaski król polski W[ielki] X[iąże] Lit[ewski] Ruski Pruski Zmujdz[ki] Mazow[iecki] Inflant[ski] Smoleń[ski] Kijow[ski] Wołyński Podolski Podlaski: Siewier[ski] i Czernihowski.

Oznajmujemy tym listem przywilejem naszym komu to wiedzieć należy. Iż pokładane było przed nami całego magistratu miasta naszego Lwowa prawo, pod datą w poniedziałek na zajutrz po święcie S. Wawrzynia męczennika w roku tysiącznym sześćsetnym pięćdziesiątym, sławetnym i uczciwym rzemiosła siodlarskiego katolickiej i greckiej religii mieszczanom Lwowskim nadane, I suplikowano nam jest przez b. b. Rady urzędników dworu naszego, abyśmy pomienione prawo powagą naszą Królewską zmocnili i zatwierdzili, które od słowa do słowa tak się w to bić ma. Rajce miasta Lwowa, Wszystkim w obec i każdemu z osobna, komu to wiedzieć należy, wiadomo czyniemy, jako przed zupełny urząd nasz przyszedszy sławni i uczciwi mieszczanie rzemiosła siodlarskiego, tak nacii katolickiej jako też i relegii greckiej mieszczanie Lwowscy po własnych imionach niżej podpisani, będąc napomnieni od urzędu naszego podczas elekcii urzędów miasta tego w roku teraźniejszym niedawno uczynionego tak spolnie i jednostajnie między sobą postanowili, aby porządki rzemiosł swoich w tem mieście według zwyczajów inszych rzemiosł po koronie pewnym prawem obyczajami i artykułami

zmocnione i opisane na czasy wieczne przez siebie i potomnych swoich trzy-
mali, i według onych przystojnie cicho w rzemieśle swoim zachowali się,
żądali urzędu naszego, abyśmy według starodawnych miasta naszego przy-
wilejów, dekretów i po wszystkiem królestwie zachowujące się zwyczajów,
więc i opisanego prawa Majdeburskiego, Naprzód ku czci i ku chwale
imienia Pańskiego, potem też ku spólnemu miasta tego pożytku i oz-
dobie pomienionych siodlarskiego rzemiosła bractwo i cechę postanowili,
i onym porządki albo artykuły pewne, które nam według zwyczajów i za-
chowania swego cechowego na piśmie gotowem podali, do słusznego po-
rządku przywiedli, i potwierdzili, których artykułów taki jest pierwszy
porządek. Ktoby chciał do porządku cechu siodlarskiego przystąpić potrze-
ba, aby był wyuczony dobrze według zwyczaja na lat cztery u jednego
mistrza, a żaden niema bydź przypuszczony do cechu, któryby niepoka-
zał listów dwoch. Jeden ma być pokazany z metryki, jak jest urodze-
nia dobrego pod pieczęcią. Drugi ma pokazać od wyzwolenia rzemio-
sła, jako się cztery lata uczył poczciwie pod pieczęcią cechową, dopiero
ma prosić cechmistrzów o cechę obesłania braci, jeżeliby chciał do cechu
przystąpić siodlarskiego, ma się wprzód sprawić gdzie za towarzysz zo-
stał, gdy się z tego sprawi powinien przerobić u jednego mistrza
ćwierć roku, dopieroż od tego mistrza ma się starać o porządek cechowy,
a to dla tego aby był w sprobowaniu jeżeli jest dobrze w nauce wyćwi-
czony, i aby probę rzemiosła swego pokazał, powinien się pierwej przewę-
drować dwie lecie za towarzysza: Dopiero ma żądać o pokazanie sztuk
jakowe ma robić; jeżeli mastek połowę sztuk, jeżeli uczelnik, który
się na cztery lata uczył, ten ma wszystkie sztuki robić, zadosyćuczynie-
niem powinności zwyż opisanych, któremi mają być pozwolono i po-
kazano. Naprzód ma pokazać, takową probę, która się zowie sztuka-
mi, powinien robić u tego mistrza, u którego mu z cechu bracia naznaczą

od cechmistrzow. A takowy zaden niema bydz do sztuk przypuszczo„
ny tylko aby był urodzenia dobrego, i w rzemiośle dobrze wycwiczony
i wyzwolony tak z katolikow, jako tez z religii greckiey. A sztuka tako„
wa ma bydz robiona rzemiosła siodlarskiego. Naprzod. Drzewo łupac przy
wszystkich mistrzach, przy ktorem łupaniu drzewa ma braci częstowac
według kondycii swojey: a sztukę takową powinien robic. Siodło bogate
blachą wszystko kowane jak najprzystoyniey, na to ma miec czasu nie„
dziel dwie. Sztukę drugą. Siodło usarskie w surowicu wszystko powle„
czone, w ktorymby sztuki zadney niebyło, na to ma miec czasu niedziel
dwie. Trzecią sztukę: Siodło kozackie z jedney sztuki zrobione surowicą
takze powleczone. Czwartą sztukę: Siodło kozackie z jedney strony
rogiem nieskładanym. A te sztuki przy mistrzach wszystkich w domu
u ktorego mistrza, gdzie mu cech mistrze naznaczą, mają bydz robione,
tylko bez zadney promocii, ani bez porady drugiego; a gdzieby sie do„
swiadczono, zeby kto pomagał, ma bydz karany ten ktory sztukę odpra„
wuje i robi, szescią kamieni wosku, a gdyby sztukom dosyc nieuczynił,
powinien za kazdą sztukę odkładac po złoty trzydziestu i kolacią spra„
wic dla wszystkich mistrzow. To zrobiwszy pokazac PP. mistrzom
powinien rzemiosła swego. A gdzieby tez takowym sztukom, albo ney„
mnieyszych z tych mianowanych dosyc nieuczynił, albo jaka nagana była,
to się nie ma za sztuk dosyc uczynienia brac, ale znowu powinien
będzie cwierc roku przerobic, u ktorego mu brata naznaczą, a to
dla tego zeby się lepiey przycwiczył w rzemiośle. Dopiero znowu zaczac
sztuki wzwyz opisane robic wszystkie. A jesliby jeszcze co niedosko„
nale zrobił, to się PP. mistrzom na rozsądek przypuszcza. A po uka„
zaniu, wypisaniu i wyprawieniu sztuki, jesli będą przyjęte, i po
oddaniu zwyz opisanego wstępnego ma dac złotych piętnascie i kolacią
wstępną sprawic, albo za nie dac złotych piętnascie. A gdy temu

dosyć uczyni, ma prosić PP. mistrzów o pośrodek i miejsce, aby mu było
pokazane w cechu. Gdy tedy temu wszystkiemu dosyć uczyni, powinien
będzie dać muszkiet z ładownicą i szablę do cechu i złotych trzydzieści
za kolację i ma mu być szynkowano od PP. mistrzów wszystkich przy-
wilej ukazany, postępki, zachowanie braterskie przeczytane, albo przepo-
wiedziane. Rzemiosła tego mistrz, dosyć punktom wyż opisanym uczyniw-
szy do cechu wstąpiwszy posługę cechowe powinien będzie rok i sześć
niedziel odprawować, według potrzeby nauk PP. cechmistrzów swoich,
i póki po nim nie nastąpi drugi tedy powinien będzie posługować
do nastąpienia drugiego po sobie do cechu. Wolno też PP. siodlarzom
cechowym robotę swoję publice w sklepie abo w kramach, i na którymkol-
wiek miejscu naznaczonem od IchMMciów PP. radziec, tak jako i insze
towary różne przedawać. Syn mistrzowski tegoż cechu siodlarskiego
ma być wolen od sztuk robienia tylko ma wędrować rok i sześć nie-
dziel do inszych miast, a to dla przeświadczenia rzemiosła i obyczajów, do
tego przed wstępkiem swym do cechu ma przerobić rok i sześć niedziel
za towarzysz, u kogo mu się będzie podobało. A tak świadectwo dawszy
o dosyć uczynieniu rzemiosła swego będzie przypuszczony do cechu między
bracią, jednakże powinien będzie oddać złotych półosma, i poczęstowa-
nie braterskie za kolację złotych półosma. Gdy to odprawi otrzyma po-
środek posłuszeństwa połowicę posługi. Także i ten co mistrzownę
pojmie rzemiosła swego, od sztuki robienia wolny, tylko to odprawi
co mistrzowski syn, ktoby też wdowę pojął z dziatkami wolny od sztuk
oddawszy powinności takowe jako mistrzowski syn, jednakże do tego
z osobna złotych trzydzieści ma dać, a to za puł sztuki, któreby miał
robić. Wdowę ktoby zaś pojął bez dziatek męża swego zmarłego rze-
miosła siodlarskiego, towarzysz powinien puł sztuki, któreby po-
winien robić, ma być wolny od przerobienia powinności, nie tak

3.
44

jako. mastek albo starszmistrz chłopia jednego od męża swego w cechu pozwalamy użyć, tylko ma go oddać na dwanaście niedziel przed wyzwoleniem jego do cechu, aby go mistrz w przyuczonym rzemiośle doznał i wyzwolił. Chłopiec też ma trwać ujednany u mistrza swego na cztery lata nieodchodząc od mistrza swego, a gdyby odszedł, a niebyłoby go sześć niedziel, nie ma bydź przyjmowany na te które już przetrwał lata, ale już znowu gdy się powróci ma trwać cztery lata. Uczyć też mistrz siodlarskiego rzemiosła żaden niema jedno jednego ucznia, a drugiego po nim wolno we trzy lata przyjąć. Wdowy i córki mistrzowskie mają się w swym stanie uczciwie zachować, a gdyby była która przeswiadczona w nierządzie swym, takowych odsądzamy od rzemiosła i wolności. A ktoby takową pojął, powinien całą sztukę robić, także i mistrz gdyby miał bydź przeświadczony w stanie swym małżeńskim, ma bydź od rzemiosła oddalony, albo winę dać według uchwały wszytkiej braci. Wszelki w cechu będący, ktoryby się nieożenił do roku sześć niedziel po wstępku swym, powinien będzie dać do cechu na potrzeby cechowe pięć grzywien. Partacz, ktorejkolwiek jurisdikcii jezliby chciał sztukę robić, powinien się sprawić PP. cechmistrzom w cechu według postanowienia albo uchwały braci wszystkich partactwa swego. Mistrz z inszego miasta, gdyby żądał o pośrodek do wstępnego ożeniony do tego z dziatkami, powinni mu pozwolić wyżej opisanym sposobem sztuki robić, gdyby jeno mógł być w cechu tam w ktorym mieszka może być przyjęty. Bractwa i cechy za pewnemi kondycjami, tylko dla wolności towarzyszów chowania uczniów i ucznia i dziatek swych wyzwolenia, jedno ich mają ujednać, i wyzwalać obecnie i w cechu Lwowskim, jednak że takowe dziatki rzemiosła siodlarskiego nie mogą się szycie mastkami Lwowskiemi albo mistrzowanami. A gdyby kto takową pojąwszy przybył do Lwowa na mieszkanie, powinien całą sztukę

robić. Partactwa wszelakie nieporządne postanowienia wolno sprawować
na każdy czas, których się wiele znajduje w rzemieśle siodlarskiem.
Roboty siodlarskiej niepowinni z kądinąd przywozić, i z żadnych miast,
tylko na jarmarki Lwowskie, a gdyby robotę taką przywieźli, powinni
się z nią wprzód opowiedzieć cechmistrzom Lwowskim, gdyż mogą bra=
cia tę robotę zapłacić, którzy bliźsi są a niżeli kupcy, dla tego aby
się partactwo niemnożyło. A jeżeliby też mistrze Lwowscy roboty tej
niekupili, wolno będzie przedać komu się podobać będzie oddawszy po=
winność do cechu siodlarskiego od każdej sztuki po groszy trzy. Nie=
powinni też gdy robotę przywiozą siodlarską, to jest siodła, tebinki,
taszki, poduszki, wojłoki skorki, i inne do kulbaki należące rzeczy,
2 wszelkie oprocz attowanych rozwiązywać worow ani podsznurować
poki cechmistrze tej roboty nierewidują; A to dla tego aby mistrze
Lwowscy nie mieli nagany przez robotę Nadajaka pod zaborem i prze=
padkiem wszystkiego towaru połowica urzędowi Lwowskiemu, połowi=
ca do cechu, którzyby się ważył odwiązać i przedawać towar takowy
bez wiadomości cechmistrzów; A którzyby robotę jeżeli kto chciał kupić,
powinien będzie dać do cechu od każdej sztuki po groszu na cechowe
potrzebę. A wszyscy partacze na mil trzydzieści mieszkający, a zwłasz=
cza w stronach podolskich wołyńskich i pokuckich nie mogą się
sprawiać jedno we Lwowie, a to dla tego iż Lwowskim mistrzom
w rzemieśle szkodzą, także i inni wszyscy partacze ze wszystkich
krajow polskich mogą się sprawiać we Lwowie, bo im będzie ważno
wszędzie i bez nagany. Albowiem się to pozwala mistrzom Lwow=
skim, i takowa im dana jest moc na takowych nieporządnych lu=
dzi. Mistrzowie zas ze Lwowa nigdzie na sprawę nie mogą jez=
dzić ale gdyby był dokąd turbowany, powinien się takowy sprawić
jako doma w cechu swym we Lwowie. Czeladz rozporządek swoj

mieć mają od mistrzów postanowiony to jest barkały schadzki insze porządki czasów pewnych a to dla tego aby porządnie zatowarzysz mogli zostawać a drugie też towarzystwo nabyte we złych nałogach poprawiać. albowiem nigdzie niemoże zatowarzysz zostać jedno w tém mieście w którymby sztuki robione. Tak że gdyby zarobienia ożenił się powinien się sprawić za siebie i za dziatki swe, chciałliby aby dziatki swe i siebie samego uwolnił od nagany. Ażeby mu wolno czeladź było chować mistrzom rzemiosła siodlarskiego wolno im też robić olstra, jako i po inszych miastach w koronie polskiej, gdyż ta robota siodlarzom należy, wolno też siodlarzom przypuścić do cechu swego rzemiosł inszych, a mianowicie szynkownego rzemiosła za dozwoleniem urzędu miejskiego Lwowskiego, i kontentacią słuszną cechy siodlarskiej, którzy się jednak mają sprawować i sądzić według zwyczaju starodawnego porządku rzemiosła swego nieprzeszkadzając jeden drugiemu w swych porządkach i zwyczajach, wolno też będzie siodlarzom siodła wszelakie farbować, malować, farbami, złotem srebrem tak na czapie jako i na grzbiecie, także i łebinki, które do siodeł należą, stosując się do dekretu PP. sędziów, jako siodlarzom kulbaki, i insze wszytkie rzeczy należące do tegoż rzemiosła malować a jeżeliby się który taki natarł na przeszkodzie będący cechy siodlarskiej, takowego wolno będzie zabrać z wiadomością urzędu, tak grodzkiego Lwowskiego, jako i miejskiego na którejkolwiek jurisdikcii. Towarzysze rzemiosła siodlarskiego, którykolwiek przywędruje do Lwowa powinien się opowiedzieć cechmistrzowi starszemu i prosić o pozwolenie, aby mu kazano spatrzać o robotę na niedziel dwie, co cechmistrz powinien uczynić i rozkazać cechmistrzom aby mu spatrzono w robocie poczawszy od cechmistrza po starszych warsztatach, a jeśli na ten czas będą towarzysze, jeżeliby niebyło towarzyszów, wolno będzie

zaciągnąć z inszego rzemiosła szynkownego, albo też brația młodsi cechu tego mogą spatrzać o robotę. Przerobiwszy dwie niedziele to- warzysz nowotny rachunek ma mieć dopiero na sztufart postanowić to jest siodeł aby wyrobił sześćdziesiąt, a magister ma mu zapłacić według ujednania z nim i według ręki. Niema też robić u jednego magistra, tylko kopę wyrobiwszy siodeł powinien do drugiego ma- gistra pójść także kopę wyrobić, po starszych mistrzach, aż do naj- młodszego. A jeżeli się zechce zabawić przy tém mieście robieniem, niepowinien takowego sztufarku robić, ale na tydzień według ręki i ujednania. A jeżliby się brat takowy znalazł, któryby robieniom na sztufark dawał robotę, i onych jednał, i płacił im tak jako sztufarnikowi, popada w winę do skrzynki cechowej sześć kamieni wosku. Nie powinien też brat od brata czeladzi odmawiać, a gdyby było prze- świadczono, powinien dać dziesięć grzywien winy, połowię urzędowi miej- skiemu, połowię do cechu, a to dla tego, aby jeden drugiego chleba nie zbawiał. Powinni też cechmistrzów mieć dwoich jednego z Polaków star- szego, drugiego z religii greckiej tudzież i stołowych dwa z polaków, a dwa z religii greckiej, aby obierani bywali. Tymże sposobem i czeladź ma się sprawować, dwa towarzysze z Polaków dwa z religii greckiej każdego roku mają obierać. A wyzwolenie ucznia, tak u Polaków, jak religii grec- kiej ważne być ma i przyjmowane. Baltazarów dwa i pisarza, którzy powinni dochodami i rozchodami cechowemi zawiadować, rachunek z nich oddawać czasu zdawania swoich urzędów przed elekcią następującą bra- ci swej, aby dobra cechowe niebyły zawiedzione, przy których klucyki po- winny zostawać od skrzynki cechowej, a tak będą wolni od podatków cechowych pospołu z cechmistrzami i z piszarzem. Mistrzowie powinni będą odprawować suganty we cztery niedziele i sprawy gdzie porządkiem albo obyczajem dawnym i każdy na ten czas powinien się sprawić,

jeżeliby w czem był winien do cechu to jest w posłarkach cechowych i dłu„
gów z bracią i inszych rzeczy tym podobnych. W mówieniu vota jeden dru„
giego, aby nie turbował, i nie przeszkadzał, ale siedząc na swych miejscach, albo
komu należy porządnie czekał, aż na niego przypadnie pod winą kamienia wosku.
Także na ustępie będąc cudzych wotów wysłuchawszy nie powiadał pod winą ka„
mienia wosku, a to dla tego aby każdy niebawiał się nikogo i sprawiedliwie
mogł swoje wotum podać, albo osądzić, przy którym cugancie powinni się sztla„
dać do skrzynki cechowej po groszu, i na suche dni także po groszu. Cechmi„
strze gdyby zaniedbali obesłać cechy na cugant, powinni dać groszy dwanaście
na wosk, także gdyby przez niedbalstwo za zmarłą bracią, mszy ś. w kościele
albo służby bożej nieodprawili w cerkwi gdy z religii greckiej będzie który
brat zmarły jako jest dawny zwyczaj po wszystkich cechach, powinni dać po
groszy osimnastu na wosk. A którzyby zamieszkał na mszą świętą suchedni„
wą, albo na kwartalną służbę bożą w cerkwi, gdyby kto z braci, żona, syn,
córka, albo kto z czeladzi i towarzyszów i ktokolwiek tego rzemiosła umarł,
a niebył na pogrzebie, powinien dać winy groszy sześć. także na cugant
i na suche dni każdy brat. Baltazarowie zaś gdyby omieszkali do otwie„
rania skrzynki, winy na wosk powinni dać po groszy dziesięci. A gdyby
dla niedbalstwa niebył, i dla niego skrzynka nie była, powinni dać winy
groszy osimnaście, ażby się wyświadczył trudnościami, i to klucz powinien
oddać braci inszemu stołowemu czasu niebytności swej w cugant gajny.
Gdyby brat który swarzył się, albo sprzeczny i nieposłuszny był w cechu
ma winy popaść groszy osimnaście, a z osobna gdyby w pospolitem miesz„
kaniu połajał jeden drugiego, to jest na przechadzce, w posiedzeniu, powinien
dać winy groszy osimnaście, i więcej według obelżenia, a to dla tego,
aby bracia zgodnie mieszkali w miłości, jeden drugiego w mieszkaniu
niepodnajmował, ani podkupował, pod winą dziesięciu grzywien połowi„
ca urzędowi połowica do cechu, roboty przed kupcem cudzej niegamił

pod winą szescia kamieni wosku, inne podatki ktoreby za zezwoleniem i uchwałą
wszystkich braci, które nie są tu opisane, takowe które będą z konsensem
PP. radziec postanowione mają bydź można trzymane. Mistrzowie zaś w tym
cechu będący, czeladz, towarzysze, robiennicy i wszelakowie rzemiosła siodlar-
skiego pod te każde i wszystkie z osobna dla nich zwyż opisane porządki
i artykuły teraz i potym będących podlegać mają z powinnościami, kondy-
ciami wzwyż opisanemi. To też wiecznemi czasy w tym cechu siodlarskim
być ma od mistrzow rzemiosła tego siodlarskiego teraz i na potem bę-
dących, że w obieraniu na każdy rok cechmistrzow przysięgłych pierwszego
z polakow, a drugiego z greckiej religii bydz mają cechmistrzami, także i
między czeladzią, jako się wyżej namieniło. A żaden żadnego nie ma uprze-
dzać z mistrzow jedno jako kto wstąpił do cechu. A gdy suche dni
przyjdą, te suche dni i woski wyżej opisane na dwoje powinne się dzielić:
to jest połowica do ołtarza, który sobie katolicy w kościele metropoli-
tańskim lwowskim obiorą, a druga połowica do ołtarzow cerkwie greckiej
także z podobania swego obranej. A ponieważ między rzemiosłami sio-
dlarskiem i hafftarskiem bywają częste niezgody i dissensyje strony
rzemiosła, zabiega temu urząd miejski lwowski, aby się według dawnych
i niedawno postanowionych stosowali dekretow, i taką czyni ordinacyą i
deklaratią: że tebinki czerwone juchtowe także tebinki szare nicią
kowane i tebinki proste na kształt ostrowskich ze wszelakich skór i
materyi jedwabnej także i z sukna robione nie hafftarrom ale samym
siodlarrom tylko do robienia mają należeć. Nie powinni też będą haf-
tarze zakrawać żadnej roboty, która do siodeł należy tylko sami siodla-
rze robić mają, mianowicie poduszki, taszki, tebinki; A jeżeliby pławy
i inne do kulbaki należące rzeczy kazał sobie kto wyhafftować, tedy
to hafftarze mają wyhafftować od siodlarza wykrojone wziąwszy, a do
siodlarza nazad powinni odesłać do robienia pod winą pięciu dzie-
sięć grzywien połowa urzędowi, a połowa do cechu, gdyż każdy

powinien się swoim szczycie rzemiosłem, a cudzego przysposabiać sobie nie powinien. A Siodlarze niech kontentują się swym rzemiosłem według postanowionego sądu PP. radzieckiego że im należy kulbaki robić, poduszki taszki, tebinki, wojłoki, skórki, płaty ze wszelkiej materyi tak jedwabney jako sukiennej, safianowe juchtowe i z inszych różnych skór zdobiące swoje rzemiosło złotem, srebrem, jedwabiem sztepować, jako ich przynależy rzemiosłu, którym Siodlarzom w przedawaniu swojej roboty nikt nie powinien przeszkadzać: To jest otwierać z kulbakami, i inszym siodlarskim towarem sklepu ani kaftarze ani ormianie, w których Siodlarze cechu tego nie powinni sobie szkody czynić, przedawaniem do sklepu ormianom, kaftarzom pod winami wyżej opisanemi nieodpustnemi. My tedy pomieniony urząd miasta Lwowa uznawszy i dobrze uważywszy ćwrzyż opisanych artykułach porządek który sławni i uczciwi Gabriel Cieszkowicz, Błażej Zargbicz, Wojciech Gryglik, Szemion Sawtowicz mistrzowie i fundatorowie cechu tej mieszczanie Lwowscy do żądania uważenia i potwierdzenia podali słusznych i przystojnych dla porządnego w cechu tym mistrzom rzemiosła Siodlarskiego sprawowania przyczyn poszedł, i nic się w nim niecechowego, co ~~nie~~ najduje, coby z pospolitym miasta tego pożytkiem, ozdobą i uczciwością tego rzemiosła być niemiało; A osobliwie chcąc, aby takim porządkiem i postanowieniem zwyczaj inszych rzemiosło ~~w~~ kowo i cechow także i ci w rzemiosłach swych Siodlarskich mistrzowie, towarzysze, czeladź, robiący chłopcy, uczelnicy teraz i napotem będący we wszelakiej posłuszności, uczciwych obyczajach w pomienionej powinności swej zadzierżali się i rządzili: Dla tegoż pomocy bożej wezwawszy mocą praw i przywilejów od najjaśniejszych królów PP. naszych Miłościwych nam nadanych, więc powagą urzędu naszego cechy bractwo onym założyliśmy, jako z tem pisaniem naszem jaż do tąd zakładamy i gruntujemy, artykuły wyżej opisane wszytkie i każdy z osobna potwierdziliśmy,

i umocnili, i od tąd rzeczą i skutkiem potwierdzamy i umocniamy na cza-
sy wieczne, Obiecując to po sobie samych, i którzy potem na urząd radziecki
nastąpią potomnie następujących Collegow naszych i z pomienionego rze-
miosła mistrzów wszytkich, i tych którzy do tego cechu należeć będą
przy zwyż opisanych porządkach i artykułach i sami zachowują, i od tych
którzyby sprzeciwnemi byli pod winą bronić będą. Do których to zwyż opisa-
nych punktów i artykułów cechowych zwyż opisani cechu tego mistrzowie
chcąc zaraz rząd dobry uczynić przychylając się obrali sobie na ten rok
zgodnie cechmistrzów Gabryela Giesikowicza z Polaków, Ostafiego Zarem-
bicz z religie greckiej, i nam onych do potwierdzenia prezentowali, których
my aż do przyszłej elekcyi za cechmistrzów władzą urzędu naszego potwier-
dzili dla lepszej wiary i pewności także i świadectwa, pieczęć urzędu nasze-
go radzieckiego przycisnąć rozkazaliśmy. Działo się we Lwowie na ratusza
w residencyi naszy w poniedziałek nazajutrz po święcie S. Wawrzyńca
męczennika i lewity Roku Pańskiego tysiąc sześćsetnego pięćdziesiątego.
U tego prawa przy pieczęci miejskiej takowy podpis. Samuel Casimirus
Kuszewicz Phil(osophiae et) U.J.D. Civitatis Leopoliensis Notarius. [M]Y JEDY
KROL do zwyż pomienionej SZAWETNYCH rzemiosła siodlarskiego cech-
mistrzów tak katolickiej jako i greckiej religii ludzi jako słusznej łaska-
wie się skłoniwszy supliki, przerzeczone prawo we wszystkich punktach,
clausulach condycyach terminach i paragrafach mocą i powagą N(aszą) Krolew-
ską in q(uan)tum est juris communis salutis Reipub. Eccl(esiaeque) Romanae One-
ribus stwierdzamy i podług dekretów na dniu wyrażone approbujemy.
Na co dla lepszej wiary ręką się naszą podpisawszy pieczęć koronną przy-
cisnąć rozkazaliśmy. Dan. we Lwowie Dnia XVI. M(ie)s(ią)ca Octobra Roku Pań-
skiego MDCLXXI.o panowania naszego II.o ROKU.) ——

Michał Krol

Confirmatio praw cechowi siodlar-
skiemu Miasta J. K. M. Lwowa służących.

Stephanus Hankiewicz
Reg. M(aies)tis Secr(etarius) m.p.

1671

Prócz niniejszego przywileju ładnie na dużych 4 ćwiartkach pergaminowych pisanego, oprawnego i pieczęcią w blaszanej puszce na wyblakłych jedwabnych różowych sznurkach zawieszonej, opatrzonego, jest jeszcze drugi przywilej potwierdzający niniejszy, wydany przez Augusta II. Pisany na 3 ćwiartkach pergaminowych oprawny. Tak się poczyna:

August wtory z Bożey łaski krol Polski, W. X. Lit. Ruski, Pruski, Mazowiecki, Zmudzki, Inflantski, Kiiowski, Podolski, Podlaski, Siewierski, Smoleński, Czerniechowski dziedziczny Xiążę Saski i Elektor. Oznaymujemy tym listem naszym iż pokładany przed nami był list pargaminowy polskim stylem pisany, ręką świętej pamięci Krola JEo Mci Nayjaśniejszego Michała antecessora naszego podpisany i pieczęcią koronną zawiesistą stwierdzony, cały i w niczym nienaruszony zawierający w sobie prawa Confirmatią Cesze rzemiosła siodlarskiego służący, ktorej imieniem supplikowano nam abyśmy mocą i powagą naszą krolewską przerzeczony list stwierdzić i zmocnić i approbować raczyli ktorego series słowo w słowo takowa jest: Oznajmujemy tym listem przywilejem naszym i. t. d.

(Jak następuje Koniec zaś taki:)

rozkazaliśmy. Dan we Lwowie Dnia XVI Miesiąca Octobra Roku Pańskiego 1671 Panowania naszego drugiego roku Michał krol. Locus Sigilli majoris Cancellariae Regni. Stephanus Hankiewicz Regiae Majestatis Secretarius. Przeto My August Wtory Krol łaskawie nakłoniwszy się do przerzeczoney suppliki jako w sobie opiewa, we wszytkich tegoż punktach, Clauzulach Artykułach Conditiach approbować, stwierdzić i zmocnić umyśliliśmy, jakoż powagą naszą krolewską przydając im że im wolno kolaski y karoce obijać bo to do ich należy Rzemiosła approbujemy, stwierdzamy y zmacniamy. Na co się dla większey pewności Ręką naszą podpisawszy Pieczęć koronną przycisnąć rozkazaliśmy. Dan we Lwowie Dnia X Miesiąca Septembris Roku Pańskiego 1698 Panowania naszego II° Roku — Augustus Rex = Confirmatia Praw Cechowi Siodlarskiemu JKMci Lwowa służących nadane

(brak pieczęci)

Przywilej

cechu stolarskiego lwowskiego
od najjaśniejszego ś. p. Króla Michała
Łaskawie potwierdzony i wzmocniony.

Michał z bożéj łaski król polski, wielki xiąże litewski, ruski, pruski, mazowiecki, żmudzki inflantski, kijowski, wołyński, podolski, podlaski, smoleński, siewierski, i czernihowski

Oznajmujemy niniejszém pismem naszem wszem w obec i pojedyńczo każdemu komu to wiedzieć zależy, że nam imieniem i ze strony cechu stolarskiego lwowskiego pokazano dokumenta pergaminowe zawierające w sobie pewne ustawy które się majstrów tego to cechu tyczyły, podpisane ręką najjaśniejszego Stefana króla polskiego, pieczęcią królestwa zatwierdzone, prawdziwe, wierzytelne, niesfałszowane i żadnego znaku podejrzenia nie noszące. Proszono nas przytém, abyśmy takowe królewską Naszą powagą potwierdzić i wzmocnić raczyli, którego to dokumentu treść jest następująca:

Stefan z bożéj łaski król polski, wielki xiąże litewski, ruski, pruski, mazowiecki, żmudzki inflantski i. t. d. xiąże siedmiogrodzki. Oznajmujemy niniejszém pismem naszem wszem wobec i z osobna każdemu, komu to wiedzieć zależy, że nam niektórzy nasi radzcy imieniem stolarzy

miasta naszego Lwowa okazano dokumenta pergaminowe
burmistrza, podburmistrzów i rajców miasta naszego Lwowa, miejs=
ka ich pieczęcią zatwierdzone, zawierające w sobie pewne ustawy i
przepisy należące do dobrego rządzenia się i porządku bractwa
majstrów rzemiosła stolarskiego miasta naszego Lwowa i proszo=
no nas, abyśmy te dokumenta ustawy i przepisy wyżwspomnionych
majstrów Królewską naszą powagą zatwierdzić, wzmocnić i za=
bezpieczyć raczyli; którego to dokumentu treść była następująca:

W imię pańskie Amen. Na wieczną pamiątkę rzeczy.
Ponieważ to co się dzieje wczasie z czasem także i ginie jeżeli
za pomocą pisma i wiarogodnego świadectwa niebędzie zabespie=
czone; dlatego my rajcy miasta Lwowa starsi i ławnicy
oznajmujemy treścią niniejszego pisma, komu potrzebno
wszem w obec i każdemu z osobna, którzy o tém wiedzieć
zechcą że przyszedłszy osobiście przed oblicze nasze w ratuszu
sławetni starsi majstrowie z pewnymi majstra=
mi rzemiosła stolarskiego i mieszczanami lwowskiemi na=
leżytą prośbą od nas żądali abyśmy ich najprzód na chwałę i cześć
Wszechmocnego Boga oraz ku ozdobie i zaszczytowi tego sław=
nego i w ziemiach ruskich pierwszego miasta Lwowa także
dla ich dobra i dla rzemiosła ich stolarskiego lepszego porząd=
ku i zarządzania równemi uczynili drugim rzemieślnikom tego
to miasta mającym cechy i bractwa, i abyśmy im także własny
cech i bractwo utworzyć niewzbraniali mając wzgląd na pożytek
i wspólną potrzebę miasta i przełożyli nam pewne ustawy
piśmienne poniżej wyrażone, według zwyczaju ich rzemiosła
zebrane, i od nich na wzór innych miast Królestwa z dawien
dawna przechowywane i przestrzegane. Na prośbę ich po=
twierdziliśmy i zabezpieczyli owe ustawy, których treść
jest następująca:

Ustawa pierwsza. Wogóle i pojedynczo powinni wszyscy
majstrowie i towarzysze rzemiosła stolarskiego co kwartał
a potem co cztery tygodnie wreście ile kroć tylko na rozkaz
panów rajców lub jeżeli by tego wczasie jaka potrzeba wyma=
gała skoro znakiem cechowym przez starszych majstrów w owym
roku obranych zwoływani będą zejść się do cechu pod karą
dla starszych na groszy 6 a dla majstrów na groszy
3 wyznaczoną lub pod jaką kolwiek inną którą wtedy zebrani
majstrowie osądzą; którą to karę bez żadnej wymówki i odwło=
kania zapłacić mają; chybaby jakowym wypadkiem
lub inną jaką oczywistą potrzebą przeszkodzeni do cechu
przyjść nie mogli. Wtedy to powinien takowy majster lub
towarzysz przeszkodę owę i potrzebę wprzody starszym
majstrom oznajmić. Kara zaś na panów radzców w cechu
wyznacza się sześć groszy a na innych pospolitych majs=
trów i towarzyszów nieposłusznych półgrosza. A ktokol=
wiek z starszych majstrów wejdzie do cechu gdy już karę na
niego nałożono zapłaci grosz jeden inni zaś majstrowie i
towarzysze po półgrosza.

Ustawa druga. Także powinien każden majster i towar=
zysz cechowy rzemiosła stolarskiego na każdej mszy za
zmarłych, które się co kwartał odprawiają, skoro tylko wez=
wanym zostanie bydź przytomnym pod karą trzech
groszy, wyjąwszy tych którzyby w domu niebyli i ci nawet
powinni się starszym majstrom opowiedzieć.

Ustawa trzecia. Także, skoro tylko stary majster na cztery
kwartalne schadzki, które sessyjami zowią, lub w innym ja=
kim czasie przez znak (cechę) cechowych majstrów i towarzy=
szów powoła powinni takowi zaraz za odebranym znakiem
wraz z rodziną lub towarzyszami wprzody nim jeszcze znak

nazad ~~[illegible]~~ powróci zejść się do cechu. Także gdy znak powróci Majster starszy powstając przyzwoicie zgromadzenie zagai i uczci mówiąc: Zagajam obecne zgromadzenie powagą wszechmocnego Boga, Świetnej Królewskiej Mci pana naszego miłościwego powagą panów Burmistrza i Rayców wreście powagą mego urzędu, który sprawuję, i mych ~~[illegible]~~ współbraci cechowych. Jeżeliby kto w takim zagajoném zgromadzeniu drugiego słowami obraził, podpadnie karze, na jaką go inni majstrowie osądzą. Jezliby zaś kto na drugiego rękę wyciągnął będzie karany podług sądu urzędowego L. Burmistrza z rajcami. Tamże mają się wszyscy majstrowie i towarzysze uczciwie i porządnie zachowywać i jeden przed drugim ~~[illegible]~~ jeżeli o co posądzonym będzie czyto majster, czyli towarzysz, czyli też uczeń powinien ~~[illegible]~~ się usprawiedliwić. Jeżeliby kto z takowych był nieposłusznym albo zuchwałym takiego mają majstrowie podług swego zdania poprawić. Gdyby zaś kto owej przestrogi Majstrów niezachowywał taki krnąbrny, ~~[illegible]~~ nieposłuszny i zuchwały majster lub towarzysz ma być ogłoszony i oddany pod ~~[illegible]~~ urząd Panów Rajców, aby go oni ukarali; ~~z~~ chociażby nawet kto utrzymywał że w jakowej sprawie od cechu lub majstrów miał sobie niesłuszność wyrządzoną i z tym się do Panów Rajców odwoływał, niepowinni majstrowie bynajmniej jemu tego zapierać lecz obowiązani są sprawę ową rozstrzygnąć i do Urzędu Radzieckiego przestać. Prócz tego niepowinni starsi majstrowie z gniewu lub nienawiści powziętej drugiego majstra lub towarzysza niesprawiedliwie ~~[illegible]~~ sądzić, lecz tylko według sprawiedli=

wości, i słuszności rzeczy oraz według sprawiedliwego i godne=
go zdania innych majstrów.

Ustawa czwarta. Także obowiązani są i muszą wszys=
cy majstrowie co ćwierć roku do wspólnej skrzyni lub pusz=
ki składać po dwadzieścia groszy i towarzysze cechowi rów=
nież po dwadzieścia groszy za to, że do społeczeństwa z majstra=
mi należą. Tamże mają wyżwspomnieni majstrowie towarzy=
szom ogłosić, iż się podobne pieniądze zbierają najprzód na
chwałę i cześć Wszechmocnego Boga; albowiem z takich pie=
niędzy i innych kar otrzymanych lub złożyć się mających
tak od majstrów jako też od towarzyszów nieposłusznych
złożonych i odebranych utrzymuje się co roku księdza,
który służy przy ołtarzu cechowym i co tydzień po dwie
msze miewa: jedną za żywych drugą za zmarłych. Prócz tego
kupują się za takowe pieniądze świece woskowe na ołtarzu
stojące: to jest cztery świece stojące w lichtarzach, cztery zaś
świece plecione lub kręcone służące do pogrzebu i do nabo=
żeństwa za zmarłych; z któremi to świecami ~~[illegible]~~ każ=
den majster i towarzysz zmarłych, według zwyczaju praw=
dziwych Chrześcijan, do grobu odprowadzić i pochować
zwykli.

Ustawa piąta. Także jeżliby zdolny, wyuczony i w swej
sztuce nienaganny towarzysz rzemiosła stolarskiego chciał
być przyjętym do cechu i majsterstwo pozyskać, powinien
się zgłosić i podczas schadzki kwartalnej udać się do majstrów
z ludźmi godnemi i uczciwemi, z któremi prosić będzie, aby
go majstrowie do swego grona przyjęli. Majstrowie mają ta=
kowego po ludzku i łaskawie przyjąć, i nauczyć, jakim
sposobem rozpoczynając rzemiosło ma postępywać i jak się

w tymże rzemiosle ma zachowywać. Potem powinni go
przez wyrobienie próby lub sztuki, która poniżej jest opi=
sana i rozmierzona, w rzemiosle wypróbować. Próba zaś
czyli sztuka taką być powinna: Skrzynia z fladru
na jaworowym drzewie lakierowana wraz z swemi przegród=
kami i szufladkami czyli z ładiszarniami oraz z innemi
do tego należącemi rzeczami. Powtóre: fasowany
stół jaworowy z skrzynią jaworową z ładiszarniami i po=
działkami, tak iżby się na skrzyni podnosić lub posuwać
mógł. Sztuki te wyrobione będą stosownie do miary jaką maj=
strowie wyznaczą. Towarzysze którzy z kąd inąd przybędą
nie powinni dorazu upraszać aby ich do robienia prób
przypuszczono, lecz muszą wprzódy nim tego żądać będą
rok jeden pracować u majstrów stolarskich; dopiero po upły=
nieniu tego czasu mają prosić, aby ich majstrowie do ro=
bienia prób owych przypuścili. Wtedy to majstrowie wie=
dząc że taki towarzysz znany jest w mieście i że się uczci=
wie zachowywał, powinni [illegible] przypuścić
go do próby, ogłosiwszy miarę owej sztuki czyli próby nas=
naczywszy oraz podobieństwo i kształt onejże, i niemają
przy wyrobieniu takowej wymyślać i coś odmieniać lecz będą
na to tylko uważać aby według wzoru i rozkazu była wyko=
nana; z czego się okaże azali towarzysz jest zdatnym i usposo=
bionym. Jeżeli towarzysze próbę ową z zadowoleniem wykonają
będą chętnie do grona majstrów przyjęci; przyczem 20 groszy
wstępnego złożą i prawo miejskie przyjmą. Przy pokazaniu
próby złożą według dawnego zwyczaju 5 złotych zamiast sprawie=
nia uczty. Dawniej albowiem nowo przyjęci dawali innym majstrom

uztę, lecz to Panowie Rajcy z pewnych przyczyn ~~[illegible]~~ wzbronili nakazawszy tylko aby te pieniądze zamiast uzty do cechu były złożone; które to pieniądze mają być użyte na posiłki cechowe, skupując za nie broń, proch i inne narzędzia dla cechu, płacąc z nich oraz za czyszczenie broni. Jednakże mimo tego powinien świeżo przyjęty majster przy pokazaniu swej próby czyli majstersztuku, niektórym majstrom według swej możności uztę sprawić; przyczem drudzy majstrowie mają wraz z nim się bawić i przepisy czytać, aby się umiał godnie między swemi współnikami zachowywać. Przepisy te powinny także co kwartał być czytane dla młodszych majstrów, aby wiedzieli jakim sposobem dawne zwyczaje i obyczaje wypełniać mają. Jeżeliby zaś towarzysz starający się o majsterstwo próbę swą należycie nie wykonał, wtedy błąd swój tym sposobem naprawi, że w inne miejsce pójść i przenieść się musi, gdzie rok i sześć niedziel jako towarzysz robić i rzemiosła uczyć się będzie; po upłynieniu którego to czasu próbę ową znowu według wzwyż wypisanego sposobu ma zrobić i uskutecznić; tym sposobem albowiem tylko zdolniejszym będzie i pewniejszym w swojem rzemiośle oraz dla miasta pożyteczniejszym.

Ustawa szósta. Także niepowinien żaden niewyuczony majster stolarski czyli partacz dla szkody i uszczerbku cechowych majstrów stolarskich w tym mieście lub w pobliżu przebywać i rzemiosło prowadzić, albowiem sami majstrowie cechowi przyjęci ponoszą ciężary miasta i załatwiają, oraz wszelkie ~~[illegible]~~ krajowe potrzeby zakrywają i tak wczasie spokoju, jakoteż wojny na wszelkie usługi Rzeczypospolitej, nie szczędząc kosztów i życia swego, są gotowi.

Ustawa siódma. Także niema żaden towarzysz podróżny u nieprzyjętego ~~[illegible]~~ i niecechowego majstra, czyli stularza lub partacza dłużej nad dwa tygodnie w mieście jakiem lub innem miejscu robić. W mieście zaś cechowem ma tak długi czas robić, dopóki

dopóki go majstrowie potrzebować będą, lub też jeśliby go majstro=
wie dla niegodziwego zachowania się dłużej trzymać niechcieli. To=
warzysze tacy niepowinni u niecechowego i niewyuczonego
stolarza dłużej jak dwie niedziel zostawać. Jeżeliby dłużej jeszcze
robili, natenczas całą zasługę która po owych dwóch tygodniach za=
robili utracą i prócz tego kary od majstrów i towarzyszów nie
ujdą.

<u>Ustawa ósma</u>. Także niepowinien żaden z towarzyszy so=
bie rzeczy majstra swego przywłaszczać lub też co kolwiek z
roboty albo też z innej jakiej rzeczy bez pozwolenia i woli
majstra swego pod karą utraty swego rzemiosła.

<u>Ustawa dziewiąta</u>. Także nieśmi żaden majster stolarski
z samemi tylko czterema towarzyszami robić; lecz jeżeli ma jed=
nego ucznia, może trzymać trzech towarzyszów, jeżeli ma dwóch
uczniów będzie również dwóch towarzyszów trzymał, jeśli zaś ma
trzech uczniów na tenczas tylko jednego towarzysza trzymać bę=
dzie. Który to porządek nietylko we Lwowie lecz i w innych
miastach i miasteczkach na Rusi, Podolu, Wołyniu i Pokuciu
gdzie są cechy zachowywanym będzie. Również niema żaden maj=
ster posługiwać się więcej uczniami jak trzema; każden z tako=
wych jeżeli jest starszym będzie się uczył lat 4; jeżeli zaś młod=
szym lat 7, albo też jak sam majster najlepiej osądzi. Jeśli=
by w przypadku majster takowych odumarł wtedy powinni ucznio=
wie lata swe u pozostałej wdowy majstra dokończyć. Jeśliby któ=
ren z uczniów bez wiedzy i pozwolenia majsterskiego oddalił
się z nauki i po ośmiu tygodniach na miejsce swe niepowró=
cił, takowy ma się nanowo rzemiosła u swego majstra uczyć
i nauce w niczem się niesprzeciwiać chcąc zgruntować rze=
miosło. Uczniowie którzy się do nauki przyjmują, mają być

w Księgę cechową wpisani oraz lata ich do których się obowiązują, oraz czas od którego poczynają mają się także naznaczyć. Również jezliby się który z majstrów u jakiego Pana lub Szlachcica w zamku lub dworze zgodziwszy się, podjął wielkiej roboty, którejby z swemi ludźmi ukończyć niebył w stanie; wtedy może sobie do takiej roboty według potrzeby więcej towarzyszów nająć; jednakże od każdego towarzysza którego nad zwykłą oznaczoną liczbę przy podobnej pracy trzymać będzie ma do cechu co kwartał, dopóki owej roboty nieukończy tyle fertonów składać, ile towarzyszów trzyma; które to pieniądze do cechu złożone na zakupienie broni obrócone będą.

Ustawa dziesiąta. Także gdyby jaki towarzysz tego to rzemiosła stolarskiego chciał gdzie indziej osiąść, lub w innem mieście albo miasteczku tu w ziemi Ruskiej, Podolskiej i na Pokuciu majstrem zostać, taki wprzódy ma być dokładnie wypróbowany w rzemiośle, aby mu wolno było przyjąć do nauki i ćwiczenia uczniów, którzyby zdatni i w rzemiośle biegłemi stać się mogli; i aby takowych tym sposobem w nauce trzymał jak ich majstrowie cechu naszego w Polszcze, Krakowie i w innych miastach stron odległych oraz w Lwowie głównem mieście Rusi trzymają. Wtedy to taki towarzysz powinien od nas powziąść wiadomość i pełnomocnictwo cechowe, aby wiedział jak się w owym mieście lub miasteczku w którem osiędzie i majstrem zostanie z czeladźmi i uczniami zachowywać i rozrządzać ma; a za taką wiadomość i za udzielenie mu piśmiennych ustaw cechowych zwyczajów złoży do cechu jeden kamień wosku na światło ku chwale bożej. Taki towarzysz wpisany będzie do bractwa na:

szego i wolny będzie od wszelkich innych danin i ciężarów cechowych. Również jeżliby który nieuczony stolarz czyli Partacz zechciał usprawiedliwić i oczyścić, ma w tém żądać naszej Łaski, aby mu odpuszczono, że ze szkodą majstrów robił i rzemiosło prowadził; Majstrowie zaś w tym razie mają sobie łaskawie postąpić.

Ustawa jedynasta. Także jeżli się który z uczniów wyuczy dokładnie rzemiosła i lata nauki swej, czy to tu we Lwowie, czy też w innych miastach i miasteczkach do cechu naszego należących odbędzie, takowy uczeń po nauce według zwyczaju porobi przez 2 tygodnie u swego majstra, a majster będzie obowiązany wyznaczyć mu za ten czas zapłatę według gatunku roboty jako uczącemu się i młodszemu, mając oraz wzgląd na zdatność jego. Jeżeli młodszy towarzysz w robocie tej się wyćwiczy i do lepszej nawyknie, może mu majster cokolwiek do zapłaty dodać lub zapłatę powiększyć. Po upłynieniu tych dwóch tygodni, gdy uczeń zwyczajom zadosyć uczyni i przez wyznaczone dwa tygodnie porobi, powinien majster onegoż publicznie przy wszystkich majstrach w cechu ogłosić, że młody uczeń za naukę rzemiosła zadosyć uczynił. Wtedy Panowie towarzysze wraz z majstrami przyjmą go chętnie do swego grona i wskażą mu jak się dobremi i cnotliwemi dziełami ma zajmować, a nie pijaństwem lub grą kart i kostek, albo też innemi nieuczciwemi rzeczami; i dadzą mu z swej woli godne przezwisko wraz z znakiem i charakterem; jak to jest w zwyczaju używane.

Ustawa dwunasta. Także gdyby który majster cechowy lub też towarzysz drugiego współbrata swego w jakim bądź miejscu zelżył i honor mu odebrał, wtedy powinni sami majstrowie wysłuchać świadectw i po rozważeniu takowych winną stronę według występku i wątku całej sprawy ukarać

Jezliby zaś do poprawy takiego niesfornego majstra lub to=
warzysza pachołka miejskiego potrzeba było, powinni udać
się do Pana Burmistrza i urzędownie żądać owego pachołka, kto=
rego gdy otrzymają, ukarzą zbrodniarza karą na jaką występ=
kiem swym zasłużył.

Ustawa trzynasta. Także niechaj się nikt nie waży
ze szkodą wspomnionych majstrów i ich cechu z kąd inąd tu
do miasta robotę ich rzemiosła sprowadzać ujmując przez to
drugim korzyść i wyżywienie, pod karą zabrania takowej ro=
boty. Która to robota przez sprowadzonego na to pachołka miej=
skiego ma być zabrana, do ratusza oddana i sprzedana. Pienią=
dze zaś zebrane za takową robotę podzielone będą na chorych ubo=
gich leżących w szpitalach. Ustawa niniejsza ma się także roz=
ciągać i na innych majstrów i towarzyszów prowadzących rzemios=
ło nienależąc do cechu, wyjąwszy tylko wolności podczas jarmarków.

Ustawa czternasta. Także synowie majstersy, którzy tu w
miejscu rzemiosła u cechowych majstrów stolarskich się wyu=
czyli, mają robić tylko połowę próby czyli półsztuki, stoso=
wnie do tego jak im majstrowie miarę dadzą i kształt poka=
żą i wyznaczą. Jednakże powinni z reszty wydatków które inni
majstrowie zapisując się do cechu składają i oddają, cechowi, gdyż
to zbiera się tylko na wspólne potrzeby, uiścić się i oddać.

Ustawa piętnasta. Także powinien każden majster
lub towarzysz być przytomnym przy pogrzebie, nabożeństwie
i mszy za zmarłych z czeladzią lub bez czeladzi, stosownie do tego
jak im się przez posłanie znaku cechowego ogłosi, pod karą
pół grosza.

Ustawa szesnasta. Także jeżeli któren z majstrów przyj=
mie młodzieńca na naukę i wyuczenie się w rzemiośle stolars=
kim, powinien najprzód takowego młodzieńca przez 2 tygodnie

wypróbować, czyli czyli się do rzemiosła szczerze przykładać i
czy się mu majster lub też on majstrowi podobać będzie; skoro się
już po owej próbie ugodzi powinien i lepszym i pilniejszym
się stać, oraz starać się wszelkiemi siłami w tym rzemiośle
postępować. Musi także do cechu 6 groszy dać i złożyć na
znak że się od tego to czasu do rzemiosła przykładał i ta=
kowe pojął. W przypadku gdyby młodzieniec w nauce będący
umarł, powinni go majstrowie uczciwie jakby innego swego
współbrata pochować. Jeżeli zaś wyjdzie z choroby i dawne zdro=
wie odzyska, powinien za to dobrodziejstwo majstrowi swe=
mu być wdzięczny. To zaś co majster wyłożył na lekarstwa i
na potrzeby jego, ma skoro towarzyszem zostanie z dobrą wo=
lą i podziękowaniem majstrowi swemu odrobić. Jeżeli się zaś
w czasie nauki dla majstra dobrze zachowywał, żadnej nieczynio=
szy szkody, może majster uczniowi ~~[illegible]~~ wyświad=
czone dobrodziejstwa podarować i odrobienie opuścić. Również
będzie to obowiązkiem i ~~[illegible]~~ powinnością ucznia narzędzia
majsterskie wszelkiego rodzaju pilnie chować i strzedz aby
które z nich nie zginęły; gdyby zaś cokolwiek z takich narzę=
dzi przez niedozór i niedbałość ucznia zginęło, powinien je
uczeń kupić, majstrowi oddać i powrócić.

Ustawa siedemnasta. Także gdyby któren towarzysz swa=
wolnie, bez żadnej przyczyny i bez woli majstra w dni powszed=
nie nierobił i ze szkodą, uszczerbkiem i wstydem swego majstra
drugich bezczcił, kłótnie i sprzeczki rozpoczynał albo podniecał,
lub też jakowe niesforności porobił, ~~[illegible]~~ ma być ukarany
według swego występku i uznania majstrów.

Ustawa osiemnasta. Także jezliby któren z majstrów z in=
nego miasta towarzysza jakiego żądał, i jezliby towarzysz ów
na żądanie majstra przyszedł, wtedy niepowinien towarzysz taki
udawać się do innego majstra i niema bydz komu innemu

szykowan jak tylko temu majstrowi który go żądał. Porobiw=
szy u tegoż majstra dwa tygodnie gdyby mu się miejsce tam=
to nie spodobało, może do innego iść i u kogo innego robić.
Jednakże żaden z majstrów niepowinien drugiemu czeladzi
podmówieniami lub darunkami odmawiać, wyjąwszy w tym
razie jeżeli się z pewnością dowie, że towarzysz u majstra
gdzie robi dłużej zostać sobie nieżyczy i że gdzieindziej chce
wywędrować; wtedy dopiero może go zachęcać aby mu w robo=
cie pomagał. Gdyby kto przeciw temu sobie postąpił ma złożyć
kamień wosku w cechu, albowiem czyn taki sprzeciwia się
miłości chrześcijańskiej. Jezliby zaś jaki towarzysz przez
własny popęd skąd inąd przyszedł powinni mu drudzy to=
warzysze majstra wyznaczyć czyli naszukować, u któregoby
chciał pozostać. Jezliby zaś taki towarzysz z nikim nieza=
warł i niemiał znajomości, i gdyby w mieście owym wprzody
nigdy niebył, wtedy powinni mu stały towarzysze wymie=
nić majstrów nie chwaląc ani nie ganiąc żadnego, a u które=
goby sobie robić życzył, mają go tam natychmiast zaprowadzić
i umieścić. Jezli by zaś majster towarzysza tego niepotrzebywał
mają mu wyszukać innego, gdzieby go potrzeba było i zrobiwszy
mu tym sposobem miejsce mają go tam według dawnego zwycza=
ju zaprowadzić.

<u>Ustawa dziewiętnasta</u>. Także niechaj się żaden towarzysz
nieważy odchodzić od swego majstra na dwa tygodnie przed
jarmarkiem i na 2 tygodnie po jarmarku, dopoki nie otrzy=
ma na to pozwolenia wyraznego od majstra swego na 2 tygodnie
przed odchodem. Gdyby majster ~~[illegible]~~ na prośbę towarzysza, tako=
wego wypuścił z roboty, wtedy ma towarzysz pomienione dwa
tygodnie skoro wróci do miasta u tegoż majstra odrobić. Rów=
nież niepowinien się żaden towarzysz od swego majstra na 2

tygodnie przed uroczystemi swiętami Wielkiejnocy, Zielonych
swiątek, S. Michała i Bożego Narodzenia oddalać, ani też maj:
ster towarzysza zmieniać nie może.

Ustawa dwudziesta. Także skoro się jakowyś majster
tego rzemiosła u którego mieszczana lub u kogo innego
roboty się podejmie, niepowinien żaden inny majster robotę tę dla
siebie odmawiać lub takowej bądz prozbami, bądz też oszczerst=
wem przeszkadzać. A gdyby mieszczanin niedokończonej
jeszcze roboty niechciał zapłacić i gdyby drugą połowę ro:
boty komu innemu do ukończenia chciał oddać, niepowinien
żaden inny majster takiemu mieszczanowi lub takiej oso:
bie robić, dopoki pierwszy majster niebędzie zupełnie zapła:
cony i zaspokojony; pod karą jednego kamienia wosku, chy:
baby w tem inna jaka słuszna i sprawiedliwa przyczyna
zachodziła.

Ustawa dwudziesta pierwsza. Także powinien każ:
den majster starać się dla towarzysza swego, który się w
warstacie uczciwie i godnie zachowuje, aby tenże towarzysz
co niedzieli miał koszulę czystą, rownie jak też inne potrze=
by tegoż rodzaju, także aby co miesiąc miał pościel wypra=
ną a co dwa tygodnie da mu na łaźnię półgrosza. Ma tak=
że od Swiąt Wielkanocnych aż do S. Michała archanioła towarzyszom da=
wać napitek, który to napitek od S. Michała aż do Swiąt
Wielkanocnych ustanie i niebędzie dawany. Towarzysz zaś
począwszy od S. Michała aż do czwartej niedzieli popiel=
cowej ma wstawać do roboty o dziewiątej godzinie i będzie
robił aż do zapalenia świecy czyli aż do zmroku; a od czwar:
tej niedzieli popielcowej aż do S. Michała ma wstawać do
roboty i takową zaczynać jak się tylko rozwidni ze świtem
i ma koło swej roboty pilnie aż do godziny dwudziestej trzeciej
pracować, nieprzeszkadzając w robocie i nie zabawiając

mowami niepotrzebnemi i pogadankami. Również niebędzie miał
towarzysz więcej trunggieltu, jak tylko grosz jeden, a jezliby
co więcej dostawał to w tym jedynie będzie wola majstra słosow=
nie do zachowania się towarzysza. Także powinien się każden
dobry towarzysz, któremu chodzi o swą cnotę w warsztacie swoim,
tak w słowach, śpiewkach jakoteż uczynkach i postępkach swo=
ich, zwłaszcza w obecności żony majsterskiej, której jednaką cześć
jak majstrowi ma oddawać, przystojnie zachowywać.
Równie mają się w przytomności dziewcząt, córek, synów i wszyst=
kiej czeladzi tego wystrzegać, coby wstydliwe uszy obrazić i zgor=
szenie lub zły przykład dać mogło; albowiem takiego posza=
nowania jakie majstrom swoim wyświadczają, mogą się także
i od innych skoro majstrami zostaną spodziewać, a jaką
miarką komu mierzą, taką też będzie im oddano.

<u>Ustawa dwudziesta druga</u>. Także obowiązany jest każ=
den majster stolarski, jeżeli robiący u niego towarzysz
popadnie w chorobę, takowego słabego towarzysza przez dwa
tygodnie na własne koszta i wydatki opatrywać; gdyby zaś
po dwóch tygodniach nieozdrowiał, natenczas chociaż majster
obowiązany jest na własne koszta i wydatki takowego jak naj=
lepiej opatrywać i pielęgnować, powinien ów chory skoro
przyjdzie do siebie i dawne zdrowie odzyska, wszystkie
koszta, które majster podczas słabości na potrzeby jego wyło=
żył, z dobrą wolą i podziękowaniem odrobić, aby za niewdzięcz=
ność niebył od samego Boga ukaranym. Gdyby zaś taki chory to
warzysz umarł, natenczas powinien jego majster w przytom=
ności drugich majstrów i towarzyszów zrobić spis jego rze=
czy, które to rzeczy po śmierci jego zostawione do siebie weźmie
i tak długo trzymać będzie, dopoki ktoś z jego krewnych i blis=
kich nie przybędzie i o takowe się nie zgłosi. Wtedy dopiero
to ów majster wszystkie spisane rzeczy w przytomności dru=
gich majstrów i towarzyszów za tychże zezwole=

niem wyda, wyda i takowym bliskim powróci, jednakże powi=
nien ów bliski lub krewny, majstrowi takiemu wszystkie
przyczynione koszta i wydatki wraz z kosztami pogrzebu i cokol=
wiek by tylko zmarły miał powrócić, spłacić.

Ustawa dwudziesta trzecia. Także niema żaden majster tajemnic majsterskich które się tak co do Panów Radzców, jako też co spraw cechowych zachowują, przed cudzemi, a zwłaszcza przed żoną i czeladzią lub przed inną jaką osobą, albo też podczas uczty wyjawiać. Także niepowinni w przytomności tego kogo sądzą o jego sprawie mówić, lecz ma wtedy wyjść gdy się bracia naradzają. Albowiem nie bez przyczyny się to dzieje jeżli komu wyjść każą, rzeczy cechowe które się wolno odbywają, mogą wtedy poczęści bezpiecznie bydz wyrażane i sądzone, poczęści też dla tego, że taki którego sprawę sądzą i któremu wyjść nakazano, mógłby się łatwo znaleść jako brat z bratem lub jak przyjaciel z przyjacielem. Dla tego też niepowinien żaden z Starszych lub też z drugich majstrów innych rozporządzeń i zwyczajów (prócz wyżej opisanych) sobie wymyślać, tworzyć i wynachodzić któreby się do szkody, zaguby i zamieszania w Rzeczypospolitej i cechu stolarskim miasta tegoż przyczynić mogły; lecz mają powyżej wyrażone zwyczaje i ustawy co roku przysięgą być stwierdzone. A gdyby się coś trudnego, przykrego i niezwyczajnego, czegoby sami majstrowie cechowi dokładnie rozstrzygnąć nie mogli i nie potrafili wydarzyło, natenczas powinni się w takich rzeczach dla powzięcia wiadomości udać się do urzędu Sławetnych Panów Radzców tegoż miasta i w takim razie prosić o radę jak sobie postąpić mają. Zgoła niepowinni nic w takich rzeczach bez narady Panów Radzców robić.

My tedy Rajcy wyżwspomnionego miasta Lwowa, zważając na to żeśmy zobowiązani urzędem naszym jak najmocniej starać się powinni religij i bogobojności dozierać, chwałę bożą roz

szerzać, nad uczciwością i cnotą miasta czuwać, o pożytek dla
miasta się starać, na rządy i wspólne dobro mieć baczność i o
wszystkim, co kolwiek na przyszłość jest potrzebne mieć staranie;
a zwłaszcza ponieważ się cechy i bractwa rzemieślnicze dla
zaszczytu miast, dla sławy Rzeczypospolitej, dla dobrego bytu,
korzyści i wspolnego dobra, oraz dla potrzeby w czasie spokoju
i dla obrony w czasie wojny, zakładają i urządzają aby z tako-
wych cechów i bractw w Rzeczypospolitej i miastach przybywa-
li i mnożyli się obywatele a pielęgnując cnotę, aby przykłady uczci-
wości, dobrych obyczajów i karności miejskiej, oraz i posłu-
szeństwo w wszelkich potrzebach Rzeczypospolitej wzrastać
mogły, któremi się tylko jedynie miasta chlubić i rządzić
oraz szczęśliwe swe początki czerpać mogą; dla tego też
przychylając się do sprawiedliwego i słusznego żądania P. Star-
szych i reszty majstrów pomienionego rzemiosła stolarskiego,
a przytem mieszczan lwowskich, stosownie do obowiązku urzę-
du naszego rozważyliśmy wprzódy pilnie powyższe ustawy spi-
sane nam podane i roztrząśli, przekonawszy się
że takowe jedynie tylko do chwały bożej, do wspólnego dobra,
polepszenia miasta tegoż do uczciwego rządu i godnego prowadze-
nia ich cechu, oraz do miłości braterskiej zamierzają. Dla tego
też wezwawszy ku pomocy imie wszechmocnego Boga na tychże
powyżej przez majstrów rzemiosła stolarskiego spisanych usta-
wach, założyliśmy i ustanowili cech ich i bractwo, jako też
niniejszem zakładamy i stanowimy, potwierdzając, zabez-
pieczając i wzmacniając niniejszem na wieczne czasy też usta-
wy we wszystkich i szczegółowych ich punktach, warunkach
i zasadach, zostawiając sobie tylko i następcom naszym
zupełną władzę, ustawy tegoż rodzaju, według potrzeby rzeczy
i odmiany czasu, jeżeli i o ile to potrzebne będzie i konieczne, wy-
doskonalać, łagodzić, poprawiać, zmieniać, i zamiast takowych
nowe, stosowniejsze do pożytku i dobra Rzeczypospolitej, miasta,

oraz ich rzemiosła układać według osnowy i swiadectwa niniejszego przywileju, do którego dla wiary większej i widoczniejszego świadectwa pieczęć jest przyłożona. — Dan w ratuszu w ~~Krakowie~~ poprzednią Sobotę, przed uroczystością S. Macieja ewangielisty i apostoła. Roku pańskiego: Tysiąc pięcset szesćdziesiątego drugiego.

My tedy Król Stefan przychylając się łaskawie do tej prośby, uznaliśmy za rzecz potrzebną wszystkie i ~~w~~ szczegułowo powyżej zawarte ustawy wraz z ich osnowami, zasadami i warunkami powagą naszą Królewską potwierdzić, zabezpieczyć i wzmocnić, co też niniejszém naszem pismem potwierdzamy zabezpieczamy i wzmacniamy na wieczne czasy, rozkazując aby takowe moc należytej i wiecznej pewności, o ile się tylko prawu powszechnemu, ~~ta~~ statutom, i konstytucyjom Królestwa naszego nie sprzeciwiają, otrzymały; udzielając prócz tego wspomnionym majstrom stolarskim lwowskim tę swobodę, że im wolno będzie udzielać majsterstwo towarzyszom rzemiosła stolarskiego, których za zdatnych i zdolnych do osiągnienia majsterstwa uznają, podobnie jak majstrom stolarskim miasta naszego Krakowa; którzy to nowi majstrowie w wykonaniu rzemiosła stolarskiego, taką powagę mieć będą, jak gdyby od starszych i całego zgromadzenia cechu stolarskiego krakowskiego obrani byli i majsterstwo otrzymali. Ci zas którzy wykonują rzemiosło stolarskie niebędąc do cechu, praw i zasad cechowych urzędownie przyjętemi i przypuszczonemi, nienależąc oraz do społeczeństwa cechu pomienionego, niemogą mieć pozwolenia prowadzić swe rzemiosło i roboty swe sprzedawać w pobliżu miasta naszego Lwowa, i niepowinni być od majstrów do wykonywania swego rzemiosła przypuszczeni. Na ~~poświadczenie~~ wiarogodność tego wszystkiego daliśmy niniejszy przywilej podpisany ręką

naszą i kazaliśmy go pieczęcią Królestwa potwierdzić. Dan w Krakowie dnia dziewiątego miesiąca Maja Roku pańskie=go: Tysiąc pięcset osiemdziesiąt piątego, panowania zaś nasze=go: Dziesiątego. — Stefan Król — Miejsce pieczęci — Sekre=tarz Młodziejowski.

My tedy Michał Król przychylając się łaskawie do prośby pomienionego cechu osądziliśmy za rzecz potrzeb=ną powyżej zawarte przywileje we wszystkich ich punktach i warunkach potwierdzić i wzmocnić; co też niniejszem potwierdzamy i wzmacniamy. A ponieważ cech ten dla szczupłości swej, miejskim ciężarom zadosyć uczynić niemoże i tyle trudności w swem rzemiośle miało; dla tego też pod prawo tych ustaw, niektórych im podobnych rzemieślników dokładamy i dołączamy; jako to Miechowników, Szklarzy i Tokarzysków tychże; którzy połączeni rzemiosło swe wykonywać mają, bez doznawania trudności od Budowniczych, Snycerzów, i Organ=mistrzów. Na wiarogodność tej to rzeczy, daliśmy niniejszy przywilej ręką naszą podpisany i kazaliśmy go pieczę=cią Królestwa potwierdzić. — Dan we Lwowie dnia 16 miesiąca Pazdziernika R. Pańskiego 1673 Królestwa zaś naszego 4go roku.

Michał Król.

Stanisław Bużeński Jene=ralny Rejent Kancellaryi Królewstwa.

Potwierdzenie stolarzy miasta Lwowa.

5378 A 4

Copia pisana na pargaminie zostaje u Cechmistrza

62

1740

August Trzeci.

Z Bozey Łaski Krol Polski W: X Lit: Ruski, Pruski, Mazowiecki, Żmudzki, Inflantski, Kijowski, Podolski, Podlaski, Siewierski, Smolenski, Czerniechowski. Dziedziczny Xiąże Saski, y Elektor.

Oznaymuiemy tym listem Przywilegem Naszym, komu to wiedziec należy, iż pokładane było przed nami całego Magistratu Miasta naszego Lwowa Prawo pod datą Dnia Pierwszego Paździerznika Roku Pańskiego Tysięcznego Siedmsetnego Czterdziestego Sławetnym y Uczciwym Kunsztu Introligatorskiego Mieszczanom Lwowskim nadane y supplikowano Nam iest przez Panów Rad Naszych y Urzędników Dworu Naszego abysmy pomienione prawo, powagą naszą krolewską zmocnili y ztwierdzili, które od słowa do słowa tak się w sobie ma. My Radzcy Miasta Lwowa wszystkim w obec, y każdemu z osobna komu to wiedzieć należy, wiadomo czyniemy, iako przed zupełny Urząd przyszedszy Sławetni y Uczciwi Mieszczanie Lwowscy konsztu Introligatorskiego po własnych Imionach niżey napisani, będąc napomnieni od Urzędu Naszego pod czas Elekcyi Urzędow Miasta tego w Roku teraznieyszym niedawno uczynionego tak spolnie y iednostaynie między sobą postanowili aby porządki kunsztow swoich Introligatorskich w tym Mieście według zwyczaiow Inszych Kunsztow po koronie pewnym Prawami Obyczaiami, y Artykułami zmocnione, y opisane na czasy wieczne przez siebie y Potomnych swoich trzymali, i według onych przystoinie, cicho w kunszcie swoim zachowali się. Żądali Urzędu Naszego, abysmy według starodawnych Miasta Naszego Przywilejow Dekretow y po wszystkim krolestwie zachowuiące się zwyczaiow, ... y opisanego Prawa Magdeburskiego, naprzód ku czci y pochwale Imienia Pańskiego, potym tez ku większemu Miasta tego pozytkowi y ozdobie pomienionych Kunsztu Introligatorskiego Konfraternią postanowili, y onym porządki albo Artykuły pewne, które nam według zwyczaiow, y zachowania swego teyże Konfraterni na pismie gotowym podali do słusznego porządku przywiedli, y potwierdzili których Artykułow taki iest.

Punkt 1. Postanawiamy aby Panowie Bracia zgromadzoni w Konfraterni zostaiące ieden drugiego miał w przystoiney Uczciwości, żeby między niemi zamowy nieuczciwe niezachodzili, także aby Jeden Drugiemu kiedy Wotum alias Sentyment swoi daie nieprzeszkadzał, drugich nie turbował, Czego Panowie starsi kunsztu tego powinni przestrzegać aby Uczciwość Przywilejom Nayjasnieyszego Krola tudziez y Ordynaciy szlachetnego Magistratu w całosci zostawała. Na każdy Kwartał Suchedniowy powinni bydz Przywileje Nayjasnieyszego Krola,

/.

zwszelką uczciwością przy Kwartalney Sessyi czytane, punktatym, aby każdy Brat słyszał y wiedział czego ma się mawarować, a ieżeli przeciwko Bratu co ma powinien się skarżyć przed Panami Cechmistrzami, co Panowie starsi uznawszy słuszność, skarać powinni według wynalasku niżey opisanego w Punktach. Także przy Kwartalney Sessyi sukcedniowey powinni Panowie Cechmistrze odbierać Kwartalnego od Każdego Pana Brata gr. 6. a który by co wykroczył przeciwko temu postanowieniu, ma dać toties quoties winy groszy Dwanaście na potrzeby Konfraterni.

Punkt 2. Gdyby który Magister zatrzymał Tabliczkę alias znak, którą obsyłaią Panów Braci do Konfraterni, ma bydź winą karany ile Magistrów nie dojdzie, za każdego groszy trzy, a ieżliby ią stracił, ma in instanti inną kazać zrobić, pod winą groszy Dwadzieścia. A któryby z Magistrów niebył posłuszny w Rzeczach Konfraterni które pochodzą z rozkazania Urzędowego, y starszych Magistrów, temu ma bydź Codzić odięta, co ma bydź za wiadomością JMC Pana Presidenta, y Ich Mców Radziec, dotąd aż by zadosyć uczynił w przewinieniu swoim. Któryby Magister Codziri niemiał, taki do żadnych Urzędów Cechowych nie powinien bydź przyięty. Także któryby się Magister taki in Gremio Konfraterni pokazał, żeby Arkana ab extra wynosił, y rozgłaszał, takowy pod tęż karę podpada, y mieysca w Cechu mieć nie może.

Punkt 3. Postanawiamy także y to ieżeli by się trafiło, żeby tu do miasta Lwowa iaki magister kunsztu Introligatorskiego z innego Miasta przyiechał a Introligatorstwa chciał robić, takowy powinien prawo Mieyskie przyiąć, sztuki iako inny Towarzysz zrobić y listy z tamtego Miasta ma prezentować, od Urodzaju list pokazać, Konfraterni Satisfakcyą uczynić kolacyą według przepomożenia swego dla Panów Braci sprawić, a ieżliby w tamtym Mieście sztuki, y Młodzieństwo odprawił, tedy tu będzie wolen od robienia sztuk tylko powinien będzie dać do Skrzynki konfratrów na potrzeby Konfraterni Złotych Czterdzieści y trzy, y groszy Dwadzieścia.

Punkt 4. Który by chciał Towarzysz kunsztu tego, do porządku Introligatorskiego przystąpić, potrzeba by był wyuczony dobrze, według zwyczaiu y biegłości na lat pięć, u Jednego Magistra, a żaden nie ma bydź przypuszczony do Konfraterni, któryby nie pokazał Listów Dwóch. Jeden ma bydź pokazany z Metryki, iak iest urodzenia dobrego, Drugi od Wyuczenia y Wyzwolenia Kunsztu tego, iako się lat pięć uczył pod pieczęcią. Przytym ma prosić Panów Seniorów o Obesłanie Braci ieżeliby chciał do Konfraterni przystąpić, ma się w przód sprawić, gdzie Towarzyszem został y Examen odprawił.

Punkt 5. A gdy się z tego sprawi powinien będzie tenże Towarzysz Cwierć Roku u Jednego Magistra przerobić, u którego mu będzie naznaczono przez Panów Seniorów. Przytymże od tego Magistra ma się starać

o Porządek Konfraternij a to dla tego aby był examinowany, ieżeli iest dobrze ~~wyxxxxxy~~ w Nauce wyćwiczony, aby probę Kunsztu Swe-go pokazał, ale przod powinien będzie wędrować dwie lecie, ieżeli Towarzyszem Wędrownym nie iest, potym ma żądać o pokazanie Sztuk iakie ma robić, ieżeli Syn Magistrowski połowę Sztuk, ieże-li uczeń ktory się na lat pięć zapisuie, ten ma wszystkie Sztuki robić zadosyć uczynieniem powinnosciom zwysz opisanym, ktore mu maią bydź pokazane y przyznane. Naprzod ma pokazać takową probę ktora się zowie sztukami, powinien robić u tego Ma-gistra, u ktorego z Konfraternij Bracia naznaczą z Starszych Magistrow, a takowy żaden niema bydź do sztuki, y Konfraternij przypuszczony, tylko ten Urodzenia dobrego, y w swym Kunszcie dobrze wyuczony y wyzwolony. A takowa ma bydź sztuka Kunsztu Introligatorskiego robiona.

Punkt 6. Towarzysz każdy kunsztu tego takową Sztukę wyrobić ma sam własnymi rękami swemi, y nakładem swoim u ktorego kolwiek z Swoich Magistrow Starszych, albo będzie mu przez Star-szych Magistrow naznaczono będzie tak Exemplarze iako Wszy-stek inszy nakład do tych Sztuk należący. Te Sztuki tak maią bydź robione Missale Romanum in folio, item Breviarum Roma-num in Quarto w Jedney części Horae Diurnae in Octawo, Emma-nuelis Alvari Grammaticae. Te sztuki maią się robić wszystkie zło-cisto Marynes w Czerwoną Skurę stemplowano po Skurze, z Klauzura-mi Gdanskiemi. Po Polsku Modlitwy Heroina, Officium, Krotkie Zebranie, Winnica, Kwiatek Lilowy te sztuki złocisto Marines w Kusz, albo w łapę z Klauzurami Gdanskiemi maią bydź zrobione, a gdy te sztuki robić będzie, Magistrowie Starsi doglądać tey roboty maią aby nie była przez kogo inszego robiona, a ten Towarzysz ma dać znać Starszym Magistrom, gdy około tych Sztuk robić będzie, a bez nich nie ma nic robić. A gdy takowe sztuki naznaczone zakończ powinien się będzie w Konfraternij wszystkim Magistrom do Uwagi pokazać. Ieżeli by w oddawaniu Sztuk tych nagana iaka była to się przyznać za Sztuk dosyć uczynienia. Ale znowu powinien będzie ćwierć roku przerobić, u ktorego mu Bracia naznaczą a to dla tego aby się lepiey przećwiczył w roboce. Potym na znowu żądać Sztuk, w zwysz opisane robić wszystkie. A ieżeliby ieszcze co nie doskonale zrobił, to się Panom Magistrom Starszym na rozsądek zdaie. A po ukazaniu Sztuk powtornych y przy Uznaniu Magistrow Wszystkich ieżeli będą przyięte powinien będzie Uczte na wszystką Konfraternija sprawić. Przy oddaniu ma się opowiedzieć ieżeli ma wolą Magistrem zostać w Kunszcie Introligatorskim. Opowiednego ma dać Złotych Dwanascie.

Punkt 7. Przypatrzywszy się słusznie Konsztom wszystkim iż żaden Magistrem nazwanym bydź nie może, tylko ten ktory porządnie,

/.

y dostatecznie sztuki zrobi, Przeto chcemy y postanawiamy aby żaden Towarzysz robienia sztuk nie odprawował pieniężnymi y owszem one porządnie tak iako są wyrażone oddawał y odrabiał. Gdy któremu Towarzyszowi Sztucznemu przyidzie sztuki swoie w Przywi, leju opisane oddawać tym sposobem powinien ie będzie, to iest po iedney tylko na stoł, A Magister Młodszy podawać ma. Ktorey sztuce ma się każdy Brat statecznie przypatrzyć, y oniey zdanie swoie iezeli źle albo dobrze zrobiona Braci wszystkiey powiedzieć, W czym żaden przeszkadzać nie ma pod winą Osmiu Złotych. Czego Panowie Starsi Introligatorowie iako na to przysięgli z pilnością przestrzygać y doglądać będą. Errory ktoreby Braćia słusznie uznali, powinien ie Pisarz z pilnością napisać. która to sztuka wszelka przez młodszego Magistra na uznanie ma bydz podana, ex pluralitate votorum przyięta.

Punkt 8. A iezeliby ktory z Introligatorow chciał Konfraternią Introligatorską przyjąć, ten powinien będzie mieyskie Prawo Lwowskie przyiąwszy mieszkać we Lwowie. Y tak że Konfraternią Introligatorską według Praw y porządku oneyże należących y we wszystkim się według tych Praw y porządkow sprawować; (alias) Jezeliby Konfraternii przyjąć niechciał tedy mu nie ma bydz kunsztu Introligatorskiego robić dopuszczono pod Winą pięćdziesiąt Grzywien ktora Wina tak iako y insze obrócić się ma. W przyimowaniu takowych do Konfraternij aggrawować nie będą, tylko na przeprawę całey Konfraternij oprocz Towarzyskiego y opowiednego Złotych sto Trzydziesci y ieden dzieląc na trzy Raty do ~~Konfraternii~~ Wypłacenia Tey Konfraternij Introligatorskiey na każdą Ratę po Złotych Czterdziesci y Trzy y groszy Dwadziescia y kolacyie Dwie według przepomnożenia sprawić. Pierwsza przy Wstępie do Konfraternij Druga przy oddawaniu Młodzieństwa.

Punkt 9. A Gdy według punktow wszystkich opisanych sprawować się będzie ma prosić Panow Magistrow Starszych o mieysce aby mu było dane w Konfraternij y powinien będzie dać do Skrzynki Braterski na potrzeby Konfraternij przy swym wstępie Złotych Czterdziesci y Trzy y groszy Dwadziescia, y ma bydz nakazano od Panow Magistrow wszystkich, tak się ma sprawować w Konfraternij kunsztu tego Introligatorskiego należący Magister wstąpiwszy do ~~Kunsztu~~ Kongregacyi powinien będzie posługi tęyże Konfraternij odprawować Rok y Niedziel sześć według potrzeby nauki Panow Starszych poki ponim drugi nienastąpi.)

Punkt 10. Syn Magistrowski kunsztu Introligatorskiego po wyterminowaniu swoim ma wandrować Rok y Niedziel Sześć do inszych Miast, a to dla przećwiczenia się w kunszcie y obyczaiach, a iezeliby chciał wstąpić do Kongregacyi ma wprzod przerobić pół Roku Za Towarzysza u Ktorego mu będzie naznaczono od Magistrow Starszych. A tak świadectwo dawszy z kunsztu swego będzie przypuszczony do Konfraternij między Braci

Jednak będzie powinien Opowiednego oddać Złotych sześć y puł Sztuki
zrobić, Kolacyą dla Braci sprawić, y Złotych Czterdzieści y trzy y groszy
Dwadzieścia oddać do Skarbu Kongregacyi. A gdy to odprawi, otrzyma
mieysce w Konfraterny tegoz Kunsztu.

Punkt 11. Ktory by kolwiek Bibliopola albo Drukarz księgami handlu,
iący miał naczynie Introligatorskiego, albo Towarzyszow, Chłopiow
chować, albo tez sam tym kunsztem chciał się bawić, takiemu niebędzie
wolno. A takiemu ktory by się tego ważył za wiadomością Panow Ra,
dziec Naczynie iako y księgi robione zabrać y Takowy, wszelki powi
nien będzie Radzie Lwowskiey winę według upodobania odłozyć non
recedendo do Urzędu.

Punkt 12. Jezeliby ktory Introligator z ktorego kolwiek Miasta Miasteczka, albo ze Wsi, ważył się tu do Lwowa księgi oprawne przywozić, y
one Bibliopolom przedawać, uchraniaiąc się ceł y podatkow potaiem
nie, przez co dzieie się szkoda Królowe ~~JKMci~~ Jmci y całey Rzeczy pospolitey
y Miasta temu Stołecznemu, także całemu Zgromadzeniu Kunsztu
Introligatorskiego: ~~Więc~~ dla tego wolno będzie Starszym teyże Kon,
fraterny takowe Xięgi zabierać y Konfiskować, ktorych Połowica
Miastu temu, Druga ~~Delatorowi~~ Delatorowi należeć będzie. Jezeli by takie Xię,
gi Bibliopola albo Kramarz kupił potaiemnie, a był by przeświad,
czony Introligatorom Lwowskim, taki powinien z utratą zapłaty
wrócić ie, y winę uchwaloną Urzędowi Radzieckiemu Lwowskiemu
oddać. Tuz się ma rozumieć y o tych ktorzy po przedmieściach Lwow,
skich y Jurysdykcyach Mieszkaią, ktorzy takie Xięgi oprawne po,
noszą, a żadney społeczności z Konfraternią niemaią tuteyszą. –

Punkt 13. Ponieważ w tym sławnym Mieście Lwowie Mieyskie Prawo ma,
ią wszystkie ciężary ponoszą a wiele przeszkodnikow maią, więc
aby się temu zabieżało, zakazujemy, aby żaden partacz lub w Mieście
lub na Przedmieściu nie ważył się robić, ani przedawać y po Jarmar,
kach Miasteczkach y wsiach z Książkami biegać ani ich robić. A
ktory by się taki znalazł bez żadney circumstancyi opowiedziawszy
się całemu Magistratowi, y upraszać o Familią z ktorą napadszy go
lub w Domu, lub na Ulicy y iego samego y naczynie y Xięgi iakie się
znaleść będą mogły, zabrać y sekwestrować, do dalszey decyzyi ~~JKMci~~ Jmci
Panow Radnych.

Punkt 14. Przy tym pozwala się Panom Bibliopolom y Kupcom w Skle,
pach swoich Xięgi oprawne y nieoprawne przedawać tylko aby były
robione u Introligatorow Lwowskich. Jeżeli znaydują się Kramarz,
ze ktorzy sobie pozwalaią rozne Xięgi przedawać nie maiąc żadne,
go pozwoleństwa od Panow Introligatorow Lwowskich; ~~Więc~~ takich Kra,
marzow, y Kramarki pozwala Nobilis Magistratus zabierać y Kon,
/.

Konfiskować, aby całe Kontubernium Kunsztu Introligatorskiego przeszkod nie miało. Takze zeby zaden Bibliopola, Drukarz ani Kupiec zadnych robot wzwyz wyrazonym Partaczom tak w Mieście iak y na Przedmiesciu y inszych Miasteczkach Wsiach mieszkaiących wydawać nie smiał; gdyz im tu we Lwowie Panowie Introligatorowie robotami wszelkiemi dogadzaią, y dogodzic chcą, a iezeliby Bibliopola ktory lub Kupiec albo Drukarz wydawać smiał a był przeswiadczony y uskarzony do Panow Radzic Lwowskich y Introligatorow powinien będzie dać winę grzywien czternascie y xięgi ktore tylko kolwiek Introligatorowie Lwowscy dostać będą mogli będzie im wolno zabrać na potrzebę Konfraterny.

Punkt 15. Chcemy y postanawiamy, aby zaden Introligator Religij Ruskiey nie wazył się robić tak Polskich, iako y Lacinskich ani z Typografij od Bibliopolow y Klasztorow robot zadnych wynosić, ani ich w Klasztorach robić, poniewaz z nami Konfraterny trzymać nie chcą, przeto zabiegaiąc temu ktory by się Introligator Religij Ruskiey nie będąc przyięty do Konfraterny znalazł, y xięgi książki tak Polskie iak y Lacinskie robił y oprawował, lub u niego znaydowały się przeciwko temu postanowieniu, tedy za wiadomoscią Urzędu Lwowskiego, do Konfraterny teyze na ktorym kolwiek Mieysciu będą, powinny będą zebrane, ieby się ich pokazało. Takze ktorzy Kramarskiemi Towarami handluią aby się nie wazyli zadnych Xiązek, procz od Panow Introligatorow Konfraterny wziętych we Lwowie przedawać pod tąz wyrazoną winę wyzey.

Punkt 16. Poniewaz widziemy iz ten Punkt Introligatorski niszczeie tu Lwowie Podatki Rzeczy Pospolitey y Miastu Lwowskiemu znacznie zmnieyszaią się, A to dla tego się dzieie, iz rozni ludzie Prawa Mieyskiego nie maią, po inszych Gruntach, Jurysdykcyach, Protekcyach zostaią, Podatkow zadnych, tak rzeczy pospolitey iako tez y Miastu nie płacą, Xięgi y książki rozne Nowo introligowane, po roznych Mieyscach i Ulicach, trytach y kramach, nigdy kunsztu tego nie uczyc się przedaią, pozywienie naszym Introligatorom w porządku Konfraterny zostaiącym, ktorzy wszelkie ciężary rowne z innemi Cechami Lwowskiemi ponoszą, y ale odeymuią y do w niwec obrucenia prowadzą: Dlatego zabiegaiąc temu postanawiamy aby się zaden Drukarczyk iako y wszelki inny człowiek oprocz Bibliopolow, takze y Introligatorow Lwowskich, ktorym tu wolno takowe książki małe y wielkie introligowane przedawać. ~~pod Utra~~ ~~tą takowych xiąg y książeczek~~ Inszey zas kondycyi ludziom takowych Ksiąg y Książeczek, niegodzi się przedawać pod Utratą takowych Xiąg i Książek, y Winą Grzywien Czternascie, czego połowica Urzędowi Lwowskiemu a Druga teyze Konfraterny Introligatorskiey nalezyc będzie.

Punkt 17. A iz się to bardzo zagęsciło ze niektorzy Panowie Bibliopoli
/.

y Drukarze xięgi y książki w Sexternach będące tak do Nabożeń-
stwa iako też y insze różne Żydom do oprawy daią, maiąc Introliga-
torów Lwowskich, co się dzieie z gorszeniem ludzi Katolickich z urąga-
niem y naśmiewaniem się z obrazków w księgach będących, z wielką
wzgardą od Narodu Żydowskiego, oraz y Praw Pospolitych, y z ujęciem
pożywienia Introligatorom Konfraterniy Lwowskiey, przeto zabiegaiąc
temu Postanawiamy aby się żaden nie ważył ksiąg y książek żadnych
do oprawy Żydom dawać pod utratą ksiąg y książeczek takowych, pod
Winą pięćdziesiąt Grzywien, z których połowica Urzędowi Radziec-
kiemu Lwowskiemu, a druga na potrzebę Konfraterniy Introligator-
skiey należyć będzie. Żydzi także aby się nie ważyli tych ze ksiąg y ksią-
żek Katolickich oprawać także oprawnych po mieście roznosić, pod
Winami, których Introligatorowie Lwowscy Coram Iudicio
poc-
dochodzić będą.

Punkt 18. Także y ten co Magistrowne kunsztu tego w Stan Małżeński
bierze toż samo odprawiwszy co y Syn Magistrowski oddawszy Kolacyą
pół sztuk, y Złotych Czterdzieści y groszy Dwadzieścia za Magistra ma
bydź przyięty y Młodzieństwo służyć ma. Także y ten który Wdowę
poymuie za Małżonkę tegoż Kunsztu z dziatkami pozostałymi, od
Sztuk wolny iest, iednakże połowę Młodzieństwa służyć ma Kolacyą
ieżeli zechce y Złotych Czterdzieści y trzy, y groszy Dwadzieścia oddać
powinien do Skarbu Konfraterniy. Towarzysz który by wdowę poiął
tegoż Kunsztu bez dziatek męża zmarłego pół sztuki powinien robić
y posłuszeństwa połowę odprawić, oddać do Konfraterniy ma to, co y
drudzy wzwyż opisani. Wdowa każda maiąc chłopca w Nauce po zmar-
łym mężu swoim w Konfraterniy zapisanego, pozwalamy uczyć, tylko
go ma oddać przed wyzwoleniem na Niedziel Dwanaście Panom Star-
szym, aby go w przećwiczonym kunszcie doznali y wyzwolili. Chłopiec
ma bydź uiednany u Magistra swego na lat pięć nie odchodząc od Ma-
gistra, ażeby się to trafiło, żeby uszedł, a nie było go Niedziel sześć, nie
powinien go żaden Magister przyiąć na te lata które przebył, ale na
nowe. Wdowa y Córki Magistrowskie maią się w swym Stanie uczci-
wie zachowywać, bo ieżeliby która była przeświadczona w nierządzie
swym, takowe odsądzamy od tegoż kunsztu wolności. A ktoby taką
poiął w Stan Małżeński całą sztukę robić ma. Magister który by miał
bydź przeświadczony w Stanie Małżonskim, ma bydź od tego kunsztu
oddalony, albo winę dać według uchwały wszystkich Panów Braci,
Salva Apellatione do Urzędu szlachetnego Magistratu Radzieckiego.

Punkt 19. Gdy by się takiemu Magistrowi trafiło in toto Konfraterniey
odprawił y przeprawił a Czeladnika nie miał, a u innych także mało:
Więc tedy wolno mu dla siebie z inszego Miasta Towarzysza zapisać

/.

a list ten ktory po Towarzysza pisze per oblatam w Skrzynce Konfraterniy zostawić dla dokomentu póka Towarzysz nieprzyidzie; a to dla tego aby Sprzeczki między Magistrami niebyło. Także ktory był Magister był Solers w Konfraterniy, a Listow tak urodzaynych, tako y odwyuczenia niepokazał, takowemu Zniewolno Towarzysza ani Chłopca trzymać.

Punkt 20. Poniewasz kunsztu tego Introligatorskiego Konfraternię w Tym tu sławnym Mieście Lwowie dawno stanowiemy y fundujemy, Przeto postanawiamy, aby depozycya alias mycie niebyła Towarzyszow ważna tylko samey Konfraterniy Lwowskiey, wyiąwszy insze Miasta, iako Kraków, y Poznań, ponieważ siła Magistrow kunsztu tego w Miastach y Miasteczkach do tey Korony należących mieszkaią, y Chłopcow nietrzymaią cznikiem Konfraterniy, nieporządnie wyuczaią; Chcemy żeby tacy Uczniowie dla lepszego w kunszcie przećwiczenia y uczciwego wyzwolenia u Starszych Magistrow teyże Konfraterniy według biegłości w kunszcie ceytowali, y porządnie wyzwolem byli. To się też rozumieć ma o Introligatorach Lwowskich, ktorzy to nie porządnie lata swoie terminowali.

Punkt 21. Ktoryby Magister Towarzysza albo Ucznia odmowił Drugiemu albo go bez porządku przyiął, za ten występek powinien dać do Skrzynki Braterskiey Grzywien piętnaście y tego Towarzysza lub Ucznia puścić ma in Instanti, do tego Magistra od ktorego był odmowiony. Przytym aby żaden Magister nie miał Ucznia na probie dłużey tylko Niedziel cztery, pod Winą Grzywien Dwoch, a po Czterech Niedzielach, powinien go Magister zapisać w Konfraterniy podczas Sessyi z Wiadomoscią wszystkich Braci teyże Konfraterniy. Uczeń od zapisu powinien dać Złotych Dwa y groszy piętnaście, od wypisu także Złotych Dwa i groszy piętnaście. Magistrowi się też niepozwala żadnemu Dwoch Chłopcow do Nauki chować tylko iednego, a drugiego wolno będzie przed Wyzwoleniem tegoż pierwszego na Cwierć Roku przyiąć. Ten że wyzwoleniec powinien będzie Towarzyszow utraktować według zwyczaiu. Magister żaden Lwowski kunsztu tego niepowinien Chłopcow niewyzwolonych za Towarzyszów trzymać, gdzie w przod za Towarzysza nie będzie uznany pod Winą Dziesięciu Grzywien połowa Urzędowi a druga Konfraterniy.

Punkt 22. Gdy przyidzie ktoremu Towarzyszowi przeprawiać Towarzyskie powinien będzie tym sposobem naprzod po wypisaniu, albo uwolnieniu u Magistra Swego we Dwie Niedzieli dobrą wolą dla Towarzyszow sprawić Kolacyę u Magistra Swego u ktorego w Kondycyi został, y Kleynot oddać ma Srebrny według zwyczaiu na puł bitego Talara.

do Skrzynki Konfraterniy a potym depozyą według naznaczenia
czasu Magistrow Starszych, bo bez tego nie może się nazywać Towarzy-
szem zupełnym. Przytym ktoryby kolwiek Towarzysz kunsztu Intro-
ligatorskiego wędruiący przyszedł do tuteyznego Miasta Lwowa aby
się nieważył bez wiadomosci Magistrow Starszych gdzieby sam chciał
obstać, ale powinien będzie z Ich wiadomoscią gdzie mu będzie naznā-
czona przez Magistrow starszych robić. Przytym postanawiamy aby
żaden Towarzysz będący nie smiał sobie Magistrować gdzieby wprzod
za Magistra nie będzie uznany w Naszey Konfraterniy, a gdzie by
się taki znalazł takowemu będzie wolno zabrać wszystkie narzę-
nie ktore do xiąg roboty należy teyże Konfraterniy Magistrom.

Punkt 23. Gdy by ktory Magister umarł albo Magistrowa, albo Syn
albo też Corka takowego Magistrowie młodzi do Grobu nieść powinni
pod winą groszy Dwanascie. Tym sposobem y Towarzysze, Czeladź
Magistrowska iść maią pod tąż winą; także wszyscy Magistrowie
z Małżonkami swemi y Towarzysze powinni na pogrzebie przy zało-
bney Mszy nieodchodzić aż po wszystkim pod winą wyżey opisaną.

Punkt 24. Towarzysz ieżeliby się chciał odprawić od Magistra swego
y poiść na Wędrowkę do inszego Miasta, nie ma od Magistra odstać
aż pierwey dwoma Niedzielami Magistrowi się swemu opowi pod
winą dwoch ~~Wochlonow~~ wochlonow. Także przed Jarmarki przed Wielkanocą
przed Swiątkami, przed Bożym Narodzeniem, nieważył się odpra-
wę brać na cztery Niedziele, A potym ze czasie we dwie Niedzieli
pod Winą Dwoch ~~Wochlonow~~ wochlonow. Item Towarzysz kunsztu tego ktory
by się ożenił wolno mu za Towarzysza robić poki chce ale ieżeliby
Magistrować chciał taki żonę maiąc ma robić Rok y Niedziel Sześć
u iednego Magistra y sztukę odprawić według porządku wyżey opi-
sanego. A gdzieby Towarzyszem chciał bydź wolno mu tak zostać
ale sobie niemoże robić.

Punkt 25. Ktory by kolwiek Magister uwolnił ucznia z lat iego po-
winien po uwolnieniu u Magistra swego robić puł Roku, co się zo-
wie Blan a Magister nie ma mu płacić nad groszy piętnascie. To-
warzyszowi zaś ktory wydoła ręcę Magistrowskiey po złotemu ie-
dnemu. A gdzieby Towarzysz na Wędrowkę poszedł powracaiące się
nazad z Wędrowki nie ma u Inszego Magistra robić ale u tego u
ktorego się uczył ma robić Niedziel dwie. Towarzysz każdy kun-
sztu tego zostaiący u Magistra swego ktory by według czasu na
obiad nie przyszedł albo w Domu nie nocował takowy ma bydź
w Konfraterniy karany y do Skrzynki teyże Konfraterniy ma dać
groszy & piętnascie y swiadki stawić o noclegu swoim.

Punkt 26. Towarzysz ktory by kolwiek zostaiący w Robocie u Ma-
gistra swego a chciałby w Drogę poiść niema mu bydź zbronio-
na się opowiedzieć iako wyżey wyrażono Magistrowi swemu na
Dwie Niedzieli a po Dwoch Niedzielach ma mu Magister według
zwyczaiu y umowy z nim zapłacić; Towarzysze Drugie Wyszynk
iemu sprawić y poczciwie w drogę wyprowadzić. Towarzysz ktory
się opowi Magistrowi swemu na Wędrowkę a potym by nie szedł
y wyszynk otrzymał od Towarzyszow Drugich takowy ma dać wini
do Skrzynki Konfraterny Wochtonow Dwa y Towarzyszom
wyszynk zapłacić. Towarzysz ktoryby kolwiek szedł na Wędrow-
kę nie ma nigdzie robić na Partykularzach ale ma wędrować
do Porządku Introligatorskiego Miasta stołecznego, gdzieby się
na niego pokazało takowy powinien bydź karany.

Punkt 27. Towarzysze maią się schodzić podczas suchedni do Kon-
fraterniy a tam Towarzysz każdy ma dać do Skrzynki groszy Dwa-
naście a to na suplement Towarzysza chorującego. A gdy Towarzysz
zachoruie u Magistra swego y będzie chorował przez tydzień, ieżeli-
by ~~ieżeliby~~ dłużey nie ma go sustentować więcey Magister ale ma
a powiedzieć Starszym Magistrom o przypadku iego. Tam powinni
go sustentować ze Skrzynki Braterskiey przez drugi Tydzień. A
ieżeliby dłużey maią mu się o mieysce starać; ieżeliby zaś miał um-
rzeć maią starsi Magistrowie suknie iego przedać y coby miał
Wochtonow zarobionego pogrzeb iemu zato sprawić.

Aby my tedy Pomienieni Miasta Jego K Mci Lwowa Radzce, uznawszy
y dobrze zważywszy w zwyż opisanych Artykułach Porządek, ktory
Sławetni Stanisław Strzesinski y Jakob Stronski Magistrowie
Konfraterny Introligatorskiey Mieszczanie Lwowscy do Czytania
Uważania, y potwierdzenia podali, poniewaz słusznych y Przystoy-
nych dla Porządku Magistrom Towarzyszom, Chłopcom, Konsztu
Introligatorskiego przyczym iest ustawiony y nic się w nim nie
zachowuie ani wynayduie cobyz pospolitym Miasta tego pożytkiem
ozdobą y Uczciwoscią tego konsztu bydź nie miało: Osobliwie
chcąc aby takim Porządkiem, y Postanowieniem zwyczay Innych
Cechow także y ci w Kunsztach Swoich Introligatorskich Magistro-
wie Towarzysze Czeladz, Chłopcy teraz y na potym będący w wszelkiey
posłuszności uczciwych Obyczaiach w Pomieniony powinności
swey zatrzymali się, żądali dlatego pomocy Bożey wezwawszy mocy
Praw y Przywileiow od Nayiasnieyszych Krolow Polskich Panow
Naszych Miłosciwych nam nadanych powagą Urzędu Naszego

Konfraterny Onym załozylismy iakoz z tym opisaniem Naszym
iuz odtąd zakładamy y gruntuiemy Artykuły wyzey opisanie wszy,
stkie, y kazdy z osobna potwierdzamy, y umacniamy na Czasy Wie,
czne, Obiecuiąc to po Samych nas y Następuiących naszych na Ur,
ząd Radzieckj, Że pomienionego Kunsztu magistrow wszystkich
y Tych ktorzy do tey Konfraterniy należyć będą przy zwyz opisanych
porządkach y Artykułach nienaruszenie zachowuią y od tych ktorzy
by przeciwnemi były pod Winą bronić będą do ktorych to w zwyz
opisanych Punktow y Artykułow Pomienieni kunsztu tego Magistro,
wie ~~...~~ chcąc zaraz Rząd dobry trzymać obrali sobie na ten
Rok zgodnie Seniorow Ławetnych Stanisława Strzesinskiego
y Jakuba Stroinskiego do Potwierdzenia prezentowali. Ktorych
my az do Przyszłey Elekcyi Władzą Urzędu Naszego potwierdzili.
Dla lepszey Wiary y pewnosci takze y Swiadectwa Pieczęć Urzędu
Naszego Radzieckiego przycisnąc rozkazalismy. Działo się we
Lwowie na Ratuszu Dnia Pierwszego Paździerinka. Roku Pań,
skiego Tysiącznego Siedmsetnego Czterdziestego.